İŞKUR

TÜRKİYE İŞ KURUMU

8. GENEL KURUL

ÇALIŞMA RAPORU

İŞKUR

SUNUŞ

Küreselleşmenin etkisiyle dünyada meydana gelen gelişmelerle birlikte ülkeler arasında sınırlar ortadan kalkmış, etkileşim süreci daha yoğun yaşanır hale gelmiştir. Bu süreç, özellikle iktisadi, ticari ve sosyal olmak üzere hemen her alanda daha fazla işbirliğini zorunlu kılmaktadır.

Öte yandan, küresel düzlemde meydana gelen gelişmeler ulusal işgücü piyasalarını etkilemeye devam etmektedir. Nitekim 2008 yılında başlayan küresel mali krizin etkileri çoğu ülke ekonomisinde hissedilmektedir. Küresel ekonomilerde zayıf ekonomik performansın etkisiyle yeterli istihdamın sağlanamadığı görülmekte, bu durum başta kırılgan işgücü piyasaları olmak üzere, ülkeler için hususiyetle önlem alınması gereken bir risk unsuru olarak gündemdeki yerini korumaktadır.

Ülkemizde istihdam eksenli bir ekonomik büyümenin gerekliliği odak noktası haline gelirken, işgücü piyasasının yapısal sorunlarına kalıcı çözümler bulunmaya çalışılmaktadır.

Çalışma hayatını düzenleyerek herkes için insan onuruna yaraşır iş ortamı sağlamayı hedefleyen Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı faaliyetlerine devam etmektedir. Bu çerçevede; işgücü piyasasının arz ve talep yönüyle geliştirilmesi, özel politika gerektiren grupların işgücü piyasasına girişinde karşılaştıkları zorlukların aşılması, kayıtlı istihdamın artırılması hedefleri doğrultusunda çalışmalar sürdürülmektedir.

Öte yandan Bakanlığımız, bu çalışmaları disipline etmek ve işgücü piyasasının etkinliğini artırmak için önemli reformlara imza atmış, 2008 yılından sonra istihdamı artırmaya yönelik kapsamlı düzenlemeler gerçekleştirmiştir. Bu reformların en önemlilerinden bir tanesi; 2023 vizyonu ile hazırlanan, 30 Mayıs 2014 tarih ve 29015 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ulusal İstihdam Stratejisi'dir.

Strateji Belgesi ile, işgücü piyasasının yapısal sorunları ile işsizlik sorununa kalıcı çözüm bulunmasına yönelik 40 hedef, 57 politika, 201 tedbir belirlenmiş, bu tedbirlere yönelik 2014-2016 döneminde uygulanacak eylem planları kapsamında kurumlarla işbirliği çalışmaları başlatılmıştır. Böylece, gerek Bakanlığımız gerekse ilgili diğer kurumlar tarafından benzer amaçlarla yürütülen çalışmalar sistematik hale getirilerek, hedef odaklı ve koordineli bir yaklaşım imkânı elde edilmiştir.

Yapılan çalışmalar neticesinde, işsizlikle mücadelede kayda değer başarılar sağlanmış, işsizlik oranı 2015 Haziran dönemi itibarıyla kriz öncesi dönemden daha düşük seviyede, %9,6 olarak gerçekleşmiştir.

Söz konusu başarıların elde edilmesinde İŞKUR'un üstlendiği fonksiyon oldukça önemlidir. İŞKUR; işsizliği azaltmak ve işgücü piyasasında var olan istihdam olanaklarını geliştirmek amacıyla; başta işe yerleştirme hizmetleri olmak üzere, mesleki eğitim, işbaşı eğitimi ve girişimcilik eğitim programlarını büyük bir özen ve kararlılıkla uygulamıştır.

Ulusal düzeyde hizmet sunumunu daha etkin hale getirebilmek için geleceğe dönük planlar yapan İŞKUR, uluslararası arenada da temel aktörler arasında yerini almıştır. Nitekim 2015 Mayıs ayında İstanbul'da düzenlenen Dünya Kamu İstihdam Kurumları Birliği (WAPES) 10. Dünya Kongresinde İŞKUR WAPES'in 2015-2018 dönemi başkanı seçilmiştir. Bu sayede, WAPES üyesi 91 ülke ile yakın iletişim ve çalışma imkânı elde edilmiş, ülkemiz için önemli kazanımlar sağlayacak işbirliği ve deneyim paylaşımı yolu açılmıştır.

Gerek Türkiye'de, gerekse de uluslararası platformlarda, görev alanı kapsamında ana aktörler arasında yer alan İŞKUR, Türkiye'nin kamu istihdam kurumu olarak üstlendiği sorumluluğun bilinciyle faaliyetlerini devam ettirecektir.

8'inci İŞKUR Olağan Genel Kurulu çalışmalarına katılarak görüş ve öneri sunan üyelere, kamu kurum ve kuruluşları ile sosyal taraf temsilcilerine ve Genel Kurulun düzenlenmesinde emeği geçen herkese teşekkür eder, Genel Kurulun ülkemiz çalışma hayatına önemli katkılar sunmasını temenni ederim.

Ahmet ERDEM
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....I

İÇİNDEKİLER.....III

TABLOLAR LİSTESİ.....IX

GRAFİKLER LİSTESİ.....XI

KISALTMALAR.....XII

GİRİŞ.....1

BİRİNCİ BÖLÜM

DÜNYA İŞGÜCÜ PİYASASI

1.1 DÜNYA İŞGÜCÜ PİYASASI.....4

1.1.1 Genel Görünüm.....4

1.1.2 İşgücü.....6

1.1.3 İstihdam.....7

1.1.4 İşsizlik.....9

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE İŞGÜCÜ PİYASASI

2.1 TÜRKİYE İŞGÜCÜ PİYASASI.....12

2.1.1 Genel Görünüm.....12

2.1.2 İşgücü.....18

2.1.3 İstihdam.....20

2.1.4 İşsizlik.....24

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE İŞ KURUMU

3.1 TARİHÇE....30
3.2 ORGANİZASYON YAPISI....31
3.2.1 Genel Kurul....32
3.2.2 Yönetim Kurulu....32
3.2.3 Genel Müdürlük....32
3.2.4 İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları....32
3.3 GÖREVLERİ....33
3.4 KURUMSAL KAPASİTE....34
3.4.1 Mali Kapasite....34
3.4.2 Fiziki Kapasite....35
3.4.3 Teknolojik Kapasite....36
3.4.4 İnsan Kaynakları Kapasitesi....38
3.5 STRATEJİK PLANLAMA VE HEDEF ODAKLI HİZMET SUNUMU....40
3.6 ULUSAL İSTİHDAM STRATEJİ KAPSAMINDAKİ ÇALIŞMALARI....43

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İSTİHDAM HİZMETLERİ

4.1 GENEL OLARAK İSTİHDAM HİZMETLERİ....48
4.2 BAŞVURU....49
4.3 KAYITLI İŞGÜCÜ....51
4.4 KAYITLI İŞSİZ....51
4.5 AÇIK İŞ....53
4.6 İŞE YÖNLENDİRME....53
4.7 İŞE YERLEŞTİRME....54
4.8 ENGELLİ, ESKİ HÜKÜMLÜ VE TMY'LERİN İSTİHDAMI....56

4.8.1 Engellilere Sunulan İstihdam Hizmetleri....57

4.8.2 Eski Hükümlü ve TMY'lere Yönelik İstihdam Hizmetleri....58

4.9 YURTDIŞI İSTİHDAM HİZMETLERİ....59

4.10 İŞKUR HİZMET NOKTALARI....60

4.11 SOSYAL YARDIM - İSTİHDAM BAĞLANTISI KAPSAMINDAKİ HİZMETLER....61

4.12 İSTİHDAM FUARI VE KARİYER GÜNÜ....63

4.13 ÖZEL İSTİHDAM BÜROLARI FAALİYETLERİ....64

BEŞİNCİ BÖLÜM

AKTİF İŞGÜCÜ PİYASASI PROGRAMLARI

5.1 GENEL OLARAK AKTİF İŞGÜCÜ PİYASASI PROGRAMLARI....68

5.2 MESLEKİ EĞİTİM KURSLARI....71

5.2.1 Çalışanların Mesleki Eğitimi....75

5.2.2 Özel Politika Gerektiren Gruplara Yönelik Çalışmalar....76

5.2.3 Engellilere Yönelik Faaliyetler....76

5.3 İŞBAŞI EĞİTİM PROGRAMLARI....77

5.4 GİRİŞİMCİLİK EĞİTİM PROGRAMLARI....80

5.5 TOPLUM YARARINA PROGRAMLAR....82

ALTINCI BÖLÜM

DANIŞMANLIK VE MESLEKİ BİLGİ HİZMETLERİ

6.1 İŞ VE MESLEK DANIŞMANLIĞI....85

6.2 İŞ ARAYANLARA YÖNELİK DANIŞMANLIK HİZMETLERİ....86

6.3 İŞVERENLERE YÖNELİK DANIŞMANLIK HİZMETLERİ....87

6.4 ÖĞRENCİLERE YÖNELİK DANIŞMANLIK HİZMETLERİ....88

6.5 MESLEK ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI....90

6.5.1 Meslek Bilgi Dosyaları Meslek Danışma Komisyonu (MEDAK)....91

6.6 AVRUPA REHBERLİK MERKEZİ FAALİYETLERİ....92

YEDİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZLERİ, İŞGÜCÜ PİYASASI BİLGİ SİSTEMİ ÇALIŞMALARI

7.1 İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMALARI....95

7.2 AÇIK İŞ İSTATİSTİKLERİ ARAŞTIRMASI....98

7.3 İŞGÜCÜ PİYASASI BİLGİ SİSTEMİ....100

7.4 İŞGÜCÜ PİYASASI BİLGİ DANIŞMA KURULU....100

7.5 AYLIK VE YILLIK İSTATİSTİK BÜLTENLERİ....100

SEKİZİNCİ BÖLÜM

PASİF İŞGÜCÜ PİYASASI PROGRAMLARI

8.1 GENEL OLARAK PASİF İŞGÜCÜ PİYASASI PROGRAMLARI....102

8.2 İŞSİZLİK SİGORTASI FONU VE YÖNETİMİ....102

8.3 İŞSİZLİK ÖDENEĞİ....104

8.4 KISA ÇALIŞMA ÖDENEĞİ....105

8.5 ÜCRET GARANTİ FONU....106

8.6 İŞ KAYBI TAZMİNATI....107

8.7 MADEN KAZALARI SEBEBİYLE YAPILAN ÖDEMELER....108

8.7.1 Soma Maden Kazası Sonucu Yapılan Ödemeler....108

8.7.2 Ermenek Maden Kazası Sonucu Yapılan Ödemeler....109

DOKUZUNCU BÖLÜM

ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR VE AVRUPA BİRLİĞİ İLE İLİŞKİLER

9.1 ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR....112

9.1.1 Dünya Kamu İstihdam Kurumları Birliği (WAPES)....112

9.2 AVRUPA BİRLİĞİ İLE İLİŞKİLER....113

9.2.1 Genel Koordinasyon ve Müzakerelere İlişkin Çalışmalar....113

9.2.2 İstihdam ve Sosyal Reform Programı (ESRP) Çalışmaları....113

9.2.3 Teknik Destek ve Bilgi Değişimi (TAIEX)....114

9.2.4 2014 Yılı İŞKUR - TAIEX Çalışmaları....114

9.2.5 2015 Yılı İŞKUR - TAIEX Çalışmaları....114

9.2.6 Türkiye Ulusal Ajansı Çalışmaları....115

9.3 DİĞER ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR....115

ONUNCU BÖLÜM

PROJELER VE DİĞER ÇALIŞMALAR

10.1 TAMAMLANMIŞ PROJELER....119

10.1.1 Genç İstihdamının Desteklenmesi Operasyonu....119

10.1.2 Kamu İstihdam Hizmetlerinin Geliştirilmesi Operasyonu....119

10.2 DEVAM EDEN PROJELER....120

10.2.1 Kadın İşletmelerine Finansman ve Danışmanlık Desteği Programı....120

10.2.2 Kadınlar İçin Daha Çok ve İyi İşler: Türkiye'de İnsana Yakışır İş İçin Kadınların Güçlendirilmesi Projesi....122

10.2.3 Yerelde İş Oluşturma Kapasitesinin Araştırılması Projesi....123

10.2.4 Sektörel Yatırım Alanlarında Genç İstihdamının Desteklenmesi Operasyonu....124

10.3 HAZIRLIK AŞAMASINDAKİ PROJELER....125

10.3.1 İş ve Meslek Danışmanlığı Hizmetlerinin Geliştirilmesi Operasyonu....125

10.3.2 Sosyo-Duygusal Beceriler Projesi....125

10.4 PROJE HAVUZU ÇALIŞMALARI....125

10.5 İŞBİRLİĞİ KAPSAMINDA KATKI SUNULAN PROJELER....126

10.6 DİĞER PROJE VE ÇALIŞMALAR....126

10.6.1 Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Merkezleri (UMEM) Projesi....126

10.6.2 Uyuşturucu Bağımlılığı İle Mücadele Kapsamında Yürütülen Çalışmalar....129

10.6.3 Yatırım Projeleri....129

10.6.4 Bireysel Gönderme Yöntemi ile Bilgi ve İletişim Sektöründe Nitelikli İşgücü İhtiyacının Karşılanması Projesi....130

10.6.5 Aktif İşgücü Programlarının Etki Değerlendirmesi Projesi....130

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME....131

KAYNAKÇA....133

EK: VII. İŞKUR GENEL KURUL KARARLARI....134

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. İşgücüne Katılım Oranı (2008-2014)....6
Tablo 2. İstihdam Oranı (2008-2014)....8
Tablo 3. İşsizlik Oranı (2008-2014)....9
Tablo 4. Temel İşgücü Göstergeleri....17
Tablo 5. Mevsim Etkilerinden Arındırılmış Temel İşgücü Göstergeleri....18
Tablo 6. Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre İşgücüne Katılma Oranı (%)....18
Tablo 7. İstihdamın Sektörler İtibarıyla Dağılımı (%)....22
Tablo 8. İşteki Durumuna Göre İstihdam Edilenler....22
Tablo 9. Yıllara ve Eğitim Durumuna Göre İşsizler (%)....26
Tablo 10. Bütçe Gerçekleşmeleri (TL) (2014)....34
Tablo 11. Bütçe Gerçekleşmeleri (TL) (2015)....35
Tablo 12. Bilgi Teknolojileri Altyapısı....37
Tablo 13. İstihdam Şekline Göre Personel Sayısı (2006-2015)....39
Tablo 14. Kadro Durumu....39
Tablo 15. Hizmet Sınıfına Göre Personel Dağılımı....39
Tablo 16. Eğitim Durumuna Göre Personel Dağılımı....40
Tablo 17. Cinsiyete Göre Personel Dağılımı....40
Tablo 18. İŞKUR'un Sunduğu Bazı Hizmetlerin Stratejik Plan Öncesi Dönemle Kıyaslanması....42
Tablo 19. 2015 Yılı Hedefler ve Gerçekleşmeleri....43
Tablo 20. UİS Temel Politika Göstergeleri....44
Tablo 21. UİS Sektör Stratejileri....45
Tablo 22. İŞKUR'un Sorumlu Olduğu Eylemler....45
Tablo 23. İŞKUR'un Sorumlu Olduğu Eylemler....46
Tablo 24. İŞKUR'un İşe Yerleştirme Faaliyetlerinin Yıllar İtibarıyla Dağılımı....48
Tablo 25. Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Başvuru Sayısı (2013-2015)....49
Tablo 26. Eğitim Durumuna Göre Başvurular (2013-2015)....50
Tablo 27. Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Kayıtlı İşgücü....51
Tablo 28. Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsizler....52
Tablo 29. Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsizler....53
Tablo 30. İşyeri Türüne Göre Açık İş Sayısı (2010-2015)....53
Tablo 31. Cinsiyete Göre İşe Yönlendirme Sayısı (2013-2015)....54

Tablo 32. İşe Yerleştirilen Engelli Sayısı (2013-2015)....57
Tablo 33. Engelli Kontenjan Durumu....57
Tablo 34. Eski Hükümlü ve TMY İşe Yerleştirme Sayısı (2013-2015)....58
Tablo 35. Eski Hükümlü Kontenjan Durumu....59
Tablo 36. Yurtdışına Gönderilen İşçilerin Ülkelere Göre Dağılımı....60
Tablo 37. İstihdam Fuarı Sayısı (2010-2015)....63
Tablo 38. Kariyer Günü Sayısı (2010-2015)....64
Tablo 39. İllere Göre Özel İstihdam Bürosu Sayısı....65
Tablo 40. Aktif İşgücü Piyasası Programları....69
Tablo 41. Aktif İşgücü Piyasası Programları (Detaylı)....70
Tablo 42. Öğrenim Durumuna Göre Aktif İşgücü Piyasası Programlarından Faydalanan Sayısı....70
Tablo 43. Yaş Grubuna Göre Aktif İşgücü Piyasası Programlarından Faydalanan Sayısı....71
Tablo 44. Yaş Gruplarına Göre Mesleki Eğitim Kursiyerleri....74
Tablo 45. Ana Sektörlere Göre Mesleki Eğitim Kurslarına Katılanlar....74
Tablo 46. En Fazla İşbaşı Eğitim Programı Düzenlenen İlk 10 Meslek (2015)....78
Tablo 47. Yaş Gruplarına Göre İşbaşı Eğitim Programı Katılımcıları (2015)....79
Tablo 48. Ana Sektörlere Göre İşbaşı Eğitim Programı Katılımcıları (2015)....80
Tablo 49. Yaş Grubuna Göre Girişimcilik Eğitim Programı Katılımcı Sayısı (2015)....81
Tablo 50. TYP Program ve Katılımcı Sayısı (2013-2015)....83
Tablo 51. İş ve Meslek Danışmanlığı Faaliyetleri....85
Tablo 52. İŞKUR'un Uyguladığı İşgücü Piyasası Araştırmaları....96
Tablo 53. Dönemler İtibarıyla Sektör Bazında Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı....99
Tablo 54. İşsizlik Sigortası Fonu Gelir-Gider Tablosu (Bin TL)....103
Tablo 55. İşsizlik Ödeneği Verileri (2008-2015)....105
Tablo 56. Kısa Çalışma Ödemelerinden Yararlanan Sayısı (2005-2015)....106
Tablo 57. Ücret Garanti Fonundan Yararlanan Sayısı (2005-2015)....107
Tablo 58. İş Kaybı Tazminatı Ödemeleri (2008-2015)....108
Tablo 59. Soma Maden Kazası Sonucu Yapılan Ödemeler....109
Tablo 60. Soma Maden Kazası Sonucu Yapılan Ödemeler....109
Tablo 61. Ermenek Maden Kazası Sonucu Yapılan Ödemeler....110
Tablo 62. UMEM Veriler (2011-2015)....128
Tablo 63. Yaş Gruplarına Göre UMEM Beceri'10 Projesi Kursiyer Sayısı....129

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Cinsiyete ve Yıllara Göre İşgücüne Katılım Oranı (%)....19
Grafik 2. İşgücüne Dâhil Olmayanların Nedenlerine Göre Dağılımı (%)....20
Grafik 3. Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre İstihdam Oranı (%)....21
Grafik 4. Eğitim Durumuna Göre İstihdam Oranı (%)....22
Grafik 5. İstihdamdakilerin Kayıtlılık Durumu (%)....23
Grafik 6. Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranları (%)....25
Grafik 7. Yıllara ve Cinsiyete Göre Genç İşsizlik Oranı (%)....26
Grafik 8. İş Arama Sürelerine Göre İşsizler (%)....27
Grafik 9. İŞKUR'a Kayıtlı İşsizlerin Yıllar İtibarıyla Cinsiyete Göre Dağılımı....52
Grafik 10. Açık İş ve İşe Yerleştirme Sayısı (2009-2015)....54
Grafik 11. Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2009-2015)....55
Grafik 12. İşyeri Türüne Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2009-2015)....55
Grafik 13. Sosyal Duruma Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2011-2015)....56
Grafik 14. Cinsiyete Göre Özel İstihdam Büroları İşe Yerleştirme Sayısı (2005-2015)....65
Grafik 15. İŞKUR'un Açtığı Mesleki Eğitim Kurslarının Yıllar İtibarıyla Dağılımı....72
Grafik 16. Cinsiyete Göre Mesleki Eğitim Kurslarından Faydalananlar....72
Grafik 17. Eğitim Durumuna Göre Mesleki Eğitim Kursiyerleri....73
Grafik 18. Çalışanların Mesleki Eğitimi Kursları (2009-2015)....75
Grafik 19. İşbaşı Eğitim Programları (2010-2015)....78
Grafik 20. Eğitim Durumuna Göre İşbaşı Eğitim Programı Katılımcıları (2015)....79
Grafik 21. Girişimcilik Eğitim Programları (2010-2015)....81
Grafik 22. Eğitim Durumuna Göre Girişimcilik Eğitim Programı Katılımcıları (2015)....82
Grafik 23. Bireysel Görüşme Sayısı (2009-2015)....86
Grafik 24. Grup Görüşmesi ve İş Arama Becerileri Eğitimi Sayısı (2009-2015)....87
Grafik 25. İşyeri Ziyareti Sayısı (2009-2015)....88
Grafik 26. Okul Ziyareti Sayısı (2009-2015)....90
Grafik 27. Öğrencilere Yönelik Danışmanlık Sayısı (2009-2015)....90
Grafik 28. Fon Portföyünün Yatırım Araçları İtibarıyla Dağılımı....103
Grafik 29. UMEM Beceri'10 Projesi Kursiyerlerinin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı....128

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
ADNKS	: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
a.g.k.	: adı geçen kaynak
AİKB	: Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası
AİPP	: Aktif İşgücü Piyasası Politikaları
AİS	: Avrupa İstihdam Stratejisi
AK	: Avrupa Komisyonu
ASF	: Avrupa Sosyal Fonu
BM	: Birleşmiş Milletler
CPESSEC	: Güneydoğu Avrupa Ülkeleri Kamu İstihdam Kurumları Merkezi
ÇSGB	: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
DİBS	: Devlet İç Borçlanma Senedi
DTH	: Döviz Tevdiat Hesabı
EFTA	: Avrupa Serbest Ticaret Birliği
EİT	: Ekonomik İşbirliği Teşkilatı
ESRP	: İstihdam ve Sosyal Reform Programı
EURES	: Avrupa İstihdam Hizmetleri
Euroguidance	: Avrupa Rehberlik Merkezi
EUROSTAT	: Avrupa Birliği İstatistik Ofisi
EWG	: G20 İstihdam Çalışma Grubu
FED	: Amerikan Merkez Bankası
GAP	: Güneydoğu Anadolu Projesi
GSYİH	: Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
HİA	: Hanehalkı İşgücü Anketi
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü
IPA	: Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı
ISCO-08	: Uluslararası Meslek Sınıflandırma Sistemi
İİBK	: İş ve İşçi Bulma Kurumu
İİMEK	: İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu
İİT	: İslam İşbirliği Teşkilatı
İPA	: İşgücü Piyasası Araştırması
İPTA	: İşgücü Piyasası Talep Araştırması

İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu
JAP	: Ortak Değerlendirme Belgesi
JIM	: Ortak Sosyal İçerme Belgesi
KÇÖ	: Kısa Çalışma Ödeneği
KİT	: Kamu İktisadi Teşebbüsleri
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
Kurum	: Türkiye İş Kurumu (İŞKUR)
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MFİB	: Merkezi Finans ve İhale Birimi
NACE	: Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
NEET	: Eğitimde, İstihdamda ve Mesleki Eğitimde Olmayan
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Teşkilatı
OIC-PESNET	: İslam İşbirliği Teşkilatı Kamu İstihdam Kurumları Ağı
OVP	: Orta Vadeli Plan
ÖİB	: Özel İstihdam Bürosu
SESRIC	: İslam Ülkeleri Ekonomik, Sosyal ve İstatistiki Araştırma ve Eğitim Merkezi
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
TAIEX	: Teknik Destek ve Bilgi Değişim Ofisi
TESK	: Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu
TMS	: Türk Meslekler Sözlüğü
TMY	: Terörle Mücadelede Malul Sayılmayacak Şekilde Yaralanan
TOBB	: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TYP	: Toplum Yararına Program
UMEM	: Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Merkezleri
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
UİS	: Ulusal İstihdam Stratejisi
ÜFE	: Üretici Fiyatları Endeksi
YES	: Genç Girişimciliğinin Desteklenmesi Modeli
WAPES	: Dünya Kamu İstihdam Kurumları Birliği
WB	: Dünya Bankası

İŞKUR

GİRİŞ

Ekonomik, teknolojik ve toplumsal dönüşüm süreci; emek yoğun üretim biçimlerinin yerini yüksek nitelikli işgücüne dayalı, teknoloji yoğun üretim biçimlerinin almasına neden olurken, rekabet edebilirlik yönüyle bilgiye sahip olmanın önemi artmıştır.

Bu süreçle birlikte, dünyada en önemli sorunlardan biri haline gelen işsizlikle etkin mücadele edebilmek için yoğun ve kapsamlı çalışmalar yürütülmektedir. İşgücü piyasasının yapısal sorunlarına çözüm odaklı politikaların benimsenmesi ve daha çok bireyin daha nitelikli iş imkânlarıyla buluşturulması tüm dünyada olduğu gibi, Türkiye işgücü piyasasında da gerçekleştirilmek istenen temel amaçlar arasında yer almaktadır.

Türkiye'nin kamu istihdam kurumu olarak, görev ve sorumluklarını daha etkin sunmak amacıyla gerek ulusal gerekse de uluslararası düzlemde işbirliğini esas alan İŞKUR, gelişen kurumsal kapasitesiyle dünya genelinde sayılı istihdam kurumları arasında yerini almıştır. 2003 yılında üyeliğine dâhil olduğumuz Dünya Kamu İstihdam Kurumları Birliği'nin (WAPES) 2012 yılında yönetim kurulu üyeliği, 2015 yılında ise başkanlığı yoğun gayretler neticesinde elde edilmiştir. İŞKUR ev sahipliğinde İstanbul'da gerçekleşen ve 58 ülkeden 300'e yakın katılımcının yer aldığı WAPES'in 10. Dünya Kongresinde İŞKUR, 41 ülkenin oyunu alarak 2015-2018 dönemi için başkanlığa seçilmiştir. Başkanlığımız süresince WAPES tarafından yapılan çalışmalara yön vermek ve uluslararası arenada deneyimleri paylaşarak küresel işsizlik sorununun çözümüne katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

Tüm bu gelişmelerle birlikte İŞKUR, klasik kamu istihdam hizmeti anlayışından sıyrılmış, iş arayan

ve işveren odaklı yaklaşım perspektifinde; işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip eden, aktif işgücü piyasası politikaları ile "nitelik eksikliği" sorununa çözüm bulmayı amaçlayan, pasif işgücü piyasası politikaları aracılığıyla sunduğu desteklerle işsizlikle mücadelede daha etkin rol oynayan örnek bir Kurum haline gelmiştir.

İŞKUR'a yüklenen misyonu gerçekleştirebilmek ve 2023 hedeflerine ulaşabilmek adına çeşitli plan, program ve projeleri uygulama noktasındaki azim ve kararlılığımız devam edecektir. Kamu kurum/kuruluşları ve sosyal taraf temsilcileri ile birlikte gerçekleştirdiğimiz 8'inci İŞKUR Olağan Genel Kurul'unda işgücü piyasamıza yönelik yeni öncelik alanları ve stratejilerle, gelecek yıllarda daha verimli çalışmalar yapacağımızı ümit etmekteyiz.

Genel Kurul çalışmalarına katkı sunmak amacıyla hazırlamış olduğumuz raporun;

Birinci ve ikinci bölümünde dünya ve Türkiye işgücü piyasasında yaşanan güncel gelişmeler yer almaktadır. Üçüncü bölümde; İŞKUR'un yapısı, tarihsel gelişimi, kurumsal kapasitesi, stratejik plan çalışmaları ve hedeflerle yönetim anlayışı ile Ulusal İstihdam Stratejisi kapsamında yapılan çalışmalar ortaya konulurken; dördüncü bölümde Kurum tarafından sunulan ve aynı zamanda İŞKUR için performans göstergesi niteliğinde olan "istihdam hizmetleri" detaylı bir şekilde anlatılmaktadır.

Beşinci bölümde; Türkiye işgücü piyasasının yapısal sorunlarından biri olan "nitelik eksikliği"ni telafi etmek amacıyla uygulanan "aktif işgücü piyasası programları" verilerle ortaya konulmuş, altıncı bölümde İŞKUR'un özellikle son yıllarda yükselen faaliyetleri arasında yer alan "danışmanlık ve mesleki bilgi hizmetleri" ayrıntılı bir şekilde ifade edilmiştir. Yedinci bölümde; işgücü piyasasının özelliklerini talep yönüyle ortaya koyan ve piyasaya yönelik uygulanacak politikalar için yol haritası niteliğinde olan işgücü piyasası analizleri ve İŞKUR'un işgücü piyasası bilgi sistemine yönelik önemli bilgiler yer almaktadır.

Sekizinci bölüm; sosyal devlet olmanın gereği olarak, işsizliğin birey ve toplum üzerindeki etkilerini hafifletmeyi amaçlayan ve İŞKUR tarafından uygulanan önemli bir araç olarak "pasif işgücü piyasası programları"ndan oluşmaktadır. Dokuzuncu bölümde ise; İŞKUR'un son yıllarda önemli başarılara imza attığı uluslararası çalışmalara yer verilirken, onuncu bölümde; İŞKUR tarafından uygulanan ve katkı sağlanmış olan projeler sunulmuştur.

Çalışmalarımızda desteklerini esirgemeyen başta Sayın Bakanımız Ahmet ERDEM olmak üzere kamu kurum ve kuruluşları ile sosyal paydaşlarımıza, İŞKUR'un başarılı bir istihdam kurumu olması yolunda özveriyle çalışan tüm personelimize ve bu raporun hazırlanmasında emeği geçen tüm çalışma arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Dr. Nusret YAZICI
İŞKUR Genel Müdürü

İŞKUR

BİRİNCİ BÖLÜM
DÜNYA İŞGÜCÜ PİYASASI

1.1 DÜNYA İŞGÜCÜ PİYASASI

1.1.1 Genel Görünüm

2008 krizi sonrası işgücü piyasası koşulları önemli ölçüde iyileşme göstermiş olmasına rağmen tam manasıyla bir toparlanmanın gerçekleştiğini söylemek oldukça güçtür. OECD bölgesinde istihdam oranlarında çok düşük oranlarda artış olmuştur. İstihdam yapısında da değişimler gözlenmekte olup imalat ve inşaat sektöründe tam zamanlı istihdam imkânları azalmakta bunların yerini kısmi zamanlı çalışma türlerinin aldığı görülmektedir. Öte yandan işsizlik oranlarının 2016 yılı sonuna kadar yüksek seyredeceği tahmin edilmektedir. 2014'ün son çeyreğinde OECD ülkeleri bazında ortalama işsizlik oranı %7,1 olup, bu oran kriz öncesi işsizlik oranının 1,6 puan üzerindedir.

İşsizlik oranına ilişkin projeksiyonlarda yavaş bir toparlanma ile 2016 yılının son çeyreğinde bu oranın %6,6 olması beklenmektedir. Bununla birlikte İspanya ve Yunanistan'da işsizlik oranlarının %20'nin üzerinde olacağı tahmin edilmektedir. Uzun dönemde ise, işsizlik oranlarının oldukça yüksek olacağı ve bu durumun işgücü piyasasına dâhil olamayan bireylerin istihdamının artırılması çalışmaları noktasında önemli bir risk haline dönüşeceği öngörülmektedir. Çalışmayan ve eğitim hayatında yer almayan gençlerin sayısının oldukça yüksek olması genç işsizliğinin OECD ülkeleri için önemli bir sorun olmaya devam edeceğinin bir işareti olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca Euro Bölgesinde yer alan ülkelerde, ücretlerdeki zayıf artışlar da bir diğer endişe kaynağıdır.[1]

Çalışanların ve işlerin niteliğinin ve bunun karşılığında ücretlerin artırılması OECD'nin 2015 yılı istihdam gündemini oluşturmaktadır. Nitekim, OECD raporunda incelenen temel konular; asgari ücret, beceri ve ücret eşitsizlikleri, daha kapsayıcı bir işgücü piyasası için aktivasyon politikaları, işgücüne hareket kazandırılması ve gelişmekte olan ekonomilerde iş kalitesinin artırılması şeklinde olduğu görülmektedir.

Öte yandan, benzer şekilde ILO'nun "Dünya İstihdam ve Sosyal Eğilimler 2015 Yılı Raporu"nda da dünya ekonomisindeki büyümenin 2008'deki küresel kriz öncesi verilerin oldukça altında olduğu ve ortaya çıkan istihdam boşluğunun kapatılamadığı vurgulanmaktadır.[2]

Çalışma hayatıyla ilgili referans organizasyonlar arasında yer alan ILO'nun tespitleri gelecek beş yıl içerisinde küresel istihdamın genel görünümünde iyimser bir havanın gerçekleşmeyeceği yönündedir.

[1] 2015 OECD İşgücü Piyasasının Genel Görünümü Raporu
[2] 2015 ILO Dünya İstihdam ve Sosyal Eğilimler Raporu

ILO verileri itibarıyla; 2014 yılında kriz öncesi dönemden 31 milyon fazla olan işsiz sayısı tüm dünyada 201 milyonu aşmıştır. Bu sayıya ilaveten, küresel boyutta işsizliğin 2015 yılında 3 milyon ve izleyen dört yıl içinde ise 8 milyon kişi kadar daha artması beklenmektedir. Kaybolan işlerin sayısı ile ölçülen küresel istihdam açığı şu an itibarıyla 61 milyondur. Bu veriler krizin başladığı 2008'den bu yana yaklaşık 61 milyon kişilik istihdam alanının kaybolduğunu göstermektedir. ILO raporunda; önümüzdeki beş yıl içerisinde işgücü piyasasına yeni dâhil olacak kişiler de düşünüldüğünde krizden kaynaklanan küresel istihdam açığının kapatılması için ilave 280 milyon yeni işin yaratılmasına ihtiyaç duyulacağı belirtilmektedir.

Ayrıca bu dönemde genç istihdamına ilişkin endişelerin artarak devam ettiği bilinmektedir. 2015 yılında da tüm dünyada gençler ve özellikle de genç kadınlar arasında işsizlik oranı çok yüksek seviyelerde seyretmektedir. ILO verilerine göre yaklaşık olarak 74 milyon genç 2014 yılında iş arayan olarak kayıtlara geçmiştir. Diğer yaş gruplarının işsizlik oranına kıyasla neredeyse üç kat daha fazla olan genç işsizliği tüm dünyada ortak bir sorundur ve gelişmelere rağmen sosyal memnuniyetsizliği beslemeye devam etmektedir.

Dünya ekonomisinde yaşanan gelişmeler az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde kırılgan istihdam alanının genişlemesine yol açmıştır. Kriz öncesi dönemde gözlemlenen düşüşlerin aksine kırılgan istihdam durumunun önümüzdeki iki yıldan fazla bir süre toplam istihdamın %45'i civarında olacağı ve bu düzeyde durağan kalacağı tahmin edilmektedir. Kırılgan istihdamda yer alan çalışan sayısı 2012'den beri yaklaşık 27 milyon kadar artmış ve dünya genelinde yaklaşık 1 milyar 44 milyon kişiye ulaşmıştır. Her dört işçiden üçünün kırılgan istihdamda olduğu Sahra Altı Afrika ve Güney Asya, dünyadaki kırılgan istihdam oranının yarısından fazlasını oluşturmaktadır.

İşgücü piyasasında görülen bu karmaşık tablo ancak temel yapısal zayıflıkların ortadan kaldırılması halinde iyileşebilecektir. Bu kapsamda; istihdamın, gelirin ve sosyal politikaları da kapsayacak şekilde toplam talebin ve yatırımların desteklenmesi gerekliliği dile getirilirken, küçük işletmeler başta olmak üzere, finansal desteklerin yeniden düzenlenmesi zaruret haline gelmiştir.

Ücretlerdeki dengesizlik, genç işsizliği, uzun dönemli işsizlik ve özellikle kadınların işgücü piyasasından çıkışı nedeniyle meydana gelen sosyal kırılganlıkların giderilmesi gibi sorunların çözülmesi ve kaliteli işlerin yaratılması aciliyet arz ederken, becerilerin artırılmasına yönelik işgücü piyasası politikalarının önemi gün geçtikçe daha da artmaktadır.

İfade edilen husus G20 toplantısında Çalışma Bakanları tarafından da vurgulanarak kaliteli işler yaratmanın, işsizlik, eksik istihdam, eşitsizlikler ve sosyal dışlanma ile mücadele etmenin önemi bir

kere daha ortaya konulmuştur. Toplantılarda ayrıca; kamu istihdam kurumlarının iş arayan, işveren ve diğer ilgili aktörlerle geliştirdiği diyaloglar sayesinde iyi işleyen bir işgücü piyasasının oluşturulmasına katkı sundukları hususuna da değinilmiş, işsizlikle mücadele ve istihdamın artırılmasında bu Kurumların üstlendiği rolün daha da önemli bir hal aldığı vurgulanmıştır.[3]

2014 yılında gerçekleşen G20 zirvesinde, Çalışma Bakanları fırsatlar ve yeni iş alanları oluşturularak işletmelerin güçlendirilmesi yönünde kapsamlı bir büyüme stratejisi izleyeceklerini beyan etmişlerdir. Birçok ülke için yüksek orandaki işsizliğin (özellikle genç işsizliği) temel mücadele alanı olduğu; büyümenin sağlanması için verimliliğin artırılması ve yeni işler yaratılmasının zorunluluğu üzerinde durulmuştur.

Yukarıda belirtilen tüm bu genel bilgi, tahmin ve beklentiler doğrultusunda mevcut küresel işgücünün durumu, OECD ve EUROSTAT verileri çerçevesinde, çeşitli göstergeler ışığında aşağıdaki şekilde incelenmektedir.

1.1.2 İşgücü

2014 yılında OECD ülkeleri arasında %86 ile İzlanda işgücüne katılım oranı/aktif nüfus oranı en yüksek ülkedir. İzlanda'yı sırasıyla İsveç ve Hollanda takip etmektedir. Türkiye, OECD grubundaki ülkeler arasında %55,1 ile işgücüne katılım oranının en düşük olduğu ülkedir. Türkiye'yi yaklaşık %64'lük oranlarla İtalya ve Meksika takip etmektedir.

Tablo 1. İşgücüne Katılım Oranı (2008-2014)

Ülkeler	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
AB 28	70,7	70,8	71,0	71,1	71,7	72,0	72,3
Belçika	67,1	66,9	67,7	66,7	66,9	67,5	67,7
Bulgaristan	67,8	67,2	66,5	65,9	67,1	68,4	69,0
Çek Cumhuriyeti	69,7	70,1	70,2	70,5	71,6	72,9	73,5
Danimarka	80,7	80,2	79,4	79,3	78,6	78,1	78,1
Almanya	75,9	76,3	76,6	77,3	77,2	77,6	77,7
Estonya	74,2	74,0	73,9	74,7	74,8	75,1	75,2
İrlanda	72,1	70,6	69,4	69,2	69,2	69,8	69,8
Yunanistan	66,7	67,4	67,8	67,3	67,5	67,5	67,4
İspanya	72,7	73,1	73,5	73,9	74,3	74,3	74,2
Fransa	69,9	70,3	70,3	70,1	70,7	71,1	71,1
Hırvatistan	65,8	65,6	65,1	64,1	63,9	63,7	66,1
İtalya	62,9	62,3	62,0	62,1	63,5	63,4	63,9
Letonya	74,2	73,5	73,0	72,8	74,4	74,0	74,6

[3] G20 Çalışma Bakanları Toplantısı

Ülkeler	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Litvanya	68,4	69,6	70,2	71,4	71,8	72,4	73,7
Macaristan	61,2	61,2	61,9	62,4	63,7	64,7	67,0
Hollanda	79,3	79,7	78,2	78,1	79,0	79,4	79,0
Avusturya	73,9	74,3	74,4	74,6	75,1	75,5	75,4
Polonya	63,8	64,7	65,3	65,7	66,5	67,0	67,9
Portekiz	73,9	73,4	73,7	73,6	73,4	73,0	73,2
Romanya	62,9	63,1	64,9	64,1	64,8	64,9	65,7
Slovakya	68,8	68,4	68,7	68,7	69,4	69,9	70,3
Finlandiya	76,0	75,0	74,5	74,9	75,2	75,2	75,4
İsveç	79,3	78,9	79,1	79,9	80,3	81,1	81,5
İngiltere	75,8	75,7	75,4	75,5	76,1	76,4	76,7
İzlanda	86,2	84,6	84,7	84,5	84,9	85,8	86,0
Norveç	80,0	78,9	78,1	77,8	78,2	78,2	78,0
Türkiye	49,8	50,8	51,9	53,2	53,3	54,4	55,1
Meksika*	63,6	62,8	63,7	63,3	64,5	64,3	63,7
ABD*	75,3	74,6	73,9	73,3	73,1	72,8	72,7
Japonya*	73,8	73,9	74,0	73,8	73,9	74,9	75,5
İsrail*	71,0	71,2	71,3	71,0	71,5	71,6	72,2

EUROSTAT/OECD*

OECD verilerine göre 2015 yılı ilk çeyrek döneminde en yüksek işgücüne katılım oranı %84,1 ile İzlanda'da görülmektedir. İzlanda'yı yine %80'in üzerinde gerçekleşmeler ile İsviçre ve İsveç izlemektedir. Bu dönemde OECD ortalaması %71,1, AB 28 ortalaması ise %72,4 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye önceki yıllara kıyasla önemli bir artış kaydetmiş olmakla birlikte, grup içerisinde işgücüne katılım oranı en düşük ülkelerden biri olmaya devam etmektedir.

1.1.3 İstihdam

OECD ülkelerinin 2014 yılında %81,7 ile istihdam oranı en yüksek olan ülke İzlanda'dır. İzlanda'yı sırası ile Norveç, İsveç, Almanya ve Japonya takip etmektedir. Ele alınan ülkeler içerisinde istihdam oranı en düşük olan ülke %49,4'lük oran ile Yunanistan'dır. Türkiye, Hırvatistan, İspanya ve İtalya ise istihdam oranı %60'ın altında kalan diğer ülkelerdir.

Tablo 2. İstihdam Oranı (2008-2014)

Ülkeler	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
AB 28	65,7	64,5	64,1	64,2	64,1	64,1	64,8
Belçika	62,4	61,6	62,0	61,9	61,8	61,8	61,9
Bulgaristan	64,0	62,6	59,7	58,4	58,8	59,5	61,0
Çek Cumhuriyeti	66,6	65,4	65,0	65,7	66,5	67,7	69,0
Danimarka	77,9	75,3	73,3	73,1	72,6	72,5	72,8
Almanya	70,1	70,3	71,1	72,7	73,0	73,5	73,8
Estonya	70,1	63,8	61,2	65,3	67,1	68,5	69,6
İrlanda	67,4	61,9	59,6	58,9	58,8	60,5	61,7
Yunanistan	61,4	60,8	59,1	55,1	50,8	48,8	49,4
İspanya	64,5	60,0	58,8	58,0	55,8	54,8	56,0
Fransa	64,9	64,1	64,0	63,9	64,0	64,1	63,8
Hırvatistan	60,0	59,4	57,4	55,2	53,5	52,5	54,6
İtalya	58,6	57,4	56,8	56,8	56,6	55,5	55,7
Letonya	68,2	60,3	58,5	60,8	63,0	65,0	66,3
Litvanya	64,4	59,9	57,6	60,2	62,0	63,7	65,7
Macaristan	56,4	55,0	54,9	55,4	56,7	58,1	61,8
Hollanda	77,2	77,0	74,7	74,2	74,4	73,6	73,1
Avusturya	70,8	70,3	70,8	71,1	71,4	71,4	71,1
Polonya	59,2	59,3	58,9	59,3	59,7	60,0	61,7
Portekiz	68,0	66,1	65,3	63,8	61,4	60,6	62,6
Romanya	59,0	58,6	60,2	59,3	60,2	60,1	61,0
Slovakya	62,3	60,2	58,8	59,3	59,7	59,9	61,0
Finlandiya	71,1	68,7	68,1	69,0	69,4	68,9	68,7
İsveç	74,3	72,2	72,1	73,6	73,8	74,4	74,9
İngiltere	71,5	69,9	69,4	69,3	69,9	70,5	71,9
İzlanda	83,6	78,3	78,2	78,5	79,7	81,1	81,7
Norveç	78,0	76,4	75,3	75,3	75,7	75,4	75,2
Türkiye	44,9	44,3	46,3	48,4	48,9	49,5	49,5
Meksika*	61,3	59,4	60,3	59,8	61,3	61,0	60,4
ABD*	70,9	67,6	66,7	66,6	67,1	67,4	68,1
Japonya*	70,7	70,0	70,1	70,3	70,6	71,7	72,7
İsrail*	65,5	64,3	65,2	65,8	66,5	67,1	67,9

EUROSTAT/OECD*

OECD grubunda 2015 yılı ilk çeyreğinde ise en yüksek istihdam oranı %84,1 ile İzlanda'da görülmektedir. İzlanda'yı sırası ile İsviçre ve İsveç takip etmektedir. Bu dönemde istihdam oranı AB 28 grubunda %65,3, OECD ülkeleri toplamı ortalamasında %66,1 ve G7 grubunda %69 olarak gerçekleşmiştir.

1.1.4 İşsizlik

2008 küresel krizi sonrasında işgücü piyasasında yaşanan sınırlı iyileşmeye rağmen işsizlik oranlarında sürekli olarak bir artış görülmektedir. Bu durum, kriz sonrasında tam anlamıyla bir toparlanmanın gerçekleşmediğini göstermektedir. 2014 yılında %3,5 ile işsizlik oranı en düşük olan ülke Norveç'tir. Norveç'i sırasıyla Japonya, İzlanda ve Almanya takip etmektedir. Yunanistan ve İspanya ise işsizlik oranı en yüksek iki ülkedir.

Tablo 3. İşsizlik Oranı (2008-2014)

Ülkeler	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
AB 28	7,0	8,9	9,5	9,6	10,4	10,8	10,2
Belçika	7,0	7,9	8,3	7,2	7,6	8,4	8,5
Bulgaristan	5,6	6,8	10,2	11,3	12,3	13,0	11,4
Çek Cumhuriyeti	4,4	6,7	7,3	6,7	7,0	7,0	6,1
Danimarka	3,4	6,0	7,5	7,6	7,5	7,0	6,6
Almanya	7,5	7,8	7,1	5,8	5,4	5,2	5,0
Estonya	5,5	13,5	16,7	12,3	10,0	8,6	7,4
İrlanda	6,4	12,0	13,9	14,7	14,7	13,1	11,3
Yunanistan	7,8	9,6	12,7	17,9	24,5	27,5	26,5
İspanya	11,3	17,9	19,9	21,4	24,8	26,1	24,5
Fransa	7,1	8,7	8,9	8,8	9,4	9,9	10,3
Hırvatistan	8,6	9,2	11,7	13,7	16,0	17,3	17,3
İtalya	6,7	7,8	8,4	8,4	10,7	12,2	12,7
Letonya	7,7	17,5	19,5	16,2	15,0	11,9	10,8
Litvanya	5,8	13,8	17,8	15,4	13,4	11,8	10,7
Lüksemburg	5,1	5,1	4,4	4,9	5,1	5,9	5,9
Macaristan	7,8	10,0	11,2	11,0	11,0	10,2	7,7
Hollanda	2,8	3,4	4,5	5,0	5,8	7,3	7,4
Avusturya	4,1	5,3	4,8	4,6	4,9	5,4	5,6
Polonya	7,1	8,2	9,7	9,7	10,1	10,3	9,0
Portekiz	7,7	9,6	11,0	12,9	15,8	16,4	14,1
Romanya	5,8	6,9	7,0	7,2	6,8	7,1	6,8
Slovakya	9,5	12,0	14,4	13,6	14,0	14,2	13,2
Finlandiya	6,4	8,2	8,4	7,8	7,7	8,2	8,7
İsveç	6,2	8,4	8,6	7,8	8,0	8,1	8,0
İngiltere	5,6	7,6	7,8	8,1	7,9	7,6	6,1
İzlanda	2,9	7,2	7,6	7,0	6,0	5,4	4,9
Norveç	2,5	3,1	3,5	3,2	3,1	3,4	3,5
Türkiye	9,8	12,6	10,7	8,8	8,2	8,8	9,9
Meksika*	3,6	5,4	5,3	5,4	5,0	5,2	5,1

Ülkeler	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ABD*	5,8	9,4	9,8	9,1	8,2	7,5	6,3
Japonya*	4,1	4,2	5,3	4,8	4,6	4,3	3,8
İsrail*	7,8	9,6	8,6	7,2	7,0	6,3	6,0

EUROSTAT/OECD*

2015 yılının ilk çeyreğine ilişkin OECD işsizlik rakamlarına göre işsizlik oranı en düşük ülke %3,5 ile Japonya'dır. Japonya'yı sırası ile Kore, Norveç, İzlanda ve Almanya takip etmektedir. Bu dönemde OECD toplamında işsizlik oranı %6,9, AB 28 grubunda ise %9,7 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye %10,1 ile bu iki oranın da bir miktar üzerinde bulunmaktadır.

Genel olarak bakıldığında, ülkelerin 2014 yılı işsizlik oranları 2008'e göre yüksek görülmektedir. 2014 yılında, küresel kriz öncesi işsizlik oranlarının altında işsizlik oranına sahip ülkeler Almanya, Macaristan, Japonya ve İsrail'dir. İşsizlik oranları genç ve kadın işsizliği üzerinden değerlendirildiğinde daha olumsuz sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Bu olumsuz durumun en aza indirilmesi noktasında ulusal ve uluslararası kuruluşlar özel politikalar uygulamakta ve çeşitli önlemler geliştirmeye çalışmaktadır.

Dünya işgücü piyasası verilerine bakıldığında, halen 2008 yılında yaşanan küresel mali krizin etkilerinin sürdüğü görülmektedir. OECD ve ILO gibi istihdam ve işgücü piyasaları hakkında referans konumda olan uluslararası kuruluşlar bu etkinin önümüzdeki yıllarda da süreceğini öngörmektedir. Bu süreçte bazı AB üyesi ülkelerin işgücü piyasaları ciddi olumsuzluklar yaşarken,bazıları krizin etkisini daha sınırlı tutmayı başarabilmişlerdir. İlerleyen dönemde istihdam eksenli büyümeye dönük plan ve programların göstereceği etkiye bağlı olarak küresel işgücü piyasası yeniden şekillenecektir. Ülkemiz, bir sonraki bölümde de anlatılacağı gibi, bu süreçte etkili tedbirler almış, istihdam teşvikleri ve diğer politikalarla birlikte küresel krizin işgücü piyasası üzerindeki olumsuz etkilerini büyük ölçüde bertaraf edebilmiştir.

İŞKUR

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRKİYE İŞGÜCÜ PİYASASI

2.1 TÜRKİYE İŞGÜCÜ PİYASASI

2.1.1 Genel Görünüm

Türkiye Cumhuriyetinin kuruluş yılları olan 1920'ler ve onu izleyen 1930'larda tarım ülkesi görünümünün hâkim olması sebebiyle işsizlik oranı düşük düzeylerde seyretmiştir.1950'li yıllarla birlikte hızla gelişen sanayi ekonomisi, yüksek işsizlik oranlarını da beraberinde getirmiştir. Bu yeni üretim anlayışı sonucu, toplumsal hareketlilik artmış, kırdan kente göçle birlikte istihdam biçimleri çeşitlenmiş ve özellikle kent işsizliği belirgin biçimde artmaya başlamıştır.

İkinci Dünya Savaşı sonrası yeniden yapılanma dönemine giren Batı Avrupa ülkelerinin ihtiyaç duyduğu işgücü talebini karşılamak amacıyla işgücünün bir kısmının ülke dışına göç etmesi, tarımda makineleşmenin de etkisiyle tarım istihdamında yaşanan kopuşların artarak devam etmesi, yetersiz ekonomik büyüme, eğitim seviyesi düşük ve nitelik yönünden eksik işgücü, hızlı nüfus artışı ve sosyal güvenlikten yoksun çalışma, işgücü piyasasının yapısal sorunlarının temelini oluşturmuştur.

1980'li yıların başlarında neo-liberal iktisat politikalarının da katkısıyla hız kazanan küreselleşme süreci, dış ticaret ve yabancı sermaye; özellikle finansal akımların hızla artmasında ve çok uluslu şirketlerin etkinlik alanının genişlemesinde önemli rol oynamıştır. Hızla değişen teknoloji, bilgi ekonomisi ve artan uluslararası rekabet diğer alanlarda olduğu gibi Türkiye işgücü piyasasını da etkilemiş, işgücü arzı ve talebi yönüyle farklı gereksinimler ve nitelikler zorunlu hale gelmiştir.

1980 yılında "24 Ocak Kararları" ile, Türkiye'nin liberal ekonomiye geçişi hızlanmıştır. Bu kapsamda; devletin ekonomideki payı azaltılmaya başlanmış, yabancı sermayenin girişine izin verilmiş, özelleştirmelerin önü açılmıştır. Ülke ekonomisini dışa kapalı bir ekonomi haline getiren ithal ikamesine dayalı sanayileşme modeli terk edilerek ihracata dayalı sanayileşme stratejisi benimsemiştir. Şüphesiz bu gelişmeler, ekonomiyle sıkı etkileşimi olan Türkiye işgücü piyasası üzerinde de önemli gelişmelere sebep olmuştur.

Türkiye ekonomisi 1990'lı yıllarla birlikte önemli dönüşümler yaşamıştır. Bu yıllarda büyüme tek başına işsizlik sorununu çözememiş, yapısal işsizlik sürekli olarak artış göstermiş ve işsizlikle mücadelede "aktif işgücü piyasası politikaları" yapısal işsizliğin çözümü noktasında önemli bir argüman olarak ortaya çıkmıştır.

1990'lar ve 2000'li yıllar yüksek işsizliğin yaşandığı yıllar olmuştur. Söz konusu dönemlerde yaşanan daralmalar sonrası gerçekleşen ekonomik büyüme, istihdama aynı oranda katkı sağlayama-

mıştır. 2002-2007 döneminde görülen yıllık ortalama %6,8'lik ekonomik büyüme[4], işgücü piyasasında beklenen olumlu etkiyi gösterememiştir. İstihdamın ekonomik büyümeye paralel biçimde artmaması verimlilik artışına bağlanmış, firmalar rekabetçi konumlarını koruyabilmek için makine, teçhizat ve donanım yatırımlarına yönelmiştir. "İstihdamsız büyüme" olarak nitelendirilen bu durum işgücü piyasasının yapısal sorunları arasında yer almıştır.

2008 yılında başlayan küresel mali kriz Türkiye işgücü piyasasını olumsuz etkilemiştir. Bu etkileri azaltmak adına alınan bir dizi tedbir, ekonominin toparlanmasında ve işgücü piyasasının krizi en az hasarla atlatmasında önemli rol oynamıştır. 2009 yılının Şubat ayında %14,8'e yıllık bazda ise %13,1'e ulaşan işsizlik oranı söz konusu çalışmalar neticesinde; 2010'da %11,1'e, 2011 yılında %9,1'e gerilemiştir. 2015 Haziran dönemi itibarıyla ise bu oran %9,6 seviyesinde gerçekleşmiştir.[5]

İşgücü piyasasını destekleyen istihdam paketlerinin ve prim teşviklerinin yanı sıra, aktif ve pasif işgücü piyasası programlarının yoğun bir şekilde uygulanması, belirtilen rakamlara ulaşılmasında önemli katkı sağlamıştır. Teşvikler kapsamındaki gelişmeler şöyle sıralanmaktadır:

2008 yılında 5763 Sayılı İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 24'üncü maddesi ile 5510 sayılı Kanunda değişiklik yapılmış, 4(a) kapsamındaki sigortalıları istihdam eden özel sektör işverenlerinin, malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primlerinden, işveren hissesinin beş puanlık kısmına isabet eden tutarın Hazinece karşılanması öngörülmüştür.

Yine aynı kanunla, kadınların ve 18-29 yaş arası gençlerin sigorta primi işveren paylarının teşvik edilmesi suretiyle Türkiye'de ilk defa dezavantajlı grupların istihdamı için teşvik verilmesi sağlanmıştır. Teşvik uygulaması 2010 yılında sona ermiştir.

Özel sektör işverenlerince kontenjan dâhilinde çalıştırılan engelli sigortalıların sigorta primine ait işveren hisselerinin tamamı; kontenjan fazlası engelli çalıştıran veya yükümlü olmadıkları halde engelli çalıştıran işverenlerin bu şekilde çalıştırdıkları her bir engelli için sigorta primine ait işveren hisselerinin %50'sinin Hazinece karşılanması öngörülmüştür. 2014 yılında 6518 sayılı "Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un 58'inci maddesi ile kontenjan fazlası engelli çalıştıran veya yükümlü olmadıkları halde engelli çalıştıran işverenler için de teşvik oranı %100'e çıkarılmıştır.

[4] TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu
[5] a.g.k.

5921 sayılı ve 18.08.2009 tarihli "İşsizlik Sigortası Kanunu ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile 31.12.2009 tarihine kadar, ilave istihdam yaratılarak işe alınanlar için; sigorta primlerinin işveren hisselerine ait tutarın, altı ay boyunca İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanması öngörülmüştür. Bu süre daha sonra 2010 yılı sonuna kadar işe alınanları da kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

Kriz döneminde ağırlık verilen istihdam teşvikleri sonraki yıllarda da ihtiyaca göre şekillendirilerek devam ettirilmiştir. Türkiye'de şu anda yürürlükte olan 10 farklı sigorta primi teşviki bulunmaktadır. Bunlar, beş puanlık prim indirimi, yeni bölgesel teşvik sistemi, yurt dışı istihdam teşviki, engelli istihdamının teşviki, kültür yatırımları teşviki, Ar-Ge yatırımları teşviki, bölgesel yatırım teşviki, kadınlar, gençler ve mesleki yeterlilik belgesi sahipleri için istihdam teşviki, işsizlik ödeneği alanların istihdamı teşviki ve işbaşı eğitim programları teşvikidir.

Bu teşviklerden son 3 tanesinin finansmanı İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanmaktadır. Bu teşvikler;

Kadınlar, Gençler ve Mesleki Yeterlilik Belgesi Sahipleri için İstihdam Teşviki

2011 yılında getirilen 6111 Sayılı "Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" un 74. maddesiyle 4447 sayılı Kanunda yapılan en önemli değişiklik, Geçici 7. ve Geçici 9. maddelerinin değiştirmesi ve Geçici 10. maddenin yürürlüğe konulmasıdır. Buna göre; 31.12.2015 tarihine kadar özel sektör işverenlerince işe alınan kişilerin, işverenin son 6 ayda çalıştırdığı ortalama işçi sayısına ilave olarak işe alınmaları kaydıyla, bu kişilerin özelliklerine göre sigorta primlerinin işveren hisselerine ait tutarın İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanması düzenlenmiştir. Bu düzenlemeyle sigorta prim teşvikinin aşağıdaki şekilde uygulanması öngörülmüştür:

Kadınlar ve 18-29 yaş arası erkekler için;

- Mesleki yeterlik belgesi sahipleri 48 ay, İŞKUR'a kayıtlı işsiz olmaları halinde ilave 6 ay olmak üzere 54 ay,
- Mesleki ve teknik eğitim veren okulları veya İŞKUR tarafından düzenlenen işgücü yetiştirme kurslarını bitirenler 36 ay, İŞKUR'a kayıtlı işsiz olmaları halinde ilave 6 ay olmak üzere 42 ay,
- Mesleki yeterlilik belgesi olmayan ya da herhangi bir mesleki ve teknik eğitim veren okulu veya İŞKUR tarafından düzenlenen işgücü yetiştirme kurslarını bitirmeyenler 24 ay, ancak İŞKUR'a kayıtlı işsiz olmaları halinde ilave 6 ay olmak üzere 30 ay,

29 yaşından büyük erkekler için;

- Mesleki yeterlik belgesi sahibi olanlar ve mesleki ve teknik eğitim veren okulları veya İŞKUR tarafından düzenlenen işgücü yetiştirme kurslarını bitirenler 24 ay, İŞKUR'a kayıtlı işsiz olmaları halinde ilave 6 ay olmak üzere 30 ay,
- Mesleki yeterlilik belgesi olmayan ya da herhangi bir mesleki ve teknik eğitim veren okulu veya İŞKUR tarafından düzenlenen işgücü yetiştirme kurslarını bitirmeyen ancak İŞKUR'a kayıtlı işsiz olanlar 6 ay,

Ayrıca;

- Hâlihazırda hizmet akdi ile çalışanlardan, Maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra mesleki yeterlik belgesi alanlar veya mesleki ve teknik eğitim veren okulları bitirenler 12 ay,

Bu düzenlemeyle kadınlara, gençlere ve mesleki yeterlilik belgesi sahiplerine daha fazla teşvik verilerek dezavantajlı konumları iyileştirilmeye çalışılmış ve nitelikli personel alımı teşvik edilmiştir. Bu teşvik, Türkiye'deki işgücü piyasasının kayıt altına alınması ve Aktif İşgücü Piyasası Programlarına ayrılan kaynakların istihdama dönüşmesi bakımından önemlidir.

İşsizlik Ödeneği Alanların İstihdamı Teşviki

5921 sayılı ve 18.08.2009 tarihli "İşsizlik Sigortası Kanunu ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" ile 4447 sayılı Kanunda değişiklik yapılarak, İşsizlik Ödeneği alanları istihdam eden işverenlere teşvik getirilmiştir.

Kanunun 1'inci maddesine göre, işverenler işsizlik ödeneği alanları ilave istihdam yaratarak işe aldıkları takdirde, asgari ücret üzerinden hesaplanan sigorta primleri işçi ve işveren payı ile genel sağlık sigortası primi, kalan işsizlik ödeneği süresince Fondan karşılanmaktadır.

İşbaşı Eğitim Programları Teşviki

23.04.2015 tarihli 6645 sayılı Kanun ile 18 yaşından büyük, 29 yaşından küçük olanlardan Türkiye İş Kurumu tarafından 31/12/2016 tarihine kadar başlatılan işbaşı eğitim programlarını tamamlayanların;

- Programın bitimini müteakip en geç üç ay içinde programı tamamladıkları meslek alanında özel sektör işverenleri tarafından işe alınması ve
- İşe alındıkları yıldan bir önceki takvim yılında işyerinden bildirilen aylık prim ve hizmet belgelerindeki sigortalı sayısının ortalamasına ilave olması

kaydıyla, işe alındıkları işyerinin imalat sanayi sektöründe faaliyet göstermesi hâlinde 42 ay, diğer sektörlerde ise 30 ay süre ile 5 puanlık prim indiriminden sonra hesaplanan sigorta primlerinin işveren hisselerine ait kısmı İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanmaktadır. 30/06/2015 tarihine kadar başlayan işbaşı eğitim programlarının katılımcıları için bu süreler 6 ay artırımlı uygulanmaktadır.

Ayrıca istihdam teşviklerinin yanı sıra iş sağlığı ve güvenliği de teşvik edilmiştir. 6645 sayılı Kanun ile 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamında çok tehlikeli sınıfta yer alıp ondan fazla çalışanı bulunan ve üç yıl içinde ölümlü veya sürekli iş göremezlikle sonuçlanan iş kazası meydana gelmeyen işyerlerinde çalışanların işsizlik sigortası işveren payı teşvik olarak bir sonraki takvim yılından geçerli olmak üzere ve üç yıl süreyle %1 olarak alınması yönünde bir uygulama başlatılarak işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının da teşvik edilmesi sağlanmıştır. Ölümlü veya sürekli iş göremezlikle sonuçlanan iş kazası meydana gelmesi hâlinde takip eden aydan itibaren bu teşvik uygulamasına son verilmektedir.

Sigorta prim teşvikleri dışında İŞKUR uyguladığı aktif ve pasif işgücü piyasası politikaları ile de işgücü piyasasının gelişimine katkı sağlamaktadır. AİPP uygulamalarının içeriğinde temelde hayat boyu eğitim ve formasyon programlarının uygulanması ve girişimciliğin özendirilmesi, mesleki eğitim kursları, iş ve meslek danışmanlığı, toplum yararına programlar yer almaktadır.

Pasif işgücü piyasası politikaları kapsamındaki uygulamalar ise; İşsizlik Ödeneği, Kısa Çalışma Ödeneği, Ücret Garanti Fonu ve İş Kaybı Tazminatı'dır. Özellikle 2008 küresel krizi döneminde İşsizlik Ödeneği ve Kısa Çalışma Ödeneği etkin kullanılmıştır.

Diğer yandan alınan tedbirler işgücü piyasası ile sınırlı kalmamış, sıkı para ve maliye politikaları neticesinde 2009 yılında %4,8 oranında daralan ekonomi, 2010 yılında %9,2 genişlemiştir. 2011 yılında ise kaydedilen %8,8 oranındaki büyüme ile Türkiye, dünyada büyüme hızı en yüksek ülkelerden biri olmuştur. 2014 yılında %2,9 seviyesinde gerçekleşen[6] büyümenin 2015 yılı sonunda %3,1 olması tahmin edilmektedir[7].

[6] TÜİK
[7] Uluslararası Para Fonu (IMF, 2015)

Aşağıdaki tabloda, Türkiye işgücü piyasasının güncel durumu 2015 Haziran dönemi temel işgücü piyasası verileriyle görülmektedir.

Tablo 4. Temel İşgücü Göstergeleri

15 ve Yukarı Yaş Grubu	Toplam	Erkek	Kadın
Nüfus (Bin kişi)	57.818	28.555	29.262
İşgücü (Bin kişi)	30.141	20.683	9.458
İstihdam (Bin kişi)	27.261	18.900	8.361
Tarım (Bin kişi)	5.998	3.155	2.842
Tarım Dışı (Bin kişi)	21.263	15.745	5.518
İşsiz (Bin kişi)	2.880	1.782	1.097
İşgücüne Dahil Olmayanlar (Bin kişi)	27.677	7.873	19.804
İşgücüne Katılma Oranı (%)	52,1	72,4	32,3
İstihdam Oranı (%)	47,1	66,2	28,6
İşsizlik Oranı (%)	9,6	8,6	11,6
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	11,7	10,0	16,4
15-64 Yaş Grubu	**Toplam**	**Erkek**	**Kadın**
İşgücüne Katılma Oranı (%)	57,0	78,0	35,9
İstihdam Oranı (%)	51,4	71,2	31,6
İşsizlik Oranı (%)	9,7	8,8	11,9
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	11,7	9,9	16,5
Genç Nüfusta (15-24 yaş) İşsizlik Oranı	**17,7**	**15,5**	**21,8**

2015 Haziran Dönemi/TÜİK

2014 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçlarına göre yaklaşık 77,7 milyon olan Türkiye nüfusunun 57,8 milyonu çalışma çağında yer alan potansiyel işgücüdür. Ayrıca nüfusun yaklaşık yarısı kadınlardan, yaklaşık 13 milyonu ise ülkemiz için "fırsat penceresi" olarak nitelendirilen, 15-24 yaş grubunda yer alan gençlerden oluşmaktadır.

Temel işgücü istatistikleri Haziran dönemi sonuçlarına göre toplam 30 milyon 141 bin olan işgücü içerisinde istihdam edilenlerin oranı %47,1'dir. İstihdam edilenlerin %22'sinin tarım, %78'inin ise diğer sektörlerde yer aldığı görülmektedir. Bu dönemde işsizlik oranı %9,6 seviyesindedir. %52,1 olarak gerçekleşen işgücüne katılım oranı, erkeklerde %72,4 iken kadınlarda %32,3'tür.

Tablo 5. Mevsim Etkilerinden Arındırılmış Temel İşgücü Göstergeleri

	2014*	2015*
İşgücü(bin kişi)	28.720	29.726
İstihdam(bin kişi)	25.858	26.621
İşsiz(bin kişi)	2.862	3.105
İşgücüne Katılma Oranı(%)	50,4	51,4
İstihdam Oranı(%)	45,4	46
İşsizlik Oranı(%)	10	10,4
Tarım Dışı İşsizlik Oranı(%)	12	12,6
Genç İşsizlik Oranı(%)	18,1	19,2

*Haziran Dönemi/TÜİK

Mevsim etkilerinden arındırılmış temel işgücü göstergelerine göre, istihdam edilenler 2015 yılı Haziran döneminde, bir önceki yılın aynı dönemine göre 763 bin kişi artarak 26 milyon 621 bin kişiye ulaşmıştır. İşsiz sayısı ise geçen yıla göre 243 bin kişi artmıştır. Aynı dönemde işgücüne katılma oranına bakıldığında 1 puanlık artış ile %51,4'e, istihdam oranı 0,6 puanlık artış ile %46'ya ulaştığı görülmektedir. İşsizlik, tarım dışı işsizlik ve genç işsizlik oranları ise sırasıyla %10,4, %12,6 ve %19,2 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2.1.2 İşgücü

Çalışma çağındaki işgücü sayısı, genç bir nüfusa sahip ülkemiz beşeri sermayesinden ne ölçüde faydalanıldığının göstergesi ve işgücü piyasasının önemli bir parametresidir.

Tablo 6. Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre İşgücüne Katılma Oranı (%)

Eğitim Durumu	Erkek	Kadın	Toplam
Okuma-Yazma Bilmeyen	31,7	17,0	19,8
Lise Altı Eğitimliler	69,8	27,5	49,3
Lise	73,1	32,4	55,2
Mesleki veya Teknik Lise	82,0	42,1	66,3
Yükseköğretim	86,1	71,8	79,2

2015 Haziran Dönemi/TÜİK

Eğitim durumu itibarıyla işgücüne katılımda tüm eğitim seviyelerinde erkeklerin işgücüne katılımı kadınlardan daha yüksektir ve yükseköğrenim harici diğer eğitim seviyelerinde makas oldukça açıktır. Her iki grupta da eğitim seviyesi yükseldikçe işgücüne katılım oranı artarken bu durum özellikle kadınlarda belirgin bir şekilde görülmektedir. Okuma-yazma bilmeyen kadınlarda %17 gibi oldukça düşük olan bu oran yüksekokul/fakülte mezunu olanlarda %71,8'e kadar çıkmıştır.

Grafik 1. Cinsiyete ve Yıllara Göre İşgücüne Katılım Oranı (%)

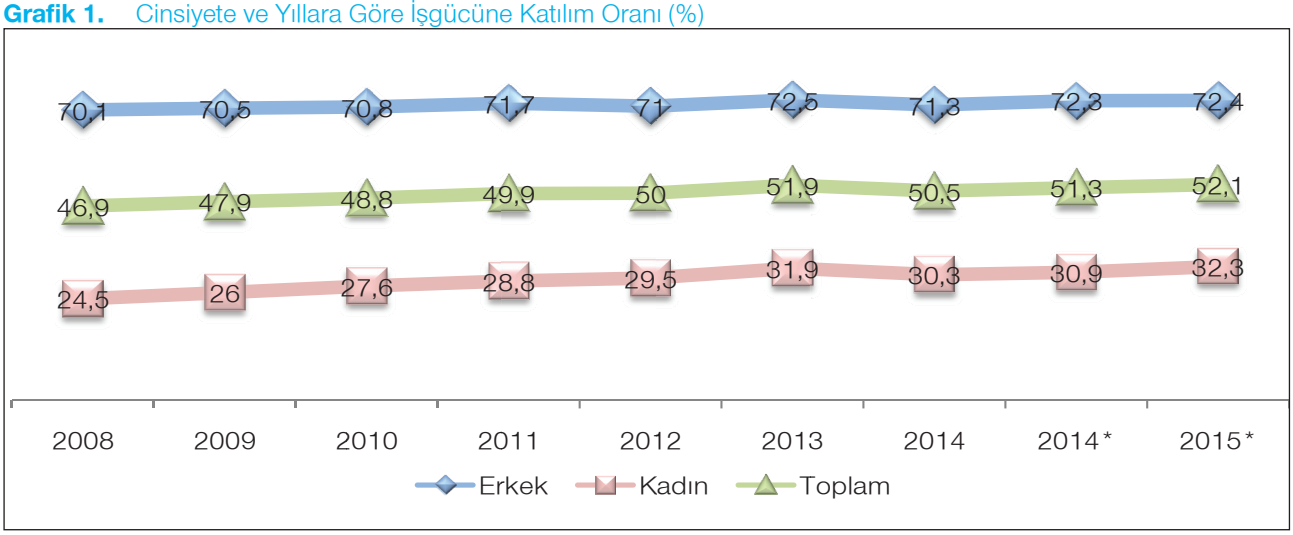

*Haziran Dönemi/TÜİK

10. Kalkınma Planında kadınların işgücüne katılım oranının dönem sonunda %34,9'a ulaşacağı tahmin edilmekte olup konuyla ilgili hedef ve politika planda detaylı olarak ortaya konulmaktadır. Bu kapsamda 2015 Haziran döneminde kadınların işgücüne katılıma oranına bakıldığında %32,3 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Yıllar itibarıyla yükselen bir seyir izleyen kadın işgücüne katılma oranının, artış hızının devam etmesi durumunda, plan dönemi sonu olan 2018 yılında söz konusu tahminlere yaklaşacağı söylenebilir.

İş ve aile yaşamının uyumlaştırılmasına yönelik özellikle son yıllarda yapılan mevzuat çalışmaları ile kadınların işgücü piyasasına katılımının artırılması yönünde pozitif ayrıcalıklar sağlanmış olup, bu düzenlemelerin kadınların işgücüne katılmasını artırıcı yönde etki etmesi hedeflenmiştir. Başta kadınlar olmak üzere işgücü piyasasında özel politika gerektiren gruplar lehine reformlara devam edilmesi; işgücü piyasasındaki katılıklar, nitelik eksikliği, cinsiyet odaklı toplumsal roller gibi yapısal sorunların çözümüne yönelik politikalar geliştirilmesi, işgücüne katılım oranının artması ve işgücüne dâhil olmayanların işgücüne katılımının sağlanması için oldukça önemlidir.

Özel politikalar vasıtasıyla işgücü piyasasına dâhil edilmesi gereken kitleyi ifade eden işgücüne dâhil olmayanların sayısı ülkemizde oldukça yüksek olup, 2015 Haziran döneminde 27 milyon 677 bin kişidir. Nedenlerine göre bakıldığında, işgücüne dâhil olmayanlara dair daha net bir tablo ortaya çıkmaktadır.

Grafik 2. İşgücüne Dâhil Olmayanların Nedenlerine Göre Dağılımı (%)

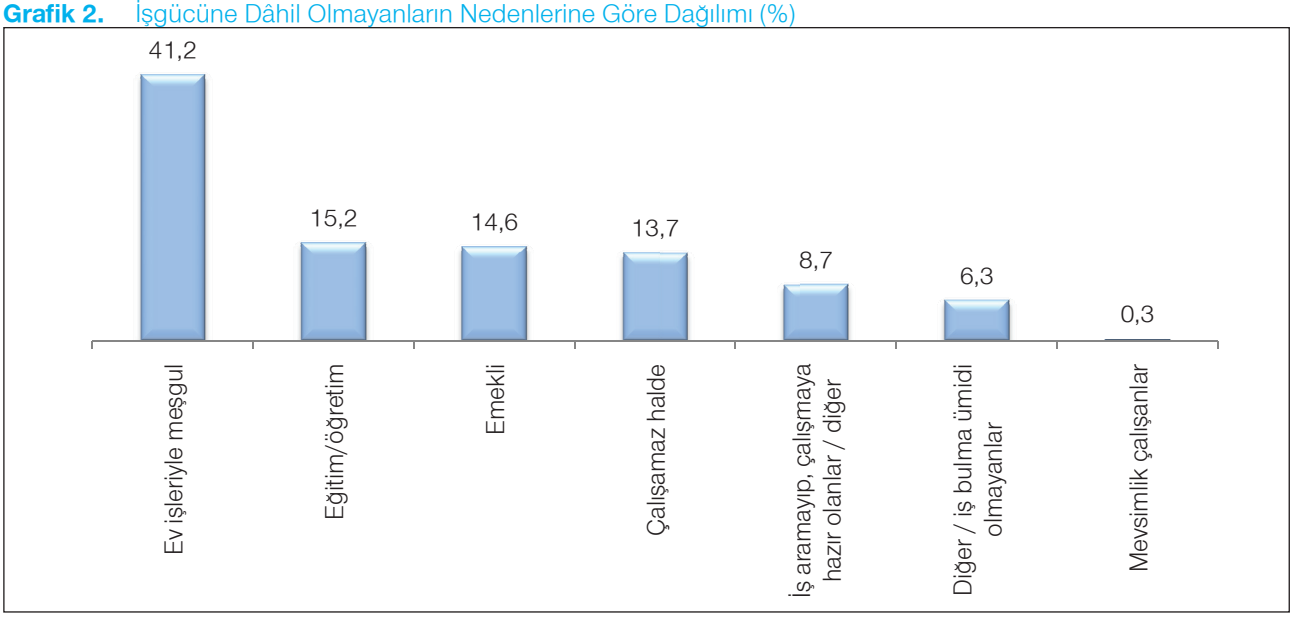

2015 Haziran Dönemi/TÜİK

İşgücüne dâhil olmayanların %41,2'si ev işleri ile meşgul olması gerekçesiyle işgücüne dâhil değildir. Bu grubun tamamı kadınlardan oluşmakta ve 11 milyon 377 bin kişilik oldukça önemli bir grubu oluşturmaktadırlar.

İş bulma ümidi olmayan, yani iş arama kanallarını kullanarak iş arayıp daha sonra bulamadığı için iş aramaktan vazgeçmiş, işgücü piyasasından kopmuş 640 bin kişi de dikkat çeken ve özel olarak ilgilenilmesi gereken bir grup olarak ifade edilebilir.

2.1.3 İstihdam

İstihdam kavramı, gerek ekonomik göstergeler gerek işgücünün durumu hakkında ipuçları taşıması yönünden ülkeler için önem taşımaktadır. Ülkemizde de istihdam yoluyla toplumsal refahın artırılması, işgücü piyasasına yönelik öncelikli hedefler arasındadır.

2014-2018 dönemini kapsayan 10. Kalkınma Planı'nın stratejik amaçlarından biri de istihdamın artırılmasıdır. Söz konusu planda, makro politikalarla ve ekonomi ile uyumlu bir istihdam stratejisi amaçlanmış; işgücü piyasasının geliştirilmesi, eğitimin işgücü talebine duyarlılığının artırılması ve aktif işgücü piyasası politikalarının geliştirilmesi konuları ana eksenler olarak yer almıştır. Ülkemizde 2009-2014 yılları arasında sağlanan ilave istihdam 5,3 milyon olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'nin uygulanan makro politikalar ve işgücü piyasasına yönelik alınan tedbirler neticesinde- kriz sonrasında OECD ülkeleri arasında işsizliği en çok azaltan ülke olması oldukça olumlu bir gelişmedir.

10. Kalkınma Planı'nda istihdam oranının plan dönemi sonunda %49,9 seviyesine yükseltilmesi öngörülmüştür.

Orta Vadeli Programda (2015-2017), "istihdamı artırmak" öncelikli müdahale alanları arasında belirlenmiş, bu alana yönelik yapısal reformlara program döneminde devam edileceği vurgusu yapılmıştır. Yine aynı belgede, program döneminde 1 milyon 775 bin kişilik istihdam artışı öngörülmektedir. Bu rakam yıllık ortalama 591 bin kişinin ilave(ek) olarak istihdam edilmesi anlamına gelmektedir.

Grafik 3. Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre İstihdam Oranı (%)

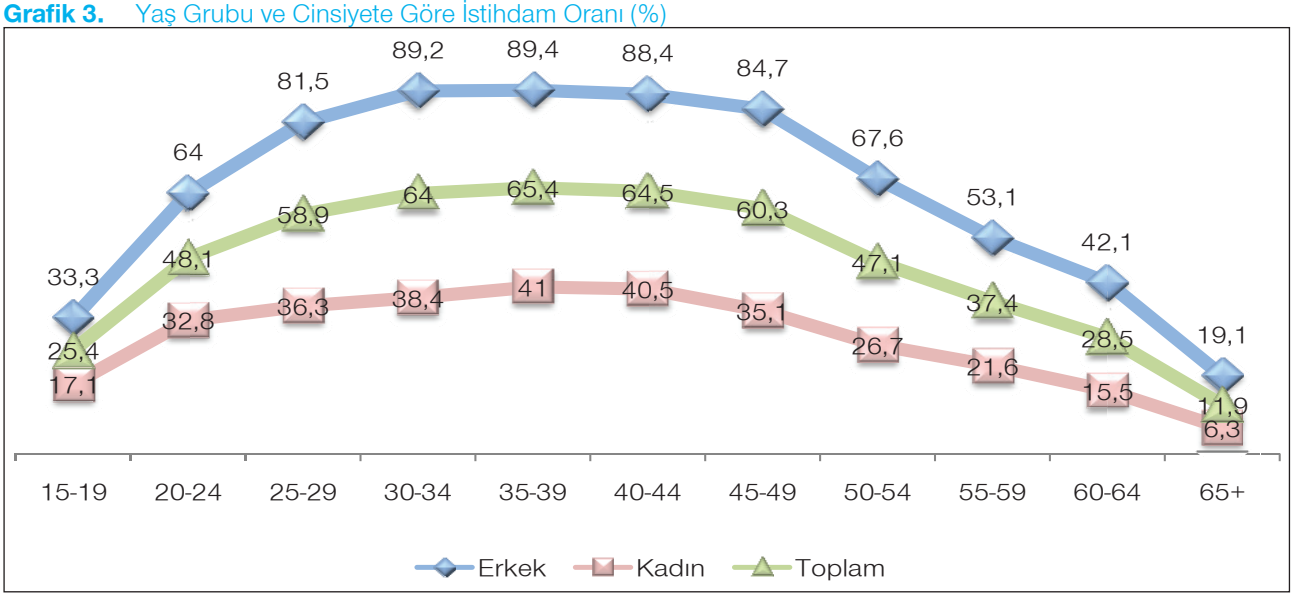

2015 Haziran Dönemi/TÜİK

Her yaş grubunda erkeklerin kadınlara göre daha fazla istihdam edildiği Türkiye işgücü piyasasında istihdamın yaş seyri hem kadınlarda hem de erkeklerde paralellik arz etmektedir. Erkeklerde bazı yaş gruplarında %90'lara yaklaşan istihdam oranı kadınlarda en yüksek %41 seviyesinde görülmektedir (35-39 yaş grubu). En fazla istihdam 25-49 yaş arasında görülmekte, işe başlama yaşı olan 15-19 yaş grubu bireylerde istihdam oranı ise her iki cinsiyette de düşük seviyede gerçekleşmektedir.

Grafik 4. Eğitim Durumuna Göre İstihdam Oranı (%)

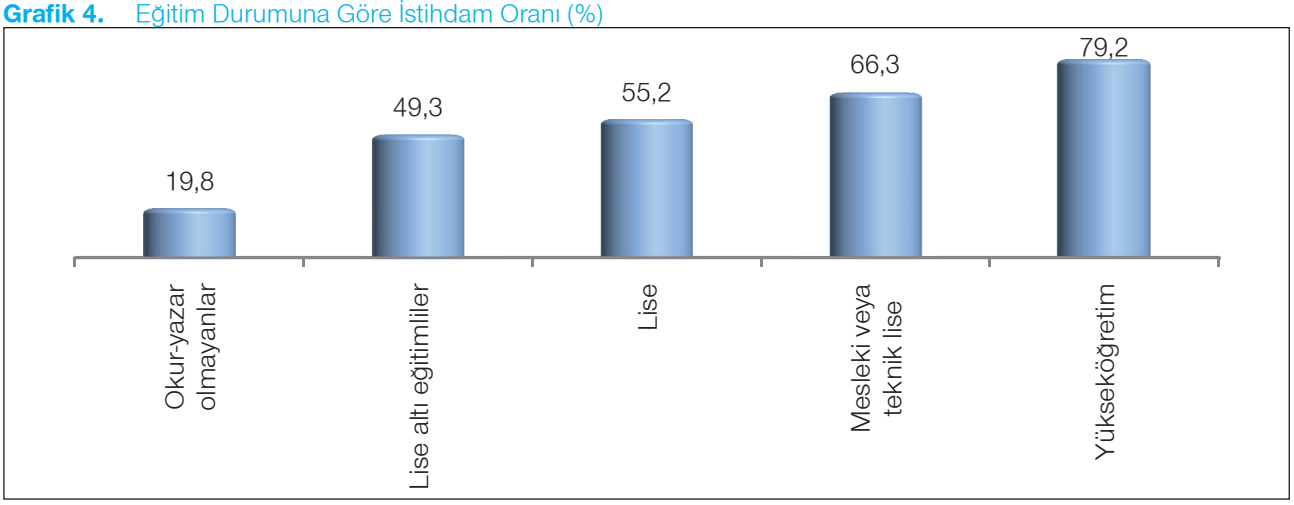

2015 Haziran Dönemi/TÜİK

Türkiye işgücü piyasasında öğrenim seviyesi ile istihdam oranları paralellik göstermektedir. Yüksekokul veya fakülte mezunlarında istihdam oranı %79,2 ile ilk sırayı alırken, ikinci sırayı mesleki veya teknik lise mezunu bireyler (%66,3) almaktadır. Okuma yazma bilmeyenlerdeki istihdam oranı ise %19,8 seviyesindedir.

Tablo 7. İstihdamın Sektörler İtibarıyla Dağılımı (%)

Sektörler	2013	2014	2015*
Tarım	25,1	21,1	22,0
Sanayi	26,2	27,9	27,0
Hizmetler	48,7	51,0	51,0

2015 Haziran Dönemi/TÜİK

Sektörel bakımdan istihdamın durumu değerlendirildiğinde; %51 ile hizmetler sektörü en yüksek paya sahiptir. Bunu %27 ile sanayi, %22 ile tarım sektörü takip etmektedir.

Tablo 8. İşteki Durumuna Göre İstihdam Edilenler

İşteki Durum	2013		2014		2015*	
	Sayı (bin kişi)	Oran (%)	Sayı (bin kişi)	Oran (%)	Sayı (bin kişi)	Oran (%)
Ücretli veya yevmiyeli	16.498	63,2	17.125	66,0	18.018	66,1
İşveren	1.198	4,6	1.173	4,5	1.214	4,5
Kendi hesabına çalışan	4.848	18,6	4.479	17,3	4.552	16,7
Ücretsiz aile işçisi	3.556	13,6	3.155	12,2	3.477	12,8

2015 Haziran Dönemi/TÜİK

İstihdam edilenler içinde ücretli ve yevmiyeli olanların oranı yıllar itibarıyla artış göstermektedir. Bu grup daha çok tarım dışı sektörlerde istihdam edilmektedir. 10. Kalkınma Planı'nda 2018 yılsonu itibarıyla ücretli istihdam oranının %70'lere ulaşacağı öngörülmektedir.

Genelde tarımsal istihdamda görülen "ücretsiz aile işçisi" olgusu büyük çoğunlukla kadın ve çocuklardan oluşan bir grubu ifade etmektedir. Toplam istihdam içinde yaklaşık %12,8 gibi yüksek bir orana sahip olan bu çalışma, emeğin karşılığını bulmadığı ve düşük güvenceli bir çalışma şeklidir.

Esnaf grubunu ifade eden kendi hesabına çalışanlar ise 4,5 milyon civarındadır. Öte yandan işteki pozisyonu işveren olanların toplam istihdamdaki payı yaklaşık %4,5 olup, bu oran oldukça düşüktür. Girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılması, finansmana erişim imkânlarının artırılması, var olan teşebbüslerin yenilikçilik ve ihracat kapasitelerinin çoğaltılması bu payı artıracak tedbirler arasındadır.

İşgücü piyasası ve istihdam edilenlerin durumu ile ilgili önemli göstergelerden biri de Sosyal Güvenlik Kurumu'na kayıtlılıktır. Özellikle dezavantajlı grupların karşı karşıya oldukları, hem bireyi hem de ülkeyi ekonomik yönden kayba uğratan sorunların başında kayıt dışı istihdam gelmektedir.

Grafik 5. İstihdamdakilerin Kayıtlılık Durumu (%)

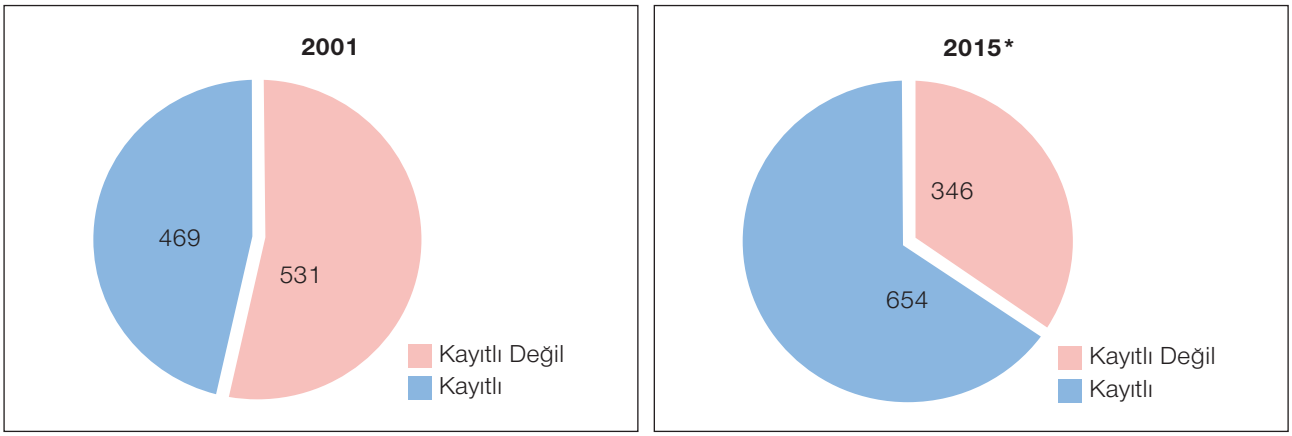

2015 Haziran Dönemi/TÜİK

Ülkemizde sosyal güvenliğe yönelik yapılan reformlar, toplumsal bilinçlendirme faaliyetleri ile fiili denetimler kayıt dışı istihdamın azaltılmasında önemli katkılar sağlamıştır. Yıllar itibarıyla azalma eğilimi gösteren kayıt dışı istihdam oranı 2015 yılı Haziran döneminde %34,6 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu, 2001 yılındaki %53,1 oranının 18,5 puan altındadır. Tarım sektöründe kayıt dışılık %81,5 iken, tarım dışı sektörlerde bu oran %21,4'tür. Bu durum kentlerde kayıt dışılığın daha da azaldığını göstermektedir.

Cinsiyet temelinde kayıt dışılık verilerine göre ise kadınlar dezavantajlı konumda olup, erkeklerde %28,7 seviyesinde seyreden kayıt dışı istihdam, kadınlarda %48,1'lere kadar çıkmaktadır.

10. Kalkınma Planı'nda da kayıt dışılıkla etkin mücadelenin önemine vurgu yapılmış, kayıt dışı istihdam oranının plan dönemi sonunda %30 seviyesine çekilmesi hedefi konulmuştur. Ayrıca Ulusal İstihdam Stratejisinde ortaya konulan politika ve tedbirler ile stratejinin dayandığı politika çerçevesi kapsamında tarım dışı sektörde kayıt dışı istihdam oranının, 2023 yılında %15'in altına indirilmesi temel hedefler arasındadır.

2.1.4 İşsizlik

İşsizlik, Türkiye işgücü piyasasının önemli sorunlarından biri olarak gündemdeki yerini korumaktadır. Nüfus artış hızı yüksek olan ülkemizde çalışma çağına giren bireylerin işgücü piyasasında aktif olmaması, yeterli ve yeni işler yaratılamaması, işgücünün nitelik eksikliği, arz-talep uyumsuzluğu gibi piyasanın yapısal sorunları işsizliğe neden olan etmenler arasındadır. Arz ve talep yönlü nedenlere bağlı olan söz konusu sorunun çözümüne yönelik gerek makro gerekse de mikro düzeyde bir dizi önlem mevcuttur. Çalışma hayatında yapılan yasal düzenlemeler ve işverenleri istihdama yöneltmek amacıyla uygulamaya konulan teşvik sistemleri ile kamu istihdam kurumu olarak İŞKUR'un faaliyetleri kapsamında yürütülen ve işgücünün niteliğinin artırılmasını hedef alan aktif istihdam programları, söz konusu yapısal sorunun çözümünde kullanılan önemli araçlar arasındadır.

Öte yandan işsizliğin azaltılmasına yönelik politikalar; makro düzeyde kalkınma planları, orta vadeli programlar ve yıllık programlarda; mikro düzeyde de ilgili kamu kurum/kuruluşlarının stratejik planları ile eylem planlarında yerini almıştır.

Orta Vadeli Programda işsizlik oranının 2017 yılında %9,1, 10. Kalkınma Planı'nda ise, 2018 yılında %7,2 seviyesine çekilmesi tahmin olarak yerini almıştır. Ulusal İstihdam Stratejisi'nde ise 2023 yılı itibarıyla işsizlik oranının, %5 düzeylerine indirilmesi hedeflenmiştir.

İşgücü piyasasındaki en temel göstergelerden biri olan işsizlik verilerine bakıldığında; kadınların erkeklere oranla daha dezavantajlı bir noktada olduğu görülmektedir.

Grafik 6. Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre İşsizlik Oranları (%)

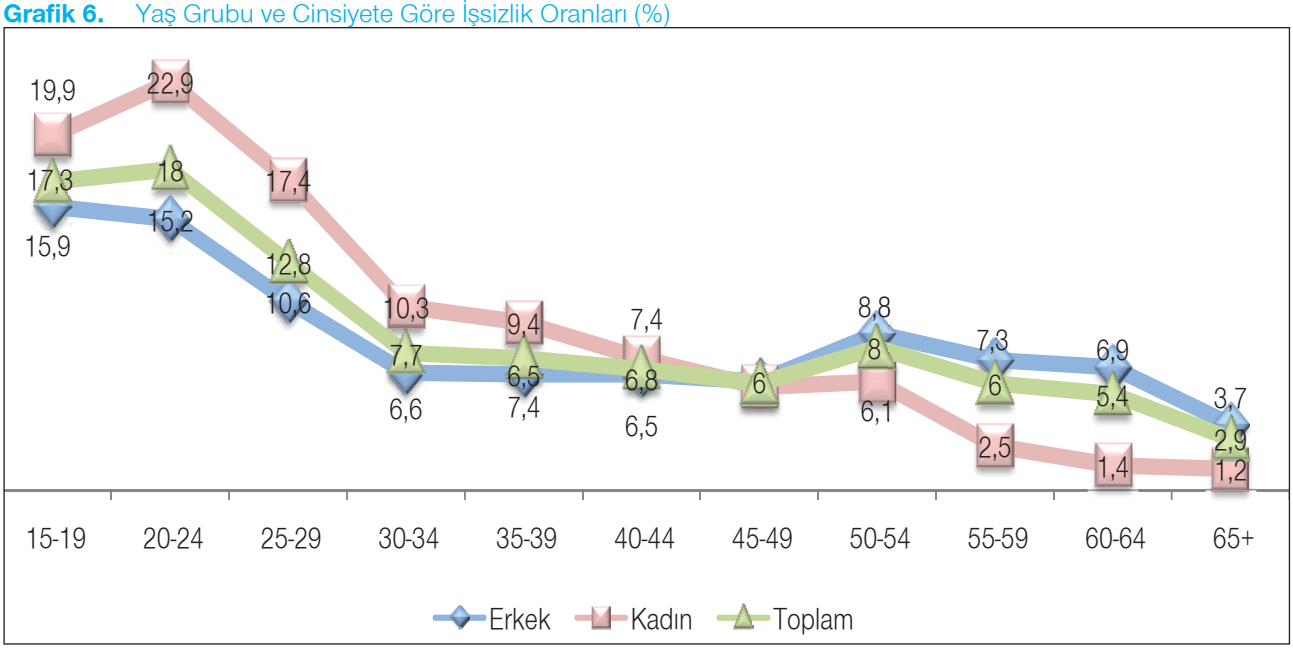

2015 Haziran Dönemi/TÜİK

İşgücü piyasasına giriş problemleri ile karşı karşıya olan 15-24 yaş grubunda oldukça yüksek seyreden işsizlik oranları, özellikle 20-24 yaş grubunda en yüksek seviyesine ulaşarak %18 olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye nüfusunun yarısı 30 yaş ve altındadır. Genç nüfus olarak addedilen 15-24 yaş grubu bireylerin ülke nüfusuna oranı yaklaşık %16'dır. İşgücü piyasasında nitelik ve deneyim eksikliği ile karşı karşıya olan ve istihdama katılma konusunda zorluk yaşayan 15-24 yaş grubu bireyler, ülkelerin beşeri sermayesinde önemli yere sahiptir.

Grafik 7. Yıllara ve Cinsiyete Göre Genç İşsizlik Oranı (%)

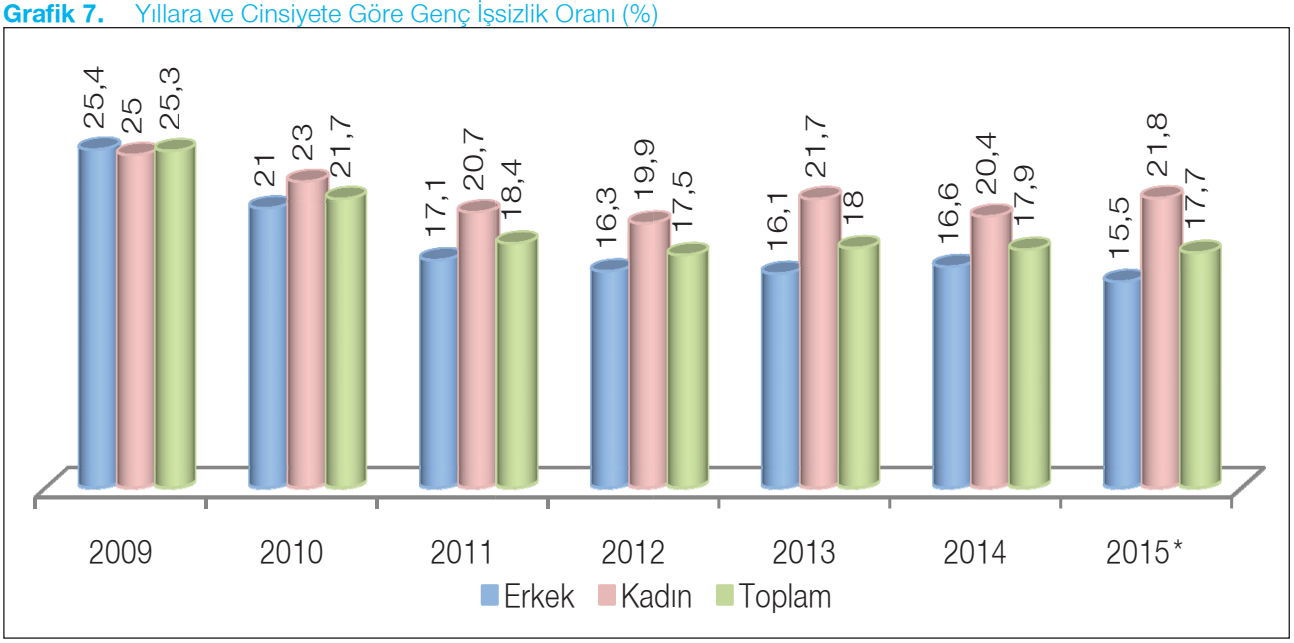

2015 Haziran Dönemi/TÜİK

Genç işsizlik oranının küresel krizin etkilerinin en yoğun hissedildiği 2009 yılında en yüksek seviyeye ulaştığı görülmektedir. İşgücü piyasasında kırılgan bir yapıya sahip olan, iş arama süreleri günden güne uzayan ve zamanla iş aramaktan vazgeçen bu grup, "insana yakışır iş" olgusundan uzak, daha çok düşük ücret mukabilinde ve kayıt dışı sektörlerde istihdam olanakları bulabilmektedir.

Söz konusu sorunun çözümünde, Türkiye işgücü piyasasının yapısal sorunlarından biri olan eğitim – istihdam ilişkisinin güçlendirilmesi ve işgücü piyasasının ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikli bireyler yetiştirilmesi tüm tarafların mutabık kaldığı önemli bir husustur.

Tablo 9. Yıllara ve Eğitim Durumuna Göre İşsizler (%)

Yıllar	Okur-yazar olmayanlar	Lise altı eğitimliler	Lise	Mesleki veya teknik lise	Yükseköğretim
2014	6,3	9,4	11,9	10,6	10,6
2014*	4,6	8,4	12,3	9,7	10,0
2015*	3,9	9,1	12,1	10,0	10,5

2015 Haziran Dönemi/TÜİK

Eğitim durumuna göre işsizlerin görünümüne bakıldığında, 2015 Haziran dönemi verilerine göre okur-yazar olmayanların işsizlik oranı %3,9 iken, yükseköğretim mezunları arasında bu oran %10,5'tir. Öte yandan lise mezunlarından %12,1'i, mesleki veya teknik lise mezunlarının %10'u işsizdir. Özellikle lise ve yükseköğretim eğitim grubunda görülen işsizlik oranlarının yüksek olması

ve işverenlerin nitelikli eleman talebi birlikte düşünüldüğünde eğitim-istihdam ilişkisinin güçlendirilmesinin gerekliliği önemli bir husus olarak yerini korumaktadır.

İşgücü piyasasında kronik bir hal alan ve öncelikle önlem alınması gereken sorunlardan biri de uzun süreli işsizliktir. İş arama ve işsizlik süresi uzadıkça bireyin işgücü piyasasından kopma riski yükselmekte, iş bulma noktasında ümidi kırılmaktadır.

Grafik 8. İş Arama Sürelerine Göre İşsizler (%)

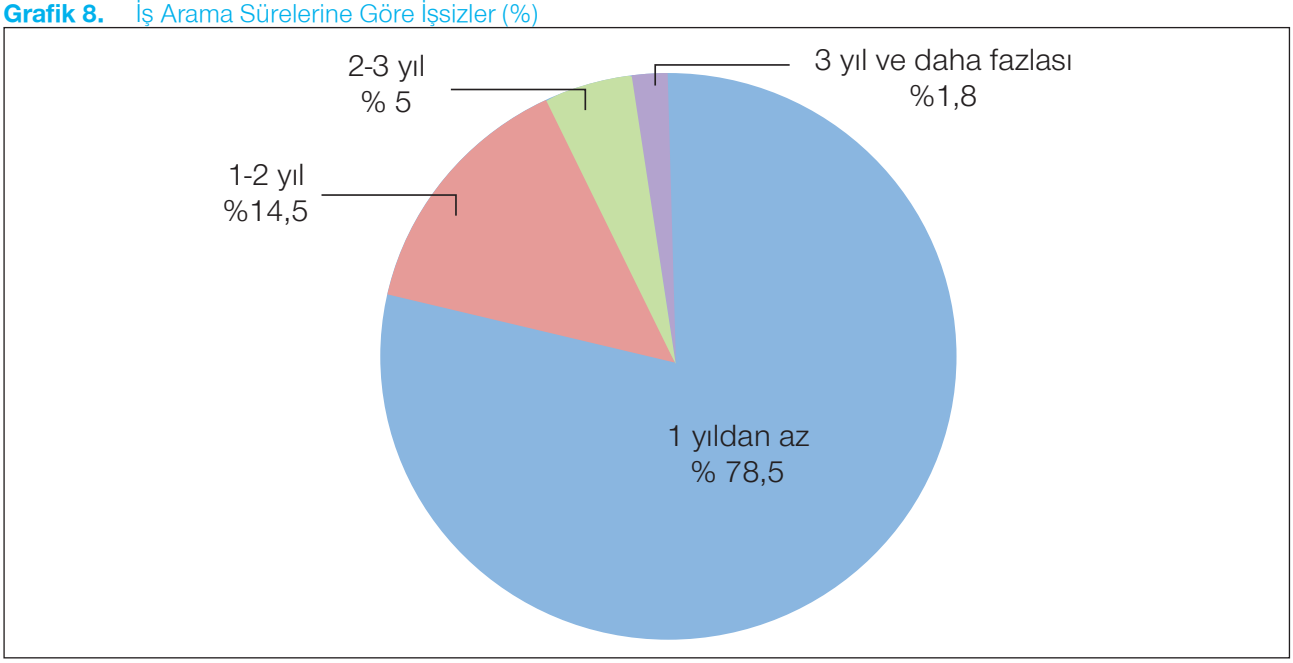

2015 Haziran Dönemi/TÜİK

İş arama sürelerine göre işsizlerin durumu değerlendirildiğinde; 2015 Haziran dönemi verilerine göre Türkiye işgücü piyasasında işsizlerin %78,5'lik bir kısmı 1 yıldan kısa süreli iş arayanlardan oluşmaktadır. 3 yıl ve daha fazla süredir işsiz kalanların toplam işsizlere oranı 2015 yılı Haziran döneminde %1,8'e kadar gerilemiştir. Ülkemizde 1 yıl ve daha uzun süredir işsiz kalan ve "uzun süreli işsiz" olarak tanımlanan işsizlerin toplam işsizler içerisindeki payı ise yaklaşık %21,5'tir. Yıllar itibarıyla her ne kadar azalma eğilimi gösterse de, her 5 işsizden birinin uzun süreli işsiz grubunda yer alması dikkat çekicidir. Bu nedenle, hem birey hem de toplum açısından birçok problemin kaynağı olabilecek bir durum olan uzun süreli işsizlikle çok yönlü mücadelenin devam etmesi gerekmektedir.

Türkiye işgücü piyasasında işsizlik sorunu devam etmektedir. Yapısal sorunlar, sürdürülebilir ve istihdam odaklı bir ekonomik büyümenin sağlanamaması, her yıl işgücüne dahil olan bireylerle birlikte, var olan işsizlere istihdam olanağı sunacak yeni işlerin yaratılamaması, bulunulan coğrafyadan kaynaklı risk unsurları bu sorunu daha karmaşık hale getirmektedir. Uygulanan kapsamlı politikalara rağmen, küreselleşme ve beraberinde getirdiği her alandaki hızlı ve sürekli değişim ile birlikte işsizliği etkileyen etmenlerin sayısının artması mücadele sürecini zorlaştırmaya devam etmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE İŞ KURUMU

3.1 TARİHÇE

Türkiye'de ilk kez 1936 yılında çıkarılan 3008 sayılı İş Kanunu ile "iş ve işçi bulmaya aracılık" bir kamu hizmeti olarak nitelendirilmiş ve bu hizmetin devlet eliyle yürütülmesine dönük düzenlemeye gidilmiştir. Bu şekilde, 1946 yılında çıkarılan 4837 sayılı Kanun ile ilk yasal dayanağı oluşturulan İş ve İşçi Bulma Kurumu (İİBK) faaliyete başlamıştır.

Yurtiçinde iş ve işçi bulmaya aracılık görevini uzun yıllar başarıyla sürdüren İİBK, başta Almanya olmak üzere sanayileşmiş ülkelerin artan işgücü ihtiyaçlarını yabancı işçiler yoluyla karşılamak istemeleri üzerine 1960'lı yıllardan itibaren yurtdışına işçi gönderme faaliyetlerine yoğunlaşmıştır. Yurtdışına işçi gönderme faaliyetleri 1970'li yıların ortasına kadar yoğun bir şekilde devam etmiştir.

1973–1974 petrol ambargosu ile gelen büyük durgunluk, Avrupa'da yabancı işgücüne olan ihtiyacı neredeyse ortadan kaldırmış, bu işgücüne karşı uygulanan ulusal politikaların baştan aşağı değişmesine sebep olmuştur. Bu değişimler paralelinde, İİBK tekrar yurtiçi işe yerleştirme faaliyetlerine ve bunun yanı sıra aktif ve pasif istihdam politikaları geliştirme çalışmalarına ağırlık vermeye başlamıştır.

1980 sonrası ulusal ve küresel düzlemde yaşanan hızlı dönüşümler sayesinde, birçok ülkede kamu istihdam kurumları, iş ve işçi bulma hizmeti ve işsizlik yardımları faaliyetlerinin yürütülmesi, istihdam politikalarının oluşturulması ve uygulanması anlamında kilit role sahip aktörler haline gelmişlerdir. Bu doğrultuda 1999 yılında yürürlüğe giren 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ile İİBK, primlerin toplanması dışındaki her türlü işsizlik sigortası faaliyetinin yürütülmesi konusunda görevli, yetkili ve sorumlu kılınmıştır.

Yaşanan ekonomik, teknolojik, sosyal değişimler ve bu değişimler sonucu üstlenilen yeni görevler, daha kaliteli ve etkin hizmet sunan bir kamu istihdam kurumunun varlığını gerekli kılmıştır. Bu gereklilik doğrultusunda 5 Temmuz 2003 tarihinde 4904 sayılı Kanun ile İİBK yerine Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) kurularak teşkilat yapısı ve görev alanı yeniden düzenlenmiştir. Böylece bilimsel, sosyal, ekonomik gelişmelere açık, sosyal tarafların yönetime katılımına imkân veren çağdaş ve Avrupa Birliği müktesebatına uygun bir anlayışla İİBK, muadil kamu istihdam kurumları standartlarına sahip olan İŞKUR olarak yapılandırılmıştır.

4904 sayılı Kanun sonrası yaşanan gelişmeler kapsamında özellikle son küresel krizin ekonomide yarattığı tahribatı azaltmak, istihdamı korumak ve işsizlikle mücadele etmek amacıyla 5763, 5838, 5921, 5951, 6111 ve 6645 sayılı kanunlarla ülkemizde çok önemli düzenlemeler gerçekleştirilmiş;

Kurumun görev, yetki ve sorumluluklarını düzenleyen mevzuatta önemli değişiklik ve gelişmeler yaşanmıştır. Yapılan bu düzenlemelerle İŞKUR'un aktif ve pasif işgücü piyasası politikaları üretme ve uygulama yönündeki hareket ve uyum kabiliyeti artırılmıştır.

İŞKUR'un değişim ve dönüşümü sürecindeki son düzenleme, 2 Kasım 2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 665 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılmıştır. Bu çerçevede Kurum Kanunu'nda yapılan değişiklikler kısaca şöyle sıralanabilir:

- ÇSGB Bölge Müdürlükleri kapatılarak tüm hak ve yetkileri İŞKUR'a devredilmiştir,
- Kurumun görevleri arasına, "ÇSGB'nin mevzuattan kaynaklanan ve taşrada yürütülmesi gereken görevlerini yapmak" eklenmiştir,
- ÇSGB Teftiş Kurulu ile İŞKUR Teftiş Kurulu, ÇSGB bünyesindeki İş Teftiş Kurulu çatısı altında birleştirilmiştir,
- Kurum Yönetim Kurulu ve Genel Müdürünün görev ve yetkileri yeniden belirlenmiştir,
- Kurumun merkez teşkilatı, görev ve fonksiyonları ile genişleyen iş hacmi de dikkate alınarak yeniden yapılandırılmış, bazı yeni hizmet birimleri kurulurken bazılarının adları ve görevleri yeniden tanımlanmış,- Kurumun taşra teşkilatı yeniden yapılandırılarak, il düzeyinde "Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü", daha alt düzeyde ise "Hizmet Merkezi" olarak örgütlenme sağlanmıştır,
- İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulunda Kalkınma Ajanslarının da temsil edilmesi olanağı sağlanmıştır,
- Merkez ve taşrada daha fazla sayıda ve daha yüksek nitelikte personel istihdamı imkânı getirilmiştir.

İfade edilen değişiklikler ulusal düzeyde Kurumun kurumsal kapasitesine güç katarken, uluslararası arenada da İŞKUR önemli gelişmelere imza atmaktadır. İŞKUR nezdinde, ülkemize prestij kazandıran gelişmelerden en önemlisi 2015 yılında elde edilen WAPES Başkanlığı'dır. 4-8 Mayıs tarihlerinde İstanbul'da İŞKUR ev sahipliğinde düzenlenen Dünya Kamu İstihdam Kurumları Birliği'nin 10. Dünya Kongresi'nde yapılan seçimlerde 2015-2018 dönem başkanlığı İŞKUR tarafından kazanılmıştır. Bu kapsamda, WAPES'e üye 85 ülke ile işbirliği kurma ve çalışma imkânı ile küresel işsizlikle mücadeleyi yönlendirme noktasında ülkemiz için önemli bir kazanım elde edilmiştir.

3.2 ORGANİZASYON YAPISI

İİBK, sadece işe yerleştirme gibi dar bir alanda hizmet verirken yeni yapısıyla İŞKUR'un görev alanı genişletilmiş ve örgütsel yapısı değiştirilmiştir.

ÇSGB'nin ilgili kuruluşu olan İŞKUR, özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliği haiz, idari ve mali bakımdan özerk bir kamu kuruluşudur.

Katılımcı ve sosyal diyaloğa açık bir çalışma ve örgütlenme modeline sahip olan İŞKUR; işçi, işveren, esnaf-sanatkâr, üniversite ve sivil toplum kuruluşları ile kamu kurumları temsilcilerinden oluşan Genel Kurul, Yönetim Kurulu, İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları marifetiyle ulusal ve yerel istihdam politikalarının geliştirilmesine yönelik çalışmalarını sürdürmektedir. Bu şekilde bir örgütlenme modeli ile İŞKUR, sosyal diyalog mekanizmasının en iyi işlediği kamu kurumları arasında yer almaktadır.

3.2.1 Genel Kurul

Devletin ekonomik ve sosyal politikaları ile uyumlu ulusal istihdam politikasının oluşturulmasına yardımcı olmak, uygulanan politikalardaki dönem içindeki gelişmeleri değerlendirmek, istihdamın korunmasına, geliştirilmesine, yaygınlaştırılmasına ve işsizliğin önlenmesi faaliyetlerine yardımcı olmak ve önerilerde bulunmak ve Kurumun dönem faaliyet raporunu görüşmek, Kurumun hizmetlerini iyileştirici önerilerde bulunmak amacıyla sosyal taraf ile kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcilerinden oluşmaktadır.

Genel Kurul olağan toplantısı, Bakanın çağrısı üzerine iki yılda bir yapılmaktadır.

3.2.2 Yönetim Kurulu

Yönetim Kurulu;Genel Müdür başkanlığında, ÇSGB ve Hazine Müsteşarlığını temsilen birer üye, en çok üyeye sahip işçi ve işveren konfederasyonları ile Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonunca belirlenen bir üye olmak üzere altı üyeden oluşmaktadır.

Yönetim Kurulu, başkanın daveti üzerine en az haftada bir defa toplanır.

3.2.3 Genel Müdürlük

Merkez ve taşra teşkilatından oluşmaktadır. Merkez teşkilatı 12 hizmet biriminden, taşra teşkilatı ise illerde Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri ile bunlara bağlı kurulan Hizmet Merkezlerinden meydana gelmektedir.

3.2.4 İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları

İlin işgücü, istihdam ve mesleki eğitim ihtiyacını tespit etmek veya ettirmek, mesleki eğitim ve istihdam konularında etkinlik ve verimliliği arttırmak amacıyla yerel düzeyde politikalar oluşturmak,

plan yapmak ve kararlar almak, ilgili kurum ve kuruluşlara görüş ve önerilerde bulunmak üzere kurulmuştur.

Yıl içinde dört defa olağan toplantı yapan Kurul, çalışmalarını il düzeyinde, valinin başkanlığında, kamu ve sosyal taraf temsilcilerinden oluşan üyelerle birlikte yürütmektedir. Kurul gerektiğinde olağanüstü toplantılar da düzenleyebilmektedir.

İİMEK'ler tarafından sunulan faaliyetlerin sunumunda etkinliği artırmak ve uygulamada karşılaşılan sorunların önüne geçmek ve işgücü piyasası ve mesleki eğitime yönelik atılacak adımlarda merkez-yerel işbirliğini güçlendirmek amacıyla, "İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" te değişiklik yapılmış ve değişiklik 25.08.2015 tarih ve 29456 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

3.3 GÖREVLERİ

İŞKUR'un görevleri, 4904 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinde aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

- Ulusal istihdam politikasının oluşturulmasına ve istihdamın korunmasına, geliştirilmesine ve işsizliğin önlenmesi faaliyetlerine yardımcı olmak, işsizlik sigortası işlemlerini yürütmek.
- İşgücü piyasası verilerini, yerel ve ulusal bazda derlemek, analiz etmek, yorumlamak ve yayınlamak, İşgücü Piyasası Bilgi Danışma Kurulunu oluşturmak ve Kurul çalışmalarını koordine etmek, işgücü arz ve talebinin belirlenmesine yönelik işgücü ihtiyaç analizlerini yapmak, yaptırmak.
- İş ve meslek analizleri yapmak, yaptırmak, iş ve meslek danışmanlığı hizmetleri vermek, verdirmek, işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirmek ve uygulamak, istihdamdaki işgücüne eğitim seminerleri düzenlemek.
- İşçi isteme ve iş aramanın düzene bağlanmasına ilişkin çalışmalar yapmak, işgücünün yurtiçinde ve yurtdışında uygun oldukları işlere yerleştirilmelerine ve çeşitli işler için uygun işgücü bulunmasına ve yurtdışı hizmet akitlerinin yapılmasına aracılık etmek, istihdamında güçlük çekilen işgücü ile işyerlerinin yasal olarak çalıştırmak zorunda oldukları işgücünün istihdamlarına katkıda bulunmak, özel istihdam bürolarına ilişkin Kuruma verilen görevleri yerine getirmek, işverenlerin yurtdışında kendi iş ve faaliyetlerinde çalıştıracağı işçileri temin etmesi ile tarım işlerinde ücretli iş ve işçi bulma aracılığına izin verilmesi ve kaldırılmasına ilişkin işlemleri yapmak.
- Gerektiğinde Kurum faaliyet alanı ile ilgili ihalelere katılmak suretiyle, yurtiçinde veya uluslararası düzeyde kurum ve kuruluşlara eğitim ve danışmanlık hizmeti vermek.

- Avrupa Birliği ve uluslararası kuruluşların işgücü, istihdam ve çalışma hayatına ilişkin olarak aldıkları kararları izlemek, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin taraf olduğu Kurumun görev alanına giren ikili ve çok taraflı anlaşma, sözleşme ve tavsiye kararlarını uygulamak.
- ÇSGB'nin mevzuattan kaynaklanan ve taşrada yürütülmesi gereken görevlerini yapmak.

3.4 KURUMSAL KAPASİTE

3.4.1 Mali Kapasite

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu Ek IV sayılı "Sosyal Güvenlik Kurumları" cetvelindeki İŞKUR'un bütçe ve uygulama sonuçları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 10. Bütçe Gerçekleşmeleri (TL) (2014)

Gelirler	Başlangıç Bütçe	Revize Sonrası Bütçe	Yıl sonu Gerçekleşme
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	2.215.000	2.215.000	2.068.552
Alınan Bağış ve Yardımlar İle Özel Gelirler	372.895.000	372.895.000	216.311.410
Diğer Gelirler	2.171.482.000	2.178.652.000	1.643.840.927
Sermaye Gelirleri	20.000	20.000	0
Red ve İadeler (-)	-65.477.000	-65.477.000	138.447.784
Finansman (Kasa ve Banka) Devri	2.500.000	2.500.000	2.500.000
Toplam	**2.483.635.000**	**2.490.805.000**	**2.003.168.673**
Giderler	**Başlangıç Bütçe**	**Revize Sonrası Bütçe**	**Yıl sonu Gerçekleşme**
Personel Giderleri	343.942.558	345.591.558	265.505.167
SGK Devlet Primi Giderleri	40.313.022	48.928.722	40.480.017
Mal ve Hizmet Alımı Giderleri	1.999.089.070	1.980.642.970	1.360.032.145
Cari Transferler	12.990.350	24.171.750	12.858.010
Sermaye Giderleri	87.300.000	91.470.000	58.305.589
Toplam	**2.483.635.000**	**2.490.805.000**	**1.737.180.929**

31.08.2015/İŞKUR

İŞKUR'un 2014 yılı bütçesi için öngörülen 2.483.635.000,00 TL'lik başlangıç bütçesine ilgili mevzuat çerçevesinde 7.170.000,00 TL'lik ilave yapılarak, yıl sonu ödeneği 2.490.805.000,00 TL olmuştur. 1.737.180.929,00 TL olan yıl sonu gerçekleşme tutarı, revize sonrası bütçenin %69,7'si oranında gerçekleşmiştir. Yılsonu gerçekleşmelerine göre toplam bütçe giderleri içinde en büyük payı, sırasıyla %78,3 ile mal ve hizmet alımları ve %15,3'le personel giderleri almaktadır.

Tablo 11. Bütçe Gerçekleşmeleri (TL) (2015)

Gelirler	Bütçe	Yıl sonu Tahmini	Gerçekleşme*
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	2.066.000	2.066.000	1.901.000
Alınan Bağış ve Yardımlar İle Özel Gelirler	350.168.000	350.168.000	192.329.000
Diğer Gelirler	3.884.994.000	3.884.994.000	2.003.221.000
Sermaye Gelirleri	22.000	22.000	0
Red ve İadeler (-)	-48.845.000	-48.845.000	-197.534.000
Finansman (Kasa ve Banka) Devri	2.000.000	2.000.000	2.000.000
Toplam	**4.190.405.000**	**4.190.405.000**	**2.001.917.000**
Giderler	**Bütçe**	**Yıl sonu Tahmini**	**Gerçekleşme**
Personel Giderleri	300.851.000	300.750.000	204.830.000
SGK Devlet Primi Giderleri	48.794.000	4.711.000	31.407.000
Mal ve Hizmet Alımı Giderleri	3.713.940.000	3.650.000.000	1.527.900.000
Cari Transferler	38.820.000	36.042.000	12.696.000
Sermaye Giderleri	88.000.000	79.754.000	53.170.000
Toplam	**4.190.405.000**	**4.071.257.000**	**1.830.003.000**

31.08.2015/İŞKUR

İŞKUR'un 2015 yılı revize sonrası bütçesine toplamda 4.190.405.000 TL ödenek tahsis edilmiştir. Söz konusu ödeneğin 1.830.003.000 TL'lik kısmı Ağustos ayı itibarıyla harcanmış durumdadır. En yüksek harcama kalemleri sırasıyla Mal ve Hizmet Alımları ile Personel Giderleri olarak gerçekleşmiştir.

3.4.2 Fiziki Kapasite

Gelişmiş ülkelerde iş arayanlara hizmet vermek amacıyla kullanılan binaların hemen hepsi, başta engelli vatandaşlar olmak üzere tüm bireylerin rahatlıkla ulaşabileceği merkezî yerlerde bulunmaktadır. Binalara giriş ve çıkışların kolaylıkla yapılabilmesi için bina önleri ve girişleri özel olarak planlanmakta ve inşa edilmektedir.

İŞKUR İl Müdürlükleri ve Hizmet Merkezleri, iş arayanların kolay erişebileceği noktalarda ve içerisinde engellilere yönelik özel düzenlemelerin de yer aldığı binalarda hizmet vermektedir. 2013 yılında yeni Genel Müdürlük binası yapımı ile, daha önce farklı binalarda verilmiş olan Kurum hizmetleri tek bir merkezde, modern binasında verilmeye başlanılmıştır. Merkezde Kurumun çalışmalarını yürüttüğü binalar geçmişte oldukça eski, dağınık ve yetersizken yeni bina ile birlikte söz konusu sorunların büyük bir bölümü aşılmıştır.

3.4.3 Teknolojik Kapasite

İŞKUR bilgi teknolojileri alt yapısı, sürekli yenilenerek ve bilişim teknolojileri alanındaki gelişmeler yakından takip edilerek, hızlı, kesintisiz, modern ve güvenli bir şekilde hizmet sunmaya devam etmektedir.

İŞKUR'un yazılım hizmetlerinde birçok kapsamlı yenilik yapılmıştır. Bu yeniliklerin en önemlileri aşağıda belirtilmiştir:

- Modern grafik ara yüzleri tüm yazılım alt yapımıza entegre edilmiş olup; yazılım altyapımızın modern tasarımlara sahip, yaygın tarayıcılarda sorunsuz çalışan, mobil tarayıcıları da destekleyen, yenilikçi ara yüzü ile daha iyi kullanıcı deneyimi sunan ve İŞKUR kurumsal kimliğini ön plana çıkaran bir yapıya getirilmesi sağlanmıştır. Böylece, faydalanıcılar eskisine göre 2-5 kat arası daha hızlı çalışan çevrimiçi hizmetlere akıllı cihazları, dizüstü veya masaüstü bilgisayarları aracılığıyla erişebileceklerdir.

- Harita entegrasyonu projesi ile, mobil web sitesine ve mobil uygulamalara harita alt yapısı entegre edilerek en yakın iş ilanları ve tercih edilen ildeki açık iş ilanlarının harita üzerinde görüntülenmesi sağlanmıştır. Harita üzerinden açık iş ilanlarının gösterimi uygulaması, akıllı cihazın GPS konum bilgisini baz alarak çalışmaktadır. Bu yeni uygulama ile aşağıdaki yenilikler getirilmiştir:

  - Harita üzerinden açık işleri ve işyeri konumunu görüntüleme
  - Akıllı cihazın GPS koordinatlarını kullanarak en yakın açık iş ile ilgili yol tarifi
  - Akıllı cihazın GPS koordinatlarını kullanarak en yakın iş ilanlarını harita üzerinde görüntüleme
  - Ekranda işaretçiyi gerektiğinde konumlandırarak, herhangi bir konumdaki diğer iş ilanlarını da görüntüleme
  - Tercih edilen bir ildeki tüm iş ilanlarını harita üzerinde görüntüleme
  - Akıllı cihazın GPS koordinatlarını kullanarak en yakın İŞKUR birimi ile tercih edilen ildeki tüm İŞKUR birimlerini görüntüleyebilme

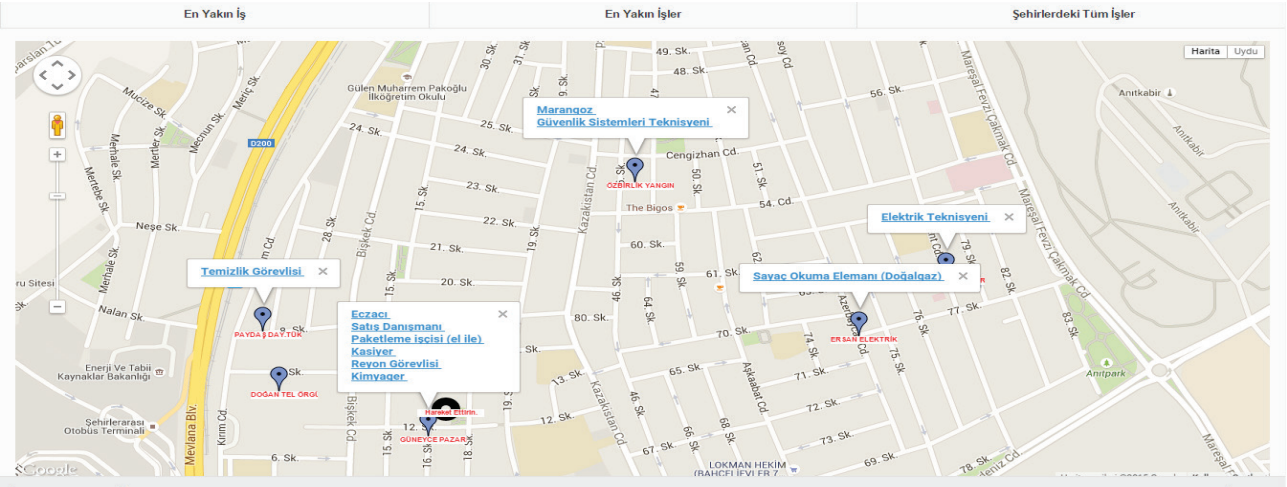

Uygulamaya konulan diğer bir proje, anlık işe yerleştirmeler ile ilgili bilgilerin, İŞKUR web sitesinde (www.iskur.gov.tr) harita üzerinde gösteriminin sağlanmasıdır. İŞKUR tarafından gerçekleştirilen işe yerleştirme bilgileri, web sitesinde ve çeşitli noktalara konumlandırılmış dijital ekranlarda anlık olarak görülebilmektedir.

Hızlı bir şekilde büyüyen İŞKUR, artan personel ve kullanıcı sayısı ile orantılı olarak bilgi teknolojileri alanında insan kaynağı, yazılım, network, bilgi güvenliği, donanım, veritabanı sistemleri ve veri altyapısı konusunda da önemli yatırımlar yaparak projeler gerçekleştirmiştir.

İŞKUR'un bilgi teknolojileri altyapısına ilişkin sayısal veriler ise aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 12. Bilgi Teknolojileri Altyapısı

Masaüstü Kişisel Bilgisayar		5.234	Firewall	2
Dizüstü Bilgisayar		4.307	Router	164
Yazıcı		1.799	Switch	508
Tarayıcı		608	Omurga Anahtar	2
Kiosk		46	İnternet Bağlantısı	350 Mbps
Projeksiyon		187	Yerel Ofis Bağlantısı	400 Mbps
Sunucu	Merkez	97	İçerik Filtreleme Cihazı(Web Gateway)	2
	Taşra	104	SMTP Gateway	1
	Toplam	**201**	Atak Önleme Sistemi (IPS)	1

31.08.2015/İŞKUR

Bilgi teknolojileri altyapısı, küresel teknolojik gelişmelere uyum sağlayarak, Kurumumuz hizmetlerinin faydalanıcılara hızlı, sürekli ve yaygın sunumunda azami düzeyde hizmet vermeye devam edecektir.

3.4.4 İnsan Kaynakları Kapasitesi

Dünyada kamu istihdam kurumları işsizliğin önlenmesi, istihdamın arttırılması amacıyla istihdam politikalarını etkin bir şekilde oluşturmakta, ülkelerinin işgücü piyasalarına yön vermektedirler. Söz konusu kurumlar bu hizmetleri gerçekleştirirken her türlü kurumsal altyapı donanımına ve yeterli personel sayısına sahip bulunmaktadır.

İŞKUR'da bu anlamda, özellikle 2011 yılından itibaren önemli kapasite artışları sağlanmıştır:

- Kurumun uzman personel sayısının arttırılarak daha nitelikli hizmet sunulması amacıyla 2004 yılında ilk defa başlanan İstihdam Uzman Yardımcısı alım süreci devam ettirilerek 2014 yılında yapılan alımla birlikte 31.08.2015 tarihi itibarı ile Kurum merkez teşkilatındaki İstihdam Uzmanı sayısı 52'ye, İstihdam Uzman Yardımcısı sayısı 60'a çıkarılmıştır.
- 2010 yılında 119 olan Şube Müdürü sayısı 179'a çıkarılmış ve son olarak Kurum içinde yapılan görevde yükselme sınavı sonucu yapılan atamalarla birlikle 31.08.2015 tarihi itibarı ile toplam Şube Müdürü sayısı 351'e çıkarılmıştır.
- Daha fazla iş arayan ve işverene hizmet sunmak amacıyla 3.773 İş ve Meslek Danışmanı çalıştırılmaktadır.

2015 Ağustos ayı itibarıyla İŞKUR, Genel Müdürlük birimlerinde 563, taşra birimlerinde ise 7.617 olmak üzere toplam 8.180 personel ile hizmetlerini yerine getirmektedir. Son yıllarda naklen geçiş, açıktan atama ve sözleşmeli personel alımı yoluyla personel alımı gerçekleştirilmiş olmasına rağmen gerek KPSS ile yeniden atanma gerekse naklen geçişler nedeniyle özellikle İl Müdürlüklerimizde veya Hizmet Merkezlerimizde personel ihtiyacı devam etmektedir. Gelişmiş ülkelerde kamu istihdam kurumlarının personel sayısının iş arayanlara oranına bakıldığında, İŞKUR bu ülkelere göre daha az personelle hizmetlerini sunmaktadır.

İstihdam şekillerine göre personelin yıllar itibarıyla sayısı aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Hâlihazırda Kurumda 8.064 memur, 116 sözleşmeli personel çalışmaktadır.

Tablo 13. İstihdam Şekline Göre Personel Sayısı (2006-2015)

Sınıf	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Memur	2.437	2.458	2.519	2.579	2.582	3.220	3.897	7.968	8.086	8.064
Sözleşmeli	7	7	7	248	607	24	2.644	370	120	116
Toplam	**2.444**	**2.465**	**2.526**	**2.827**	**3.189**	**3.244**	**6.541**	**8.338**	**8.186**	**8.180**

31.08.2015/İŞKUR

2015 yılı Ağustos ayı sonu itibarıyla Merkez ve Taşra teşkilatı dolu ve boş kadro durumu aşağıdaki tabloda yer almaktadır. Kurumdaki kadroların %26,6'sı boş bulunmaktadır.

Tablo 14. Kadro Durumu

Sınıf	Dolu		Boş		Toplam	
	Merkez	Taşra	Merkez	Taşra	Merkez	Taşra
Memur	552	7.512	445	2.033	997	9.545
Sözleşmeli	11	105	23	458	34	563
Toplam		**8.180**		**2.959**		**11.139**

31.08.2015/İŞKUR

2015 yılı Ağustos ayı sonu itibarıyla Kurum'da; Genel İdare Hizmetleri Sınıfında 7.809, Sağlık Hizmetleri Sınıfında 10, Teknik Hizmetler Sınıfında 77, Avukatlık Hizmetleri Sınıfında 52, Yardımcı Hizmetler Sınıfında 116 olmak üzere toplam 8.064 memur statüsünde çalışan personel bulunmaktadır.

Tablo 15. Hizmet Sınıfına Göre Personel Dağılımı

	Genel İdare Hizmetleri	Sağlık Hizmetleri	Teknik Hizmetler	Avukatlık Hizmetleri	Yardımcı Hizmetler	Toplam
Sayı	7.809	10	77	52	116	8.064

31.08.2015/İŞKUR

Kurum personelinin %0,1'i doktora, %18,3'ü yüksek lisans, %64,5'i lisans, %0,2'si 3 yıllık yüksekokul, %7,3'ü ön lisans, %8,5'i lise, çok az bir kısmı ise ortaokul ve ilköğretim mezunudur. Önceki yıllarla karşılaştırıldığında Kurumda çalışan personelin eğitim seviyesi giderek yükselmektedir.

Tablo 16. Eğitim Durumuna Göre Personel Dağılımı

Eğitim Durumu	Sayı	Oran (%)
İlkokul	18	0,2
İlköğretim	76	0,9
Lise	695	8,5
Ön lisans	595	7,3
3 Yıllık Yüksek Ö.	17	0,2
Lisans	5.274	64,5
Yüksek Lisans	1.499	18,3
Doktora	6	0,1
Toplam	**8.180**	**100**

31.08.2015/İŞKUR

Kurum çalışanlarının 3.677'si (%45'i) kadınlardan oluşmakta olup, kadın çalışanların oranı oldukça yüksektir.

Tablo 17. Cinsiyete Göre Personel Dağılımı

Kadın	Erkek	Toplam
3.677	4.503	**8.180**
%45	%55	**%100**

31.08.2015/İŞKUR

3.5 STRATEJİK PLANLAMA VE HEDEF ODAKLI HİZMET SUNUMU

Ülkemizde kamu yönetiminin etkinlik düzeyinin yükseltilmesi amacıyla gerçekleştirilen düzenlemeler kapsamında; kuruluşların politika oluşturma kapasitelerinin artırılması, kamu mali yönetiminin iyileştirilmesi, kuruluş performansının izlenmesi ve hesap verme sorumluluğu doğrultusunda değerlendirilmesi için stratejik planlama temel araçlardan biri olarak kabul edilmiştir. Bu doğrultuda, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile kamu idarelerinin stratejik planlarını hazırlamaları zorunlu kılınmıştır. Kurumumuz ilk stratejik planını 2008-2012, ikincisini 2011-2015 ve üçüncüsünü 2013-2017 dönemini kapsayacak şekilde hazırlamıştır.

2008 yılından itibaren, İŞKUR faaliyetlerini belirlenen stratejik amaç ve hedefler doğrultusunda yönlendirmeye başlamıştır. Her stratejik plan döneminde bir önceki döneme göre Kurum faaliyet ve çalışmalarında önemli gelişmeler kaydedilmiş ve Kurumsal kapasite stratejik planlama mantığı çerçevesinde önemli ölçüde artırılmıştır.

2013-2017 Dönemi Stratejik Planı'nda; "Etkin bir işgücü piyasası bilgi sistemi oluşturarak, piyasanın ihtiyaçları doğrultusunda işgücü arz ve talebini eşleştirmek, işgücü programları yoluyla istihdamı kolaylaştırmak, korumak, geliştirmek, işini kaybedenlere geçici gelir desteği sağlamak ve çalışma hayatına ilişkin düzenlemeleri uygulamak" Kurum misyonu olarak belirlenmiş, bu misyonu gerçekleştirmek için, 4 stratejik amaç ve bunlar altında 17 stratejik hedef belirlenmiştir.

Amaç 1 - İşgücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda istihdam hizmetlerini çeşitlendirmek ve işe yerleştirmede aktif rol oynamak

1. Özel sektörde işe yerleştirilenlerin sayısını bir önceki yıl hedefinin en az %20'si oranında artırmak.
2. İşveren ilişkilerinin geliştirilmesi yoluyla, özel sektör tarafından Kurumdan talep edilen işgücü sayısını bir önceki yıl hedefinin en az %10'u oranında artırmak.
3. 2017 yılı sonuna kadar özel sektörde işe yerleştirilenler içinde kadınların oranını %35'e çıkarmak.
4. İşgücü yetiştirme kurslarını bir önceki yıl başarı ile bitirenlerin kursu bitirdiği tarihten itibaren %50'sinin işe yerleşmesini sağlamak.
5. Kuruma kayıtlı meslek lisesi, meslek yüksekokulu ve üstü eğitim düzeyine sahip iş arayanların toplam iş arayanlara oranını 2017 yılı sonuna kadar %35'e çıkarmak.
6. Her yıl işsizlik ödeneği alanların %10'unu işten çıkış tarihinden itibaren 1 yıl içinde işe yerleştirmek.

Amaç 2 - İşgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik olarak aktif işgücü piyasası programları uygulamak, geliştirmek, yaygınlaştırmak ve etkinliğini artırmak.

7. Her yıl kursiyerlerin tamamına işgücü piyasası analiz ve taleplerine uygun mesleki eğitim vermek.
8. Girişimcilik eğitim programlarının etkinliğini arttırmak ve yaygınlaştırmak.
9. Mesleki deneyimi olmayan kuruma kayıtlı işsizlerin en az %35' ini işbaşı eğitim programlarından yararlandırmak.
10. İşgücü yetiştirme programlarını bitirenlerin tamamının iş arama becerileri eğitiminden yararlanmasını sağlamak.
11. Her yıl kuruma kayıtlı 1 milyon iş arayana bireysel iş ve meslek danışmanlığı hizmeti vermek.

Amaç 3 - İşsizliğin sosyo-ekonomik etkilerini azaltmaya yönelik pasif programları etkin olarak yürütmek.

1. Mücbir nedenler dışında ay içinde iş kaybı tazminatı, işsizlik ödeneği, kısa çalışma ödeneği ve ücret garanti fonu için yapılan başvuruların aynı ayda sonuçlandırma oranını en az %85 olarak gerçekleştirmek.
2. İşsizlik ödeneği ve iş kaybı tazminatının kesilmesini gerektiren işlemleri ortalama 30 günde sonuçlandırmak.

Amaç 4 - İşgücü piyasasındaki gelişme ve değişmelere yön veren güçlü bir kurumsal yapı oluşturmak.

1. 2014 yılı sonuna kadar yönetim bilgi sistemini kurmak ve 2015 yılından itibaren işletilmesini sağlamak.
2. 2013 yılı sonuna kadar işgücü piyasası bilgi sistemini kurmak ve 2014 yılından itibaren işletilmesini sağlamak.
3. İlgili kurum/kuruluşlar ve kişilere bilgi sağlamak için işgücü piyasası eğilimlerini tespit etmek.
4. Kurum hizmetlerinde etkinliği artırmak için standardizasyonu sağlamak.

İŞKUR, Stratejik Plan'daki hedeflere ulaşmak amacıyla 2010 yılında "hedeflerle yönetim" anlayışını uygulamaya koymuştur.Hizmet birimleri için sene başında belirlenen hedeflerin, yıl içinde düzenli aralıklarla izleme-değerlendirme mekanizması ile takibi yapılmaktadır.

Söz konusu süreçte (2007-2015), İŞKUR hizmet düzeyinde önemli artışlar yaşanmış olup, seçilmiş bazı hizmetlerin yıllar itibarıyla gelişim seyri aşağıda yer almaktadır:

Tablo 18. İŞKUR'un Sunduğu Bazı Hizmetlerin Stratejik Plan Öncesi Dönemle Kıyaslanması

Hizmet Adı	2007	2014	2015*
Özel Sektörden Alınan Açık İş	169.986	1.724.253	1.387.019
Özel Sektörde İşe Yerleştirme	94.108	691.015	627.550
Özel Sektör İşyeri Ziyareti	40.379	410.734	337.568
Bireysel Danışmanlık	2.600	2.564.340	2.163.005
Mesleki Eğitim Kursları	19.604	109.666	120.001
Girişimcilik Eğitim Programı	1.270	31.648	25.291
İşbaşı Eğitim Programı	-	59.456	96.006

31.08.2015/İŞKUR

İŞKUR'un 2015 yılı İl Müdürlükleri hedeflerinin belirlenmesi çalışması kapsamında öncelikle üst politika belgeleri incelenmiş ve daire başkanlıklarının görüşleri dikkate alınarak bir ön hazırlık çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın akabinde İl Müdürlüklerinin hedeflere ilişkin yazılı görüşleri talep edilmiştir. Ayrıca her kademeden personelin katılımıyla 18/12/2014-20/12/2014 tarihlerinde "2015 Yılı İl Müdürlükleri Hedefleri'' konulu bir çalıştay düzenlenmiştir. İl Müdürlükleri görüşleri ve çalıştay kapsamında ortaya çıkan görüşler Genel Müdürlük tarafından analiz edilmiş ve yapılan çalışmalar sonucunda katılımcı bir anlayışla "2015 Yılı İl Müdürlükleri Hedefleri" belirlenmiştir. 2015 yılı hedefleri ve gerçekleşme durumları Tablo 19'da yer almaktadır.

Tablo 19. 2015 Yılı Hedefler ve Gerçekleşmeleri

Hedef	2015 Hedefi	2015 Gerçekleşme*
Özel Sektörden Alınan Açık İş	1.800.000	1.387.019
Özel Sektörde İşe Yerleştirme	850.000	627.550
Özel Sektör İşyeri Ziyareti	500.000	337.568
Danışmanlık Kapsamında Yapılan Görüşme Sayısı	3.000.000	2.163.005
Mesleki Eğitim Kursları Katılımcı Sayısı	200.000	120.001
İşbaşı Eğitim Programı Katılımcı Sayısı	100.000	96.006
Girişimcilik Eğitim Programı Katılımcı Sayısı	30.000	25.291
Grup Görüşme Sayısı	20.000	21.295
Eğitim Kurumu Ziyareti	20.000	15.421

31.08.2015/İŞKUR

3.6 ULUSAL İSTİHDAM STRATEJİ KAPSAMINDAKİ ÇALIŞMALARI

Yüksek Planlama Kurulu kararıyla 30 Mayıs 2014 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Ulusal İstihdam Stratejisi (UİS), ülkemizi 2023 hedeflerine taşıyacak temel politika belgeleri arasında yer almaktadır. Cumhuriyetin 100'üncü yılına kadar istihdamı artırarak işsizlik oranını %5'e düşürmeyi hedefleyen UİS, işgücü piyasasının yapısal sorunlarına köklü ve sistematik çözümler getirmeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda; Türkiye işgücü piyasasının geliştirilmesi, işsizliğin ve kayıtdışı istihdamın azaltılması, kadın, genç ve engelli gibi özel politika gerektiren grupların işgücü piyasasına girişte karşılaştıkları sorunların çözümü UİS'in öncelikli hedefleri arasındadır.

2023 vizyonu ile hazırlanan ve işgücü piyasasının yapısal sorunlarının çözümü ve işsizlik sorununa kalıcı çözüm bulunmasına yönelik 40 hedef, 57 politika, 201 tedbir UİS'te belirlenmiş, bu tedbirlere bağlı 2014-2016 yıllarında uygulanacak eylem planları yürürlüğe konulmuştur.

Üçer yıllık dönemler halinde uygulanan UİS'in ilk eylem planı 2014-2016 yıllarını kapsamaktadır. Eylem Planı, "Temel Politika Göstergeleri" ve "Sektör Stratejileri" olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır. Temel politika göstergeleri kendi içerisinde 4 bölüme, sektör stratejileri ise 7 sektöre ayrılmaktadır.

Temel politika eksenleri;

- Eğitim - İstihdam İlişkisinin Güçlendirilmesi,
- İşgücü Piyasasında Güvence ve Esnekliğin Sağlanması,
- Özel Politika Gerektiren Grupların İstihdamının Artırılması,
- İstihdam-Sosyal Koruma İlişkisinin Sağlanması

maddelerinden oluşmaktadır ve bu kapsamda 122 eylem bulunmaktadır.

Tablo 20. UİS Temel Politika Göstergeleri

Temel Politika Eksenleri	Eylem Sayısı
Eğitim İstihdam İlişkisinin Güçlendirilmesi	44
İşgücü Piyasasında Güvence ve Esnekliğin Sağlanması	18
Özel Politika Gerektiren Grupların İstihdamının Artırılması	40
İstihdam-Sosyal Koruma İlişkisinin Güçlendirilmesi	20
Toplam	**122**

Sektör Stratejileri ise Bilişim, Finans, İnşaat, Sağlık, Tarım, Tekstil ve Hazır Giyim,Turizm, sektörlerinden oluşmaktadır ve Stratejiler kapsamında 94 eylem yer almaktadır.

Tablo 21. UİS Sektör Stratejileri

Sektör Stratejileri	Eylem Sayısı
Bilişim	9
Finans	8
İnşaat	11
Sağlık	13
Tarım	20
Tekstil ve Hazır Giyim	18
Turizm	15
Toplam	**94**

İŞKUR, Ulusal İstihdam Stratejisi Eylem Planı (2014-2016)'na en çok destek veren kurumlar arasında yer almaktadır. Bir kamu istihdam kurumu olarak üstlendiği görev ve sorumluluk İŞKUR'u, strateji belgesinin sahadaki ana uygulayıcılarından biri haline getirmiştir.

İŞKUR, "Temel Politika Eksenleri" kapsamında yer alan 78 eylemin 39'undan doğrudan sorumlu iken 39'undan ise işbirliği kapsamında sorumludur.

Tablo 22. İŞKUR'un Sorumlu Olduğu Eylemler

Temel Politika Eksenleri	Doğrudan Sorumlu	İşbirliği Kapsamında Sorumlu	Toplam
Eğitim İstihdam İlişkisinin Güçlendirilmesi	16	13	29
İşgücü Piyasasında Güvence ve Esnekliğin Sağlanması	2	3	5
Özel Politika Gerektiren Grupların İstihdamının Artırılması	16	13	29
Sosyal Yardım- İstihdam Bağlantısının Güçlendirilmesi	5	10	15
Toplam	**39**	**39**	**78**

İŞKUR, "Sektör Stratejileri" kapsamında yer alan 44 eylemin 23'ünden doğrudan sorumlu iken 21 eyleme ise işbirliği kapsamında destek vermektedir.

Tablo 23. İŞKUR'un Sorumlu Olduğu Eylemler

Sektör Stratejileri	Doğrudan Sorumlu	İşbirliği Kapsamında Sorumlu	Toplam
Bilişim	3	-	3
Finans	2	5	7
İnşaat	2	4	6
Sağlık	1	4	5
Tarım	9	2	11
Tekstil ve Hazır Giyim	4	5	9
Turizm	2	1	3
Toplam	**23**	**21**	**44**

Sonuç olarak; istihdamın artırılması, işsizlikle mücadele edilmesi yönünde çok yönlü, kapsayıcı ve sürdürülebilir bir süreç yürütülmesi bir gereklilik haline gelmiş iken; işgücü piyasalarında, işsizlik olgusunun ve neden olduğu etkilerin kontrol altında tutulmasının ancak koordinasyon ve işbirliği gerektiren kapsayıcı politikalarla sağlanabileceği mümkün görünmektedir. Bu politikaların ise ulusal bir üst strateji belgesinde, tüm tarafları bağlayıcı, problemlerin çözümü sürecinde ilgililere yetki ve sorumluluk veren bir nitelikte ve takip edilebilir olması gerekmektedir.

Türkiye'nin kamu istihdam kurumu olan İŞKUR; "Ulusal İstihdam Stratejisi" belgesi kapsamında, üzerine düşen sorumluluğun bilinciyle; işsizliğin azaltılması ve daha çok vatandaşımızın istihdama katılması noktasında katkı sunmaya devam etmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İSTİHDAM HİZMETLERİ

4.1 GENEL OLARAK İSTİHDAM HİZMETLERİ

Kamu istihdam kurumlarının işgücü piyasasında iş ve işçi bulmada üstlendiği aracılık rolü, günümüzde değişime uğramış, daha karmaşık hale gelen işsizliğe sebep olan faktörlerin çözümü için kapsamlı ve çok yönlü yaklaşımlar zorunluluk haline gelmiştir. Bu değişimle birlikte, karar vericiler birçok ülkede en büyük sorunların başında gelen "işsizlik" olgusunun kaynağına inerek kalıcı çözümler bulmaya odaklanmıştır.

Türkiye'nin kamu istihdam kurumu olarak merkezde Genel Müdürlük, taşrada ise 81 ilde "İl Müdürlüğü", 63 ilçede ise "hizmet merkezi" şeklinde yapılanmış olan İŞKUR'un temel amacı istihdamın arttırılmasıdır. Kurumca uygulanan aktif ve pasif işgücü piyasası politikalarının temelinde de bu amaç vardır.

Alınan açık işlerin Kuruma kayıtlı işgücü ile karşılanmasını ifade eden işe yerleştirme, aynı zamanda İŞKUR için önemli bir performans göstergesidir.

Tablo 24. İŞKUR'un İşe Yerleştirme Faaliyetlerinin Yıllar İtibarıyla Dağılımı

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Başvurular	1.435.024	1.217.936	1.398.355	2.296.325	2.359.304	2.375.583	1.669.939
Açık İş	165.890	368.636	660.623	991.804	1.481.196	1.735.892	1.397.465
Kamu	21.388	60.039	64.636	140.668	66.267	11.639	10.446
Özel	144.502	308.597	595.987	851.136	1.414.929	1.724.253	1.387.019
İşe Yerleştirme	118.278	205.231	363.672	556.587	671.578	701.435	633.525
Kamu	28.436	46.181	59.485	137.648	61.942	10.420	5.975
Özel	89.842	159.050	304.187	418.939	609.636	691.015	627.550
Kayıtlı İşgücü	1.858.855	1.604.355	2.192.145	3.481.725	4.540.488	4.839.211	5.350.013
Kayıtlı İşsiz	1.689.349	1.414.541	1.844.965	2.372.262	2.610.969	2.747.978	3.219.934
Yurtdışı Gönderme	59.479	54.847	52.491	57.953	55.369	39.644	21.276

31.08.2015/İŞKUR

İŞKUR tarafından sunulan hizmetlerden faydalanmak amacıyla Kuruma yapılan başvurularda yıllar itibarıyla artış görülmektedir. 2008 yılında başlayan küresel krizin etkileri Türkiye işgücü piyasasında önemli düzeyde hissedilmiştir. Bu etki Kurum verilerinde de kendini göstermiştir. Nitekim, 2009 yılında Kurum hizmetlerinden faydalanmak amacıyla yapılan başvurular 1.435.024, açık iş 165.890 ve işe yerleştirme 118.278 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2010 yılında krizin etkilerinin hafiflemesiyle birlikte azalma eğiliminde olan başvurular, 2011 yılından itibaren tekrar yükseliş göstermiştir. Ancak bu dönemde görülen artışlarda kriz döneminden

farklı olarak, açık iş ve işe yerleştirme sayılarının da önemli seviyede arttığı görülmektedir. Söz konusu dönemde göstergelerdeki yükselmenin nedenleri arasında; ekonomik büyümenin istihdama yansıması, İŞKUR'un kurumsal kapasitesindeki gelişmeler, hizmet kalitesinin yükseltilmesi ve tanıtım faaliyetleri yoluyla İŞKUR'un tanınırlığının artmış olması sıralanmaktadır.

İŞKUR, işgücü piyasasına yönelik ulusal ve yerel düzeyde analizler yaparak işgücünün yapısı, niteliği ve ihtiyaçları hakkında bilgiler elde etmekte, bu bilgiler ışığında hizmet sunumunu hem nitelik hem de nicelik bakımından daha etkin hale getirmektedir.

4.2 BAŞVURU

Kuruma, sunulan hizmetlerden faydalanmak amacıyla yapılan başvuru sayısı yıllar itibarıyla artmaktadır. Kriz döneminde ve sonrasında başvurularda yaşanan artışta ekonomik büyümenin, İŞKUR'un işgücü piyasası içerisindeki rolünün artmasının ve İŞKUR'un bireylere sunduğu aktif ve pasif işgücü piyasası politikalarının etkisi büyüktür.

Tablo 25. Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Başvuru Sayısı (2013-2015)

Yaş Grubu	2013			2014			2015*		
	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam
15-19	104.372	67.458	171.830	102.056	65.987	168.043	83.850	54.354	138.204
20-24	312.952	202.587	515.539	292.659	195.939	488.598	210.007	148.614	358.621
25-29	329.833	176.124	505.957	298.477	164.597	463.074	188.660	111.906	300.566
30-34	267.025	147.532	414.557	261.358	146.119	407.477	154.934	97.455	252.389
35-39	186.958	116.730	303.688	202.020	124.260	326.280	131.872	90.927	222.799
40-44	135.826	82.887	218.713	156.953	96.199	253.152	104.092	72.616	176.708
45-49	94.338	43.282	137.620	107.346	49.787	157.133	77.917	40.711	118.628
50-54	39.843	18.603	58.446	48.480	23.283	71.763	39.882	21.935	61.817
55-59	17.917	5.619	23.536	21.419	7.077	28.496	19.330	8.156	27.486
60-64	5.544	1.351	6.895	6.671	1.787	8.458	6.797	2.331	9.128
65+	2.091	432	2.523	2.625	484	3.109	2.796	797	3.593
Toplam	**1.496.699**	**862.605**	**2.359.304**	**1.500.064**	**875.519**	**2.375.583**	**1.020.137**	**649.802**	**1.669.939**

31.08.2015/İŞKUR

Kuruma yapılan başvurulara cinsiyet açısından bakıldığında, erkeklerin kadınlardan fazla olduğu görülmektedir. Başvurular içerisinde kadınların oranı %35-40 aralığında seyretmektedir. 2015 Ocak-Ağustos döneminde yapılan 1.669.939 başvurunun %61'i erkek, %39'u kadınlardan oluşmaktadır.

Öte yandan, yaş bakımından başvuruların büyük çoğunluğunun en çok 20-30 yaş aralığında bulunan gençlerden oluştuğu görülmektedir.

Diğer önemli bir husus da; yaş arttıkça işgücü piyasasından kopuş, iş bulma veya bağımlı nüfus olma gibi sebeplerden dolayı başvuru sayısında görülen azalmadır.

Tablo 26. Eğitim Durumuna Göre Başvurular (2013-2015)

Eğitim Durumu	2013	%	2014	%	2015*	%
Okur Yazar Olmayan	31.819	1,4	31.533	1,3	42.947	2,6
Okur Yazar	57.123	2,4	51.277	2,2	34.813	2,1
İlköğretim	1.118.077	47,4	1.207.309	50,8	844.817	50,6
Ortaöğretim (Lise ve Dengi)	703.072	29,8	677.196	28,5	448.311	26,9
Ön lisans	220.168	9,3	190.782	8,0	130.583	7,8
Lisans	220.869	9,4	210.034	8,8	162.584	9,7
Yüksek Lisans	7.898	0,3	7.141	0,3	5.648	0,3
Doktora	278	0,01	311	0,01	236	0,01
Toplam	**2.359.304**	**100**	**2.375.583**	**100**	**1.669.939**	**100**

31.08.2015/İŞKUR

Kuruma yapılan başvurular eğitim seviyesine göre incelendiğinde ise, ilköğretimden itibaren eğitim seviyesindeki artışla başvurulardaki artışın genel olarak ters orantılı olduğu görülmektedir.

2015 Ocak-Ağustos dönemindeki başvurular eğitim durumuna göre incelendiğinde en büyük kesim %50,6 ile ilköğretim mezunlarından oluşmaktadır. Doktora mezunları ise %0,01 oranı ile İŞKUR'a yapılan başvurular içerisinde en az orana sahip gruptur. İşgücü piyasasında iş bulabilmeleri yönüyle nispeten avantajlı olan eğitimli bireyler, iş arama kanalı olarak İŞKUR'un yanı sıra farklı tercihleri de değerlendirebilmektedir. Ancak İŞKUR, ülkemiz beşeri sermayesi içerisinde önemli yer tutan gençlere ve nitelikli bireylere işgücü piyasasında destek olmak için hizmet çeşitliliğini artırmakta, üniversitelerle ve ilgili paydaşlarla işbirliğini sürdürmektedir.

Okur-yazar olmayanlar ile okur-yazar olan ancak bir okul bitirmeyenlerin başvuru oranının düşüklüğü; bu kişilerin nüfus içerisindeki oranlarının çok düşük olması ve işgücü piyasasına daha az katılmaları ile açıklanabilir.

Ayrıca, İŞKUR'a yapılan başvuruların %82,1 gibi büyük bir oranının ortaöğretim (lise ve dengi) ve altı eğitim seviyesindeki bireylerden oluşması ülkemizde mesleksizliğin önemli bir sorun olduğunun göstergesidir. Bu durum, İŞKUR tarafından sunulan ve meslek edindirmeyi amaçlayan aktif işgücü piyasası programlarının ne kadar gerekli olduğunu somut bir şekilde göstermektedir.

4.3 KAYITLI İŞGÜCÜ

Kurum aktif kayıtlarında yer alan, kendisine iş bulunması için Kuruma kayıt yaptıran işsizler ya da işini değiştirmek isteyenlerin tümünü ifade eden "kayıtlı işgücü" sayısı yıllar itibarıyla artış göstererek 2015 yılı Ağustos sonu itibarıyla 5.350.013 kişi olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 27. Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Kayıtlı İşgücü

Yaş Grubu	Erkek	%	Kadın	%	Toplam	%
15-19	120.514	3,6	79.840	3,9	200.354	3,7
20-24	558.998	16,9	415.963	20,4	974.961	18,2
25-29	721.022	21,8	434.249	21,3	1.155.271	21,6
30-34	607.763	18,3	342.405	16,8	950.168	17,8
35-39	483.188	14,6	301.904	14,8	785.092	14,7
40-44	357.489	10,8	235.152	11,6	592.641	11,1
45-49	256.231	7,7	129.882	6,4	386.113	7,2
50-54	127.109	3,8	65.658	3,2	192.767	3,6
55-59	55.783	1,7	22.643	1,1	78.426	1,5
60-64	18.850	0,6	5.873	0,3	24.723	0,5
65+	7.671	0,2	1.826	0,1	9.497	0,2
Toplam	**3.314.618**	**100**	**2.035.395**	**100**	**5.350.013**	**100**

31.08.2015/İŞKUR

2015 Ocak-Ağustos döneminde kayıtlı işgücünün en fazla olduğu yaş grubu 25-29 iken, genelde 20-40 yaş arasında yoğunlaşma olduğu görünmektedir. Ayrı ayrı yaş gruplarına bakıldığında kayıtlı işgücü oranları birbirine yakınken, tüm yaş gruplarında kayıtlı erkek işgücü, kadınlardan fazladır.

4.4. KAYITLI İŞSİZ

Kuruma kayıtlı işsiz sayısı, krizin etkisiyle 2009 yılında ciddi bir seviyeye ulaşmış, 2010 yılında bir önceki yıla nazaran %16 oranında azalmıştır. Kuruma kayıtlı işsiz sayısı Kurum hizmetlerinin yaygınlaştırılmasıyla 2015 Ağustos ayında 3.219.934 kişi olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 9. İŞKUR'a Kayıtlı İşsizlerin Yıllar İtibarıyla Cinsiyete Göre Dağılımı

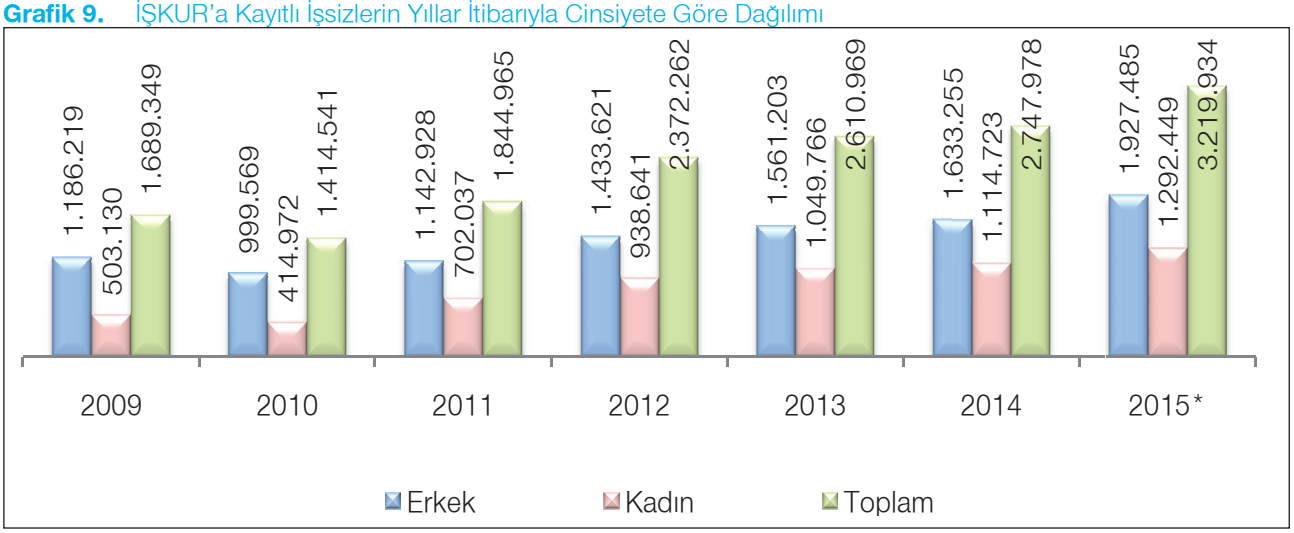

31.08.2015/İŞKUR

Cinsiyet yönüyle, erkek işsizlerin kadın işsizlerden fazla olduğu görülmekle birlikte kadınların İŞ-KUR aracılığıyla işgücü piyasasına girme eğilimlerinde artış görülmektedir.

Tablo 28. Yaş Grubu ve Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsizler

Yaş Grubu	Erkek	%	Kadın	%	Toplam	%
15-19	80.565	4,2	54.579	4,2	135.144	4,2
20-24	363.687	18,9	279.876	21,7	643.563	20,0
25-29	411.957	21,4	271.989	21,0	683.946	21,2
30-34	324.133	16,8	211.452	16,4	535.585	16,6
35-39	259.719	13,5	184.633	14,3	444.352	13,8
40-44	201.183	10,4	144.676	11,2	345.859	10,7
45-49	152.200	7,9	81.378	6,3	233.578	7,3
50-54	79.062	4,1	42.778	3,3	121.840	3,8
55-59	36.531	1,9	15.516	1,2	52.047	1,6
60-64	12.880	0,7	4.165	0,3	17.045	0,5
65+	5.568	0,3	1.407	0,1	6.975	0,2
Toplam	**1.927.485**	**100**	**1.292.449**	**100**	**3.219.934**	**100**

31.08.2015/İŞKUR

Yaş bakımından ise, kayıtlı işsizlerin büyük kısmının hem kadınlarda hem de erkeklerde 20-39 yaş aralığında olduğu görülmektedir. 2015 Ağustos ayı itibarıyla Kurum portföyünde yer alan 3.219.934 işsizin %71,7'si bahsedilen yaş aralığındadır. Aynı şekilde erkeklerin %70,5'i ile kadınların %73,4'ü 20-39 yaş grubu içerisindedir.

Tablo 29. Eğitim Durumu ve Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsizler

Eğitim Durumu	Erkek	%	Kadın	%	Toplam	%
Okur Yazar Olmayan	27.807	1,4	27.341	2,1	55.148	1,7
Okur Yazar	38.761	2,0	34.331	2,7	73.092	2,3
İlköğretim	975.198	50,6	512.683	39,7	1.487.881	46,2
Ortaöğretim (Lise ve Dengi)	534.083	27,7	356.797	27,6	890.880	27,7
Ön Lisans	153.880	8,0	172.911	13,4	326.791	10,2
Lisans	190.717	9,9	181.393	14,0	372.110	11,6
Yüksek Lisans	6.732	0,4	6.789	0,5	13.521	0,4
Doktora	307	0,02	204	0,02	511	0,02
Toplam	**1.927.485**	**100**	**1.292.449**	**100**	**3.219.934**	**100**

31.08.2015/İŞKUR

Kuruma kayıtlı işsizlerin eğitim durumu Türkiye işgücü piyasasının niteliği hakkında ipuçları taşımaktadır. Kayıtlı işsizlerin eğitim durumuna bakıldığında büyük çoğunluğunu; %46,2 ile ilköğretim ve %27,7 ile ortaöğretim mezunlarının oluşturduğu görülmektedir.

4.5 AÇIK İŞ

İşverenlerin Kurumdan talep ettiği işgücünü ifade eden "açık iş", İŞKUR'un işgücü talebi ile işgücü arzı arasında yaptığı aracılık hizmetinde kullandığı en önemli araçlardan biridir. Kurumun "işyeri ziyareti" faaliyeti ile arttırmaya çalıştığı açık işler, istihdamın da önemli bir ayağını oluşturmaktadır.

Tablo 30. İşyeri Türüne Göre Açık İş Sayısı (2010-2015)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Kamu	60.039	64.636	140.668	66.267	11.639	10.446
Özel	308.597	595.987	851.136	1.414.929	1.724.253	1.387.019
Toplam	**368.636**	**660.623**	**991.804**	**1.481.196**	**1.735.892**	**1.397.465**

31.08.2015/İŞKUR

2015 Ağustos ayı itibarıyla 1.397.465 olarak gerçekleşen açık iş sayısı bir önceki yılın aynı dönemine göre %23,3 artış göstermiştir.

4.6 İŞE YÖNLENDİRME

İşe yönlendirme, eşleştirme işlemi tamamlandıktan sonra iş arayanların işverenle görüşmek üzere açık işlerin bulunduğu işletmelere gönderilmesidir.

Tablo 31. Cinsiyete Göre İşe Yönlendirme Sayısı (2013-2015)

	Erkek	Kadın	Toplam
2013	3.433.023	1.649.108	**5.082.131**
2014	6.029.904	2.752.708	**8.782.612**
2015*	3.661.639	1.645.980	**5.307.619**

31.08.2015/İŞKUR

Cinsiyete göre bakıldığında erkeklerde; yapılan işe yönlendirme kadınlardan fazla olup, 2015 Ağustos ayı itibarıyla işverene yönlendirilen 5.307.619 kişinin %69'unu erkekler, %31'ini kadınlar oluşturmaktadır.

4.7 İŞE YERLEŞTİRME

Açık işler için uygun bireyin belirlenerek işverene gönderilmesini müteakip işveren tarafından bireyin istihdam edilmesi süreci olan "işe yerleştirme" hizmeti, ülkemizin kamu istihdam kurumu olarak İŞKUR'un nihai hedefidir. Hükümetlerin de orta ve uzun vadeli planlarında yer alan "istihdamın artırılması", odaklanılan temel konular arasındadır.

Grafik 10. Açık İş ve İşe Yerleştirme Sayısı (2009-2015)

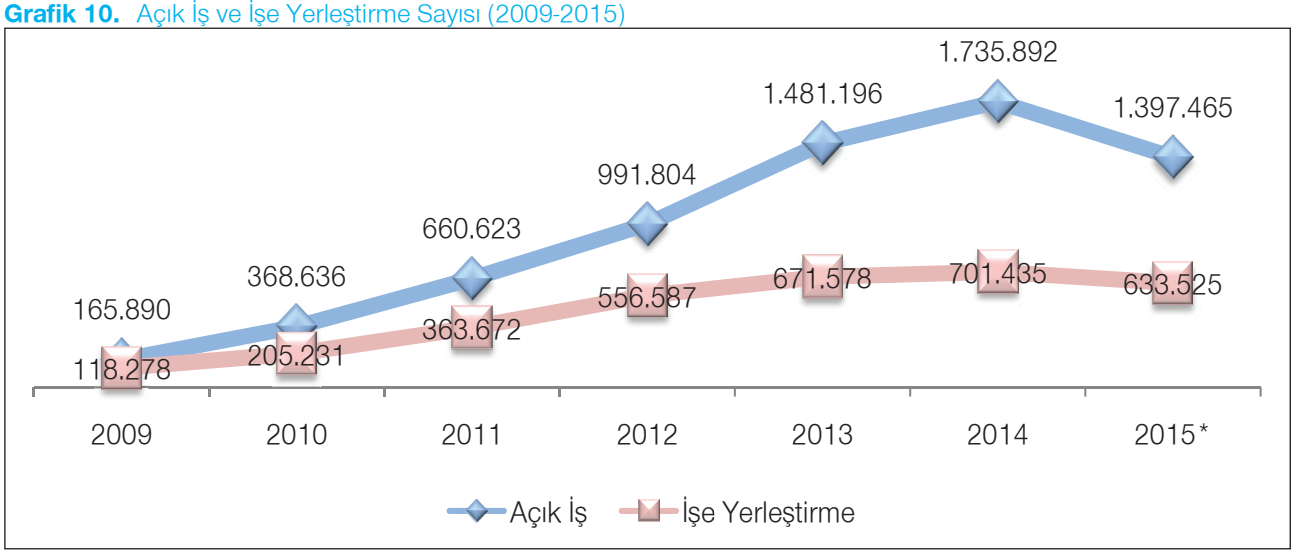

31.08.2015/İŞKUR

Küresel kriz döneminde işe yerleştirme sayısında görülen azalma 2009 yılı sonrası iyileşmenin işgücü piyasasına etkisiyle artmaya başlamıştır. Açık iş talepleriyle işe yerleştirme rakamları yıllar itibarıyla paralellik göstermektedir. 2015 yılı Ağustos ayı itibarıyla işe yerleştirme 633.525 kişi olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 11. Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2009-2015)

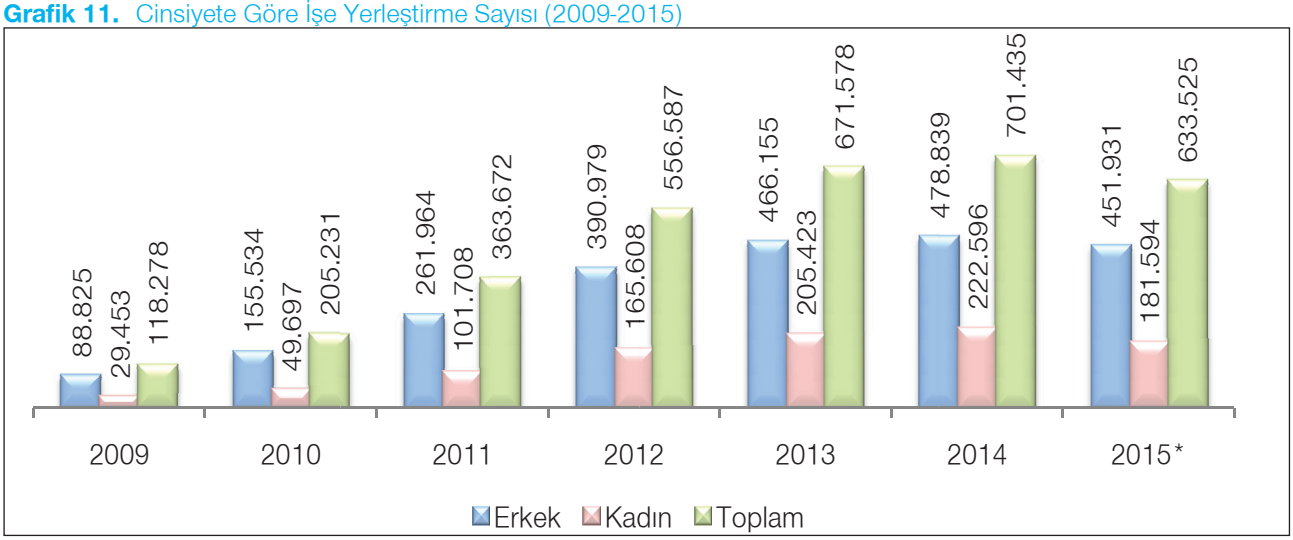

31.08.2015/İŞKUR

Cinsiyet bakımından; erkeklerin işe yerleştirilmesi kadınlardan fazla olmakla birlikte, kadınların işgücü piyasasına katılımlarındaki artışa paralel olarak işe yerleştirilmelerinde artış yaşanmaktadır. Son yıllarda önemli bir seviyeye ulaşan işe yerleştirme, 2015 Ağustos döneminde 633.525 kişi olarak gerçekleşmiştir. Bu sayının %71,3'ü erkek, %28,7'si kadınlardan oluşmaktadır.

Grafik 12. İşyeri Türüne Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2009-2015)

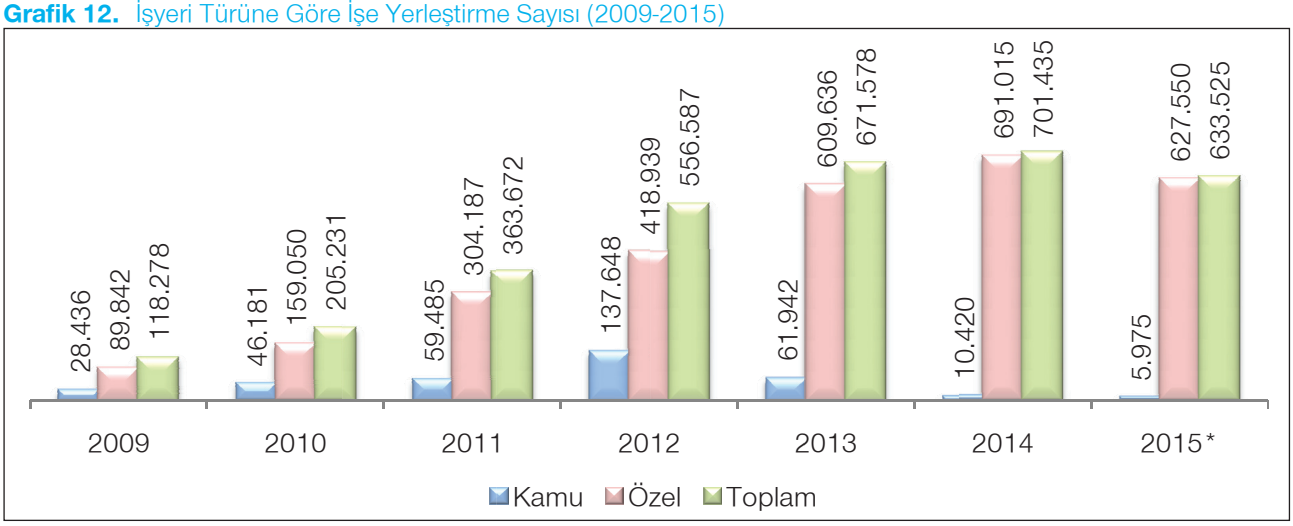

31.08.2015/İŞKUR

İŞKUR tarafından işe yerleştirmelerin büyük kısmının özel sektörde gerçekleştiği görülmektedir. 2015 yılı Ocak-Ağustos döneminde işe yerleştirilen 633.525 kişiden 627.550'si özel, 5.975'i kamu sektöründe istihdam edilmiştir.

Grafik 13. Sosyal Duruma Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2011-2015)

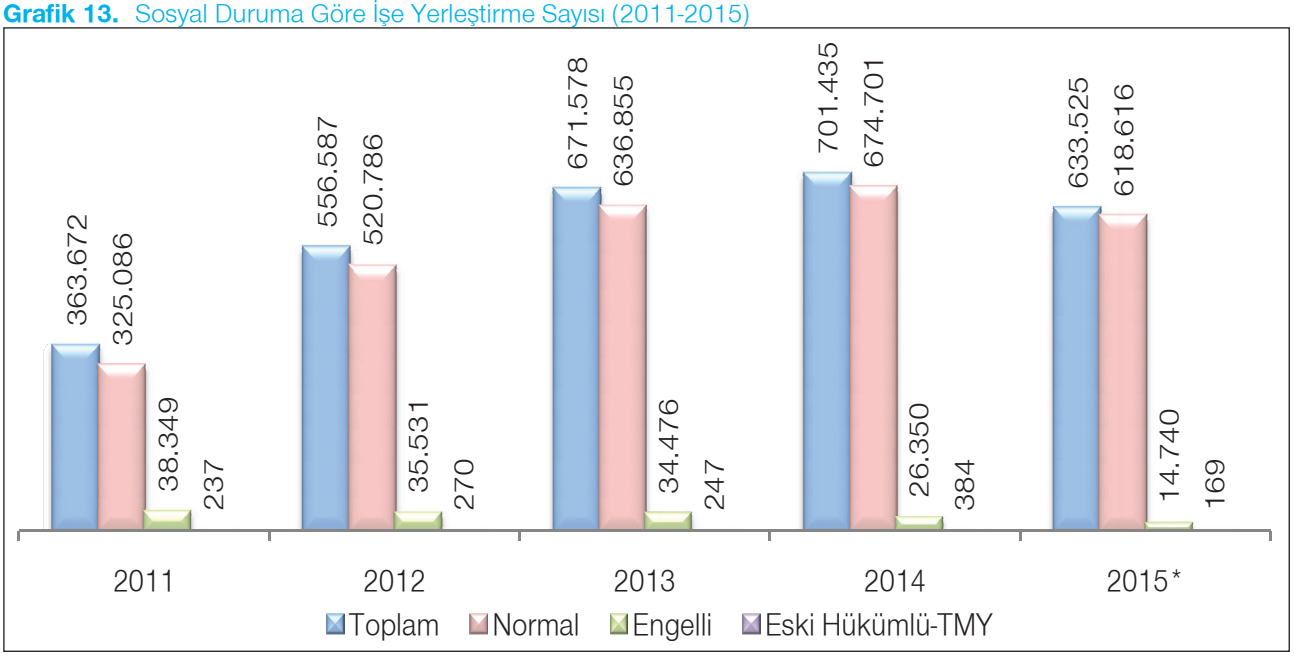

31.08.2015/İŞKUR

Kurum, özel politika gerektiren gruplara yönelik işe yerleştirme faaliyetleri ve projeler yürüterek bu grupların istihdamına da destek olmaktadır. 2015 Ocak-Ağustos döneminde işe yerleştirilen engelli sayısı 14.740 olarak gerçekleşmiştir.

Eski hükümlü işe yerleştirme sayısında ise özel sektör için eski hükümlü çalıştırma yükümlülüğünün 2008 yılında kaldırılmasının ardından az da olsa azalma görülmektedir.

4.8 ENGELLİ, ESKİ HÜKÜMLÜ VE TMY'LERİN İSTİHDAMI

4857 sayılı İş Kanunu'nun 30'uncu maddesi gereğince işverenler; 50 veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör iş yerlerinde %3 engelli, kamu iş yerlerinde ise %4 engelli ve %2 eski hükümlü veya terörle mücadelede malul sayılmayacak şekilde yaralanan işçiyi meslek, beden ve ruhi durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler. İşverenlerin çalıştırmakla yükümlü oldukları kişiler Kurum aracılığıyla sağlanmaktadır.

4.8.1 Engellilere Sunulan İstihdam Hizmetleri

Doğuştan ya da sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duyusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılamada güçlükleri olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişilerden tüm vücut fonksiyonlarının en az %40'ından yoksun olduğu sağlık kurulu raporu ile belgelenen kişiler engelli olarak tanımlanmaktadır.

İŞKUR, özel politika gerektiren bu gruba yönelik proje ve diğer çalışmaları yürüterek, engellilere istihdam yoluyla destek olmaktadır.

Tablo 32. İşe Yerleştirilen Engelli Sayısı (2013-2015)

	2013	2014	2015*
Başvuru	29.232	35.549	21.464
İşe Yerleştirme	34.476	26.350	14.740
Özel	34.189	26.118	14.565
Kamu	287	232	175
Kayıtlı İşgücü	131.806	123.930	125.628
Kayıtlı İşsiz	82.765	70.541	71.093

31.08.2015/İŞKUR

Engelli işe yerleştirme sayısı 2015 Ağustos ayı itibarıyla 14.740 olup söz konusu işe yerleştirmelerin önemli bir kısmı özel sektörde yapılmıştır.

Tablo 33. Engelli Kontenjan Durumu

Engelli Çalıştırmakla Yükümlü 50+ İş Yeri Sayısı		Çalıştırmakla Yükümlü Olduğu Engelli Sayısı		Engelli Çalışan Sayısı		Engelli Açık Kontenjan Sayısı		Engelli Kontenjan Fazlası Sayısı	
Kamu	Özel	Kamu	Özel	Kamu	Özel	Kamu	Özel	Kamu	Özel
807	18.227	8.721	104.395	10.531	84.841	538	25.984	2.348	6.430

31.07.2015/İŞKUR

2015 Temmuz ayı itibarıyla İŞKUR verilerine göre engelli kontenjan durumuna bakıldığında; engelli çalıştırmakla yükümlü işyeri sayısı kamuda 807 iken özel sektörde 18.227'dir. Ayrıca kamuda 10.531 engelli istihdam edilmekle birlikte hâlen 538 açık kontenjan bulunmaktadır. Özel sektörde ise 84.841 engellinin istihdamına karşın 25.984 açık kontenjan bulunmaktadır. Engelli kontenjan açığı bulunan işverenlerle iletişime geçilerek alınan engelli işgücü ilanları Kurumumuzca yayımlanmakta ve açık kalan kontenjanların kapatılmasına gayret gösterilmektedir. Buna rağmen, engelli işçi çalıştırma yükümlülüğüne uymayan işveren veya işveren vekiline çalıştırmadığı her engelli işçi

ve çalıştırmadığı her ay için İl Müdürlüklerince idari para cezası uygulanmaktadır. 2015 yılında her bir açık kontenjan için kamu ve özel işyerlerine aylık 2.095,00 TL idari para cezası uygulanmaktadır.

Engelli işçi çalıştırmadığı için işverenlerden tahsil edilen ceza paraları; engellilerin kendi işini kurmaları, engellinin iş bulmasını sağlayacak destek teknolojileri, engellinin işe yerleştirilmesi, işe ve işyerine uyumunun sağlanması ve bu gibi projelerde kullanılmaktadır.

4.8.2 Eski Hükümlü ve TMY'lere Yönelik İstihdam Hizmetleri

Bir yıldan uzun süreli bir cezadan veya devlet memuru olmaya engel bir suçtan hüküm giyenler, cezasını infaz kurumlarında tamamlayanlar, cezası ertelenenler, koşullu salıverilenler, özel kanunlarda belirtilen şartlardan dolayı istihdam olanağı bulunmayanlar ve ömür boyu kamu hizmetlerinden yasaklı bulunanlar "eski hükümlü" olarak tanımlanmaktadır. 4857 sayılı Kanun'un 30'uncu maddesi ve ilgili Yönetmeliklerde yapılan değişiklikler sonrası terörle mücadelede malul sayılmayacak şekilde yaralananlar da eski hükümlüler için kamuda ayrılan zorunlu çalışma kontenjanı kapsamında işe alınabilecek gruplardan biri olmuştur.

Tablo 34. Eski Hükümlü ve TMY İşe Yerleştirme Sayısı (2013-2015)

	2013	2014	2015*
Başvuru	2.702	3.202	1.917
İşe Yerleştirme	247	384	169
Kayıtlı İşgücü	18.088	17.846	18.257
Kayıtlı İşsiz	9.422	9.448	9.910

31.08.2015/İŞKUR

İŞKUR'a yapılan eski hükümlü başvurusu, 2008 yılında özel sektörde eski hükümlü çalıştırma yükümlülüğünün kaldırılmasıyla birlikte azalmaya başlamıştır. 2015 Ağustos ayı itibarıyla bu grupta Kuruma kayıtlı 9.910 işsizin 191'i işe yerleştirilmiştir.

Tablo 35. Eski Hükümlü Kontenjan Durumu

Eski Hükümlü - TMY* Çalıştırmakla Yükümlü 50+ İşyeri Sayıs (Kamu)	Çalıştırmakla Yükümlü Olduğu Eski Hükümlü - TMY Sayısı(Kamu)	Eski Hükümlü - TMY Çalışan Sayısı(Kamu)	Eski Hükümlü - TMY Açık Kontenjan Sayısı(Kamu)	Eski Hükümlü - TMY Kontenjan Fazlası Sayısı(Kamu)
807	4.011	4.501	807	1.297

31.07.2015/İŞKUR

İşgücü piyasasına dâhil olma sürecinde dezavantajlı konumda olan eski hükümlülerin Kurum bünyesindeki kontenjan durumları 2015 Temmuz ayı itibarıyla ele alındığında, 807 kamu kurumu 4.011 eski hükümlü veya TMY çalıştırmakla yükümlü olup bu kurumlarda 4.501 kişi çalışmakta ve 807 kontenjan açığı bulunmaktadır.

4.9 YURTDIŞI İSTİHDAM HİZMETLERİ

Ulusal sınırların ortadan kalktığı günümüz dünyasında, işgücünün mobilitesi hız kazanmış, kamu istihdam kurumlarının -ulusal işgücü piyasalarına etkileri yönüyle- işgücü hareketliliğini yönlendirme fonksiyonu önem kazanmıştır. Ayrıca "küresel bir köy" haline gelen dünyada işgücü arz ve talebi arasındaki aracılık hizmetleri ulusal sınırları aşarak küresel bir boyut kazanmıştır.

1946 yılında İş ve İşçi Bulma Kurumu adıyla kurulan İŞKUR, 1961 yılında başlayan yurtdışına işçi gönderme faaliyetinde aktif rol oynamıştır. 1973 petrol krizine kadar ağırlıklı olarak Batı Avrupa'ya yapılan işgücü göçü, 1970'li yıllardan sonra Rusya, Orta Asya, Kuzey Afrika ve Orta Doğu ülkelerine yönelmiştir.

Yerli ve yabancı firmaların yurtdışındaki işleri için Kuruma intikal eden işgücü taleplerinin karşılanması ve bu işçilerle ilgili işlemlerin yapılması konusunda gerekli çalışmalar İŞKUR tarafından sürdürülmektedir.

Yurtdışı istihdama yönelik uygulamada karşılaşılan sorunları çözmek, iş ve işlemleri bürokratik süreçlerden arındırmak amacıyla; "Türkiye İş Kurumu Yurtdışında İşe Yerleştirme Hizmetine Dair Yönetmelik"te değişiklik yapılmış, söz konusu değişiklik 11.03.2015 tarih ve 29292 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Tablo 36. Yurtdışına Gönderilen İşçilerin Ülkelere Göre Dağılımı

Ülkeler	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Almanya	2.022	1.398	1.280	1.094	882	1.199	770	552	493
Avustralya	13	11	30	13	3	0	1	0	7
Avusturya	120	77	66	54	3	1	0	0	0
Belçika	60	35	25	14	0	0	0	47	1
Fransa	488	300	241	136	3	2	2	0	0
Hollanda	90	61	66	43	21	19	0	21	21
Irak	6.696	4.791	3.886	5.405	4	15.010	15.294	7.536	3.625
İsviçre	50	34	51	28	10.584	0	0	0	0
Kuveyt	115	8	5	1	149	18	0	45	91
Libya	2.574	5.991	13.578	15.643	0	690	1.854	1.116	36
S. Arabistan	4.049	7.556	7.195	6.349	40	8.184	5.206	3.777	1.682
Ürdün	1.099	351	364	280	1.950	332	152	16	0
Yemen	0	157	365	67	4	89	325	206	0
Diğer Ülkeler	52.648	37.832	32.327	25.720	38.848	32.409	31.765	26.328	15.320
Toplam	**70.024**	**58.602**	**59.479**	**54.847**	**52.491**	**57.953**	**55.369**	**39.644**	**21.276**

31.08.2015/İŞKUR

Yıllar itibarıyla İŞKUR'a hizmet akdi onaylatılarak yurtdışına gönderilen işçi sayısı krizle birlikte azalmaya başlamıştır. Bu kapsamda 2015 yılı Ağustos ayı itibarıyla 21.276 kişi yurtdışına gönderilmiştir. En fazla işçi gönderilen ülkeler arasında Irak, Rusya, Türkmenistan, Suudi Arabistan ve Azerbaycan ilk sıralarda yer alırken, Almanya en fazla işçi gönderilen Avrupa ülkesidir.

4.10 İŞKUR HİZMET NOKTALARI

İŞKUR hizmetlerinin vatandaşa en yakın noktalardan sunulmasını sağlamak amacıyla 2010 yılının Şubat ayından bu yana belediyeler başta olmak üzere, üniversitelerin kariyer merkezleri, organize sanayi bölgeleri, ticaret ve sanayi odaları, teknoloji gelişim merkezleri, sosyal yardım kuruluşları ile "İŞKUR Hizmetlerinin Sunumuna İlişkin Protokoller" imzalanmaktadır.

Bugüne kadar 1.660'ı belediye, 1.072'si sosyal yardım kuruluşu ve 303'ü diğer kurum ve kuruluşları (kariyer merkezleri, organize sanayi bölgeleri, ticaret sanayi odaları, teknoloji gelişim merkezleri) ile olmak üzere toplam 3.035 adet protokol imzalanmıştır. Bu protokoller kapsamında ilgili kurum ve kuruluşların bünyesinde "İŞKUR Hizmet Noktası" oluşturulmuştur.

"İŞKUR Hizmet Noktası" olarak ifade edilen yerlerde vatandaşlarımız İŞKUR'a gelmeden iş ve işlemlerini gerçekleştirebilme imkânına kavuşmuşlardır. İŞKUR Hizmet Noktalarında;

- İş arayanların kaydı alınmakta ve güncellenmekte,
- İş arayanların profiline uygun açık işler sorgulanmakta,
- İş başvurusu alınmakta ve başvurular takip edilmekte,
- İşsizlik sigortası başvurusu yapılmakta ve ödeme planı sorgulanmakta,
- Aktif işgücü piyasası programlarına başvuru yapılmakta ve başvurular takip edilmekte,
- Özel sektör işvereninin işgücü talepleri alınmakta ve sonuçlandırılmaktadır.

4.11 SOSYAL YARDIM - İSTİHDAM BAĞLANTISI KAPSAMINDAKİ HİZMETLER

Ülkemizde yürütülmekte olan sosyal yardım uygulamaları ile istihdam arasında bağlantı kurulması ve sosyal yardım sisteminin yeniden yapılandırılması amacıyla 1 Nisan 2010 tarihinde yapılan Ekonomi Koordinasyon Kurulu toplantısında "Sosyal Yardım Sisteminin İstihdam ile Bağlantısının Kurulması ve Etkinleştirilmesi Eylem Planı" kabul edilmiştir.

Bu kapsamda sosyal yardım istihdam bağlantısının etkinleştirilmesini sağlamak amacıyla Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB) ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB) arasında 17.02.2012 tarihinde geniş kapsamlı bir işbirliği protokolü imzalanmıştır.

Söz konusu protokolün "Sosyal Yardımlar ile İstihdam Bağlantısının Etkinleştirilmesi" bölümünde İŞKUR tarafından belirlenen çalışabilirlik kriterlerine uygun olmak üzere; sosyal yardım başvurusu yapan, sosyal yardım alan, Aile ve Sosyal Destek Danışmanları (ASDD) tarafından yapılan saha incelemeleri sonucunda belirlenen kişilerin İŞKUR'a yönlendirilmesi ve bu kişilere İş ve Meslek Danışmanları (İMD) tarafından rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin verilmesi öngörülmüştür.

Sosyal yardım-istihdam bağlantısının ülkemizde nasıl sağlandığı hususunda genel bir değerlendirme yapmak, sosyal yardım istihdam bağlantısı konusunda iyi ülke uygulamalarının paylaşılmasını, ülkemize uygunluğunun değerlendirilmesini sağlamak ve bu alandaki kurumların faaliyetlerinin eşgüdüm içinde daha etkin ve verimli hale getirilmesi için neler yapılması gerektiğinin belirlenmesi gibi temel amaçlar çerçevesinde uygulayıcılar ve politika yapıcıların bir araya geldiği "Sosyal Yardım-İstihdam Bağlantısının Etkinleştirilmesi Çalıştayı" düzenlenmiştir. Teknik Destek ve Bilgi Değişim Ofisi (TAIEX) desteği ile 20-21 Haziran 2013 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilen çalıştayda,

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İŞKUR, Sosyal Güvenlik Kurumu, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, Kalkınma Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu, Dünya Bankası, Uluslararası Çalışma Örgütü, İslam Kalkınma Bankası ve yerel yönetim temsilcilerinin bulunduğu geniş bir katılımcı kitlesi ile konu tüm yönleriyle ele alınmıştır.

Sosyal yardım yararlanıcılarının istihdama yönlendirilmesinde uygulamada yaşanan sorunların çözümü ve bazı illerde yapılan örnek uygulamaların değerlendirilmesi amacıyla, İŞKUR ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü tarafından 14.11.2013 tarihinde "Sosyal Yardımlar İle İstihdam Bağlantısının Etkinleştirilmesi Çalıştayı" düzenlenmiştir. Çalıştayda 81 ilde hizmet vermekte olan 973 Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı (SYDV) ile Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerince uygulanmak üzere yeni bir eylem planı hazırlanmıştır. Takip eden süreçte, 2014 yılı içerisinde bu çerçevede yapılan çalışmalar aşağıda yer almaktadır.

Sosyal Yardımlar ile İstihdam Bağlantısının güçlendirilmesine yönelik 10. Kalkınma Planı kapsamında, "İşgücü Piyasasının Etkinleştirilmesi Öncelikli Dönüşüm Programı" bünyesinde yer alan 4. bileşen "Sosyal Yardım - İstihdam Bağlantısının Güçlendirilmesine" yönelik Eylem Planı hazırlanmıştır. Eylem Planı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile Kalkınma Bakanlığı'na iletilmiştir.

Eylem Planına uygun olarak, Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları arasında yapılan protokol ve yetkilendirmelerle tüm vakıflarda İŞKUR hizmet noktaları kurulmuştur. Vakıflardan hane dosya sayılarına göre görevlendirilen vakıf görevlilerine İŞKUR tarafından yetki verilmiştir. Söz konusu personellere İŞKUR portalının kullanımı ve iş arayan kaydı yapabilmeleri için eğitimler verilmiştir. Bu sayede sosyal yardım yararlanıcılarından çalışabilir durumda olanların, vakıflardaki görevliler tarafından İŞKUR'a gönderilmeden doğrudan iş arayan kayıtlarının yapılması, durumlarına uygun işgücü taleplerine ve aktif işgücü piyasası programlarına yönlendirilmesi ile çalışabilecek durumdaki sosyal yardım yararlanıcılarının etkin ve hızlı bir şekilde istihdama katılımlarının sağlanması hedeflenmiştir.

Ayrıca SYDV'ler tarafından kullanılan Bütünleşik Sistem ile İŞKUR sisteminin ortak amaçları gerçekleştirebilecek biçimde karşılıklı bilgi alışverişine uygun hale getirilmesine yönelik çalışmalar Bilgi İşlem Dairesi Başkanlıkları ve TÜBİTAK tarafından yürütülmektedir.

31 Ağustos 2015 itibarıyla sosyal yardım yararlanıcılarından İŞKUR hedef kitlesine giren kişilerden; 487.258'i İŞKUR'a kayıtlıdır/kaydedilmiştir. Bu kişilerden 245.409'u işe yönlendirilmiştir. 2011 yılında 3.876, 2012 yılında 9.253, 2013 yılında 10.652, 2014 yılında 29.925 ve 2015 yılı Ağustos

sonu itibarıyla 7.380 kişi olmak üzere toplam 61.086 kişinin istihdamı sağlanmıştır. Ayrıca 101.680 kişi mesleki eğitim ve/veya mesleki rehabilitasyon faaliyetlerinden olan kurslara başvurmuş olup 31.910'u da bu kurslara katılmıştır.

4.12 İSTİHDAM FUARI VE KARİYER GÜNÜ

2013-2017 yıllarını kapsayan Stratejik Planımızda yer alan "İşgücü Piyasasının İhtiyaçları Doğrultusunda İstihdam Hizmetlerini Çeşitlendirmek ve İşe Yerleştirmede Aktif Rol Oynamak" amacına ulaşmak için istihdam fuarı ve kariyer günleri düzenlenmesine önem verilmekte ve bu faaliyetler 2010 yılından beri artarak devam ettirilmektedir.

İstihdam fuarları işçi, işveren ve ilgili kuruluşları aynı çatı altında buluşturmak, işverenlerin işgücü taleplerini değerlendirmelerine imkân vermek, adaylarla firma temsilcileri arasında ön görüşme imkânı sağlamak, istihdam ortamı yaratmak, İŞKUR'un hizmetlerinin vatandaşlar tarafından tanınırlığını arttırmak amacıyla düzenlenmektedir. Bu fuarlarda; sosyal taraflar, yerel yönetimler, üniversiteler, ilgili diğer kurum ve kuruluşlar ile sanayici ve işletmeci işbirliğinde, yerel düzeyde işgücünü arz edenler ile talep edenler bir araya gelmekte ve mesleki eğitim, istihdam ve insan kaynakları konusunda taraflar arasında kalıcı ve kurumsal bir iletişim mekanizması kurulmaktadır. Fuarlar sırasında çeşitli seminer ve sunumlar gerçekleştirilerek iş arama becerileri ve istihdam olanakları ile ilgili bilgiler de verilmektedir. 2015 yılı için büyükşehir belediyesi bulunan 30 ilde fuar yapılması hedeflenmektedir.

Tablo 37. İstihdam Fuarı Sayısı (2010-2015)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
İstihdam Fuarı	6	16	27	27	30	10

31.08.2015/İŞKUR

Kariyer günleri; yerel düzeyde faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar ile çalışma hayatına yeni atılacak olan eğitimli/nitelikli gençleri buluşturarak, gençlerin sektörler ve firmalar hakkında bilgi sahibi olmasına ve iş bulmasına aracılık etmek, düzenlenecek etkinlikler vasıtasıyla öğrencilerin kariyer planlamalarına yardımcı olmak, aynı zamanda kurum ve kuruluşların nitelikli işgücüne erişimini kolaylaştırmak amacıyla gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda İŞKUR hizmetleri, iş arama becerileri, kariyer planı yaparken dikkat edilmesi gereken hususlar, gençlere yönelik istihdam ve işbaşı eğitim olanakları gibi konularda da sunum ve seminerler gerçekleştirilmektedir. Kariyer günleri ile eğitim düzeyi yüksek/nitelikli işgücüne ulaşarak İŞKUR faaliyetleri hakkında tanıtım ve bilgilendirme yapılarak çalışma hayatına yeni atılacak olan gençlerin iş arama süresinin kısalmasına yardımcı

olunmakta, İŞKUR'un tanınırlığı artmaktadır. Ayrıca ilin önde gelen işverenleri ile gençleri buluşturularak girişimcilik ve iş hayatı hakkında bilgi düzeylerinin artırılmasına çalışılmaktadır. 2015 yılı için tüm devlet ve vakıf üniversitelerinde olmak üzere179 kariyer günü düzenlenmesi hedeflenmektedir.

Tablo 38. Kariyer Günü Sayısı (2010-2015)

	2011	2012	2013	2014	2015*
Kariyer Günü	41	102	138	174	79

31.08.2015/İŞKUR

4.13 ÖZEL İSTİHDAM BÜROLARI FAALİYETLERİ

Özel istihdam bürosu açmak isteyenler, Kurum il müdürlüklerine başvurarak gerekli bilgi ve belgeleri ibraz etmekte, yapılan değerlendirmeler sonucunda istenilen şartları taşıyanlara "Özel İstihdam Bürosu" açma ve faaliyette bulunma izni verilmektedir. Kurum tarafından izin verilen özel istihdam büroları, kamu kurum ve kuruluşları hariç, yurt içinde ve dışında iş ve işçi bulmaya aracılık faaliyetinde bulunabilmektedirler.

İş ve işçi bulmaya aracılık faaliyetlerinin yanı sıra, işgücünün istihdam edilebilirliğini ve verimliliğini arttırıcı faaliyetler ile insan kaynakları yönetimi alanında danışmanlık faaliyetinde de bulunabilen bürolar; başvuru, açık iş ve işe yerleştirmelere ilişkin istatistikî bilgileri üçer aylık dönemler halinde İŞKUR'a göndermekle yükümlüdürler.

Grafik 14. Cinsiyete Göre Özel İstihdam Büroları İşe Yerleştirme Sayısı (2005-2015)

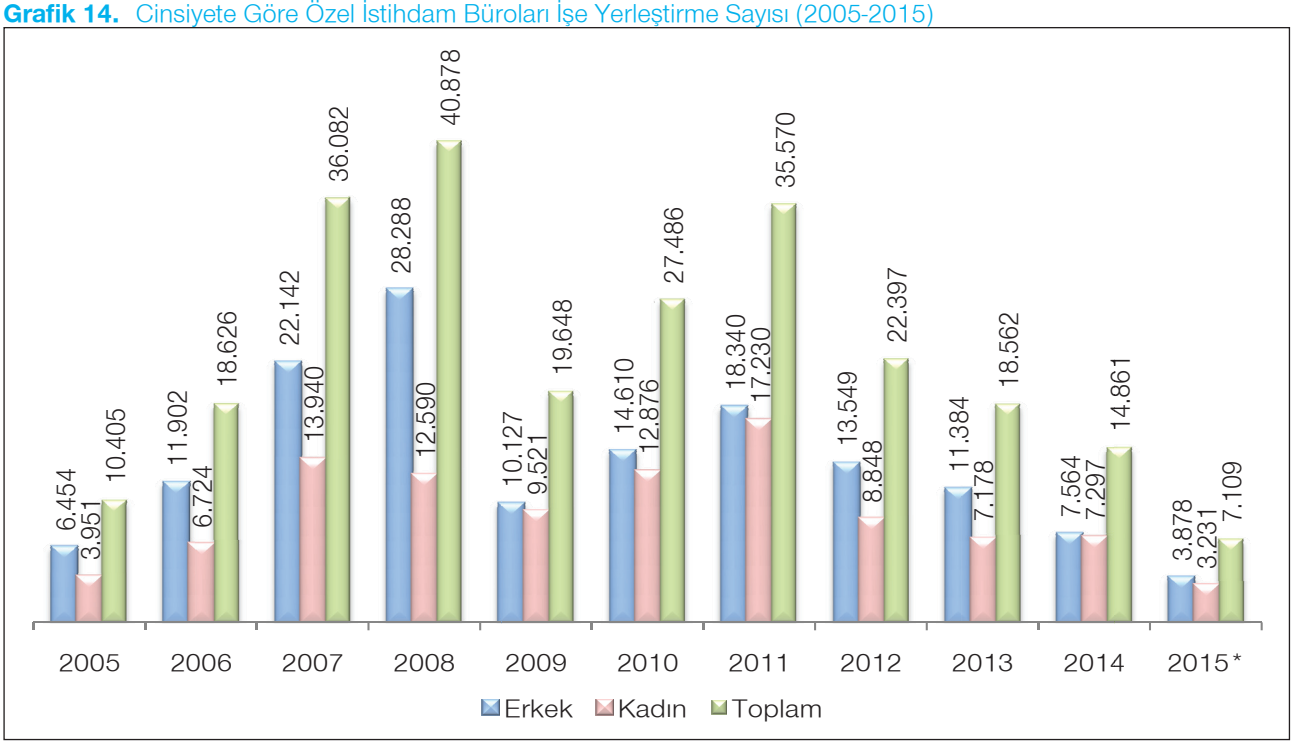

30.06.2015/İŞKUR

2015 yılı Haziran sonu itibarıyla 3.878'i erkek, 3.231'i kadın olmak üzere toplam 7.109 kişi özel istihdam büroları vasıtasıyla istihdam edilmiştir.

Tablo 39. İllere Göre Özel İstihdam Bürosu Sayısı

İller	İzin Alan Büro Sayısı	Faal Bulunan Büro Sayısı	Kapalı Büro Sayısı
Adana	12	6	6
Aksaray	2	2	0
Ankara	63	27	36
Antalya	40	18	22
Balıkesir	4	1	3
Bursa	27	11	16
Çorum	1	0	1
Denizli	1	0	1
Diyarbakır	3	1	2
Düzce	2	1	1
Elazığ	1	0	1
Eskişehir	5	3	2

İller	İzin Alan Büro Sayısı	Faal Bulunan Büro Sayısı	Kapalı Büro Sayısı
Gaziantep	8	3	5
Hatay	1	0	1
İstanbul	534	308	226
İzmir	53	28	25
Kastamonu	1	0	1
Kayseri	8	4	4
Kocaeli	6	3	3
Konya	1	0	1
Manisa	5	2	3
Mersin	5	1	4
Muğla	6	3	3
Nevşehir	1	1	0
Sakarya	3	3	0
Samsun	1	1	0
Şanlıurfa	1	0	1
Tekirdağ	9	6	3
Tokat	1	1	0
Trabzon	1	0	1
Toplam	**806**	**434**	**372**

31.08.2015/İŞKUR

Uygulamanın başladığı tarihten itibaren 2015 Ağustos ayı sonuna kadar toplam 806 firmaya özel istihdam bürosu açma izni verilmiş olup, hâlihazırda 434 özel istihdam bürosu faaliyetine devam etmektedir. İstanbul, faaliyet gösteren büroların en çok bulunduğu il iken, ikinci sırayı İzmir, üçüncü sırayı Ankara almaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

AKTİF İŞGÜCÜ PİYASASI PROGRAMLARI

5.1 GENEL OLARAK AKTİF İŞGÜCÜ PİYASASI PROGRAMLARI

Ekonomik ve sosyal yapıda yaşanan değişimlere paralel olarak; işgücü piyasasının talep etmiş olduğu nitelikler ile mevcut işgücünün sahip olduğu niteliklerin uyuşmaması, işgücü arz ve talebi arasında ortaya çıkan niteliksel eşleştirme sorunları, işsizliğin temel nedenleri arasında görülmektedir. Bu da kamu istihdam faaliyetlerinin temelini oluşturan eşleştirme hizmetlerinin yeni politikalar ve bu politikalarla örtüşen uygulamalar ile desteklenmesini zorunlu kılmaktadır.

Eğitimli ve nitelikli işgücü talebinin artması üretken bir ekonominin önemli bir göstergesidir. İşgücü piyasamızda çalışanların ve işsizlerin eğitim seviyelerinin genellikle düşük düzeylerde olması işgücü piyasamızı olumsuz yönde etkilemektedir.

İŞKUR, kamu istihdam hizmetlerinin bir parçası olan aktif istihdam politikalarına büyük önem vermektedir. Bu kapsamda ekonomik ve sosyal sorunların yaşanmasına neden olan işsizlikle mücadele etmek üzere aktif istihdam politikaları çerçevesinde çeşitli faaliyetler yürütülmektedir.

Temel amacı istihdamın korunması ve artırılması, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesi, işsizliğin azaltılması ve özel politika gerektiren ya da başka bir ifadeyle kırılgan gruplar olarak da ifade edilen dezavantajlı grupların işgücü piyasasına kazandırılması olan aktif işgücü piyasası programları aşağıda yer almaktadır.

- Mesleki Eğitim Kursları
- Girişimcilik Eğitim Programları
- İşbaşı Eğitim Programları
- Toplum Yararına Programlar
- Proje bazlı faaliyetler

İşsizlik sorununun çok boyutlu yapısı, bu sorunla mücadelede bütüncül yaklaşımların izlenmesini, ulusal ve yerel düzeyde tüm aktörlerin sürece etkin bir şekilde katılımını gerektirmektedir. Bu anlamda aktif istihdam politikaları çerçevesinde yürütülen faaliyetlerin planlanma ve uygulanma sürecinde yerel aktörlerin önemli bir paya sahip olduğu bir yapı oluşturulmuştur. 5763 sayılı Kanun ile kurulan, ilgili aktörlerin katılımıyla oluşturulan ve yerel düzeyde istihdam politikalarında söz sahibi olan İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurullarının, bu faaliyetler üzerinde önemli bir fonksiyon üstlendiği görülmektedir.

2008 yılında yürürlüğe giren 5763 sayılı Kanun'un yanı sıra; 2011 yılında yürürlüğe giren 6111 sayılı Kanun, 2013 yılı Mart ayında yürürlüğe giren Aktif İşgücü Hizmetleri Yönetmeliği ve 2015 Nisan ayında yürürlüğe giren 6645 sayılı Kanun ile aktif işgücü piyasası politikaları çerçevesinde yürütülen faaliyetlere ilişkin önemli düzenlemeler yapılmıştır. Söz konusu düzenlemeler aktif istihdam politikalarının uygulanması sürecinde; işgücü piyasasının değişen ve çeşitlenen ihtiyaçlarının daha etkin bir şekilde karşılanmasına ve bununla birlikte kamu kaynaklarının daha verimli kullanılmasına önemli katkılar sağlamıştır.

Aktif işgücü piyasası programları kapsamında yürütülen bu faaliyetlerin finansman kaynakları şunlardır:

- İşsizlik Sigortası Fonu,
- Kurum bütçesi,
- Engelli ve eski hükümlü istihdam yükümlülüğünü yerine getirmeyen işyerlerine kesilen idari para cezaları,
- Uluslararası kurum ve kuruluşlarla yürütülen projelere sağlanan hibe ve krediler.

Tablo 40. Aktif İşgücü Piyasası Programları

Kurs/Program Türü	Açılan Kurs / Program Sayısı	Katılan Kursiyer Sayısı		
		Erkek	Kadın	Toplam
Mesleki Eğitim Kursları	5.403	46.564	73.437	120.001
İşbaşı Eğitim Programları	43.951	49.491	46.515	96.006
Girişimcilik Eğitim Programları	979	13.247	12.044	25.291
Toplam	**50.333**	**109.302**	**131.996**	**241.298**

31.08.2015/İŞKUR

2015 yılı Ocak-Ağustos döneminde aktif işgücü piyasası politikaları çerçevesinde 50.333 kurs/program düzenlenmiş ve bu faaliyetlerden 109.302'si erkek, 131.996'sı kadın olmak üzere toplam 241.298 kişi faydalanmıştır.

Tablo 41. Aktif İşgücü Piyasası Programları (Detaylı)

Kurs/Program Türü	Kurs/Program Sayısı	Katılımcı Sayısı		
		Erkek	Kadın	Toplam
İşbaşı Eğitim Programı (İEP)	43.225	48.256	45.570	93.826
MEK/İstihdam Garantili	1.318	13.641	22.335	35.976
MEK/Özel Politika	1.381	9.863	20.045	29.908
Girişimcilik Eğitim Programı	979	13.247	12.044	25.291
MEK/İstihdam Garantisiz	1.111	4.430	20.221	24.651
UMEM Projesi/MEK	956	8.608	8.232	16.840
Çalışanların Mesleki Eğitimi	393	8.284	1.547	9.831
UMEM Projesi/İEP	726	1.235	945	2.180
Engelli Kursu/Komisyon Kaynaklı	204	1.197	941	2.138
Hükümlü Kursu/Kurum Kaynaklı	32	468	83	551
Engelli Kursu/Kurum Kaynaklı	8	73	33	106
Toplam	**50.333**	**109.302**	**131.996**	**241.298**

31.08.2015/İŞKUR

Tablodaki veriler incelendiğinde; meslek kazandırma amaçlı düzenlenen kurs ve programların ilk sırada olduğu, ikinci sırada ise işin iş başında öğrenilmesi amacıyla düzenlenen işbaşı eğitim programlarının olduğu görülmektedir.

Tablo 42. Öğrenim Durumuna Göre Aktif İşgücü Piyasası Programlarından Faydalanan Sayısı

Kurs/ Program Türü	Öğrenim Durumu								
	Okur Yazar Olmayan	Okur Yazar	İlköğretim	Ortaöğretim (Lise ve Dengi)	Ön lisans	Lisans	Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
MEK	912	4.952	65.084	32.246	10.157	6.576	74	0	120.001
İEP	114	667	35.837	35.457	13.995	9.828	108	0	96.006
GEP	267	128	8.563	8.217	2.614	5.184	303	15	25.291
Toplam	**1.293**	**5.747**	**109.484**	**75.920**	**26.766**	**21.588**	**485**	**15**	**241.298**

31.08.2015/İŞKUR

İŞKUR tarafından yürütülen aktif işgücü piyasası programlarına katılanların büyük çoğunluğunun ilköğretim (%45,4) ve ortaöğretim (%31,5) mezunu oldukları görülmektedir. Bununla birlikte ön lisans ve üstü eğitim alanların toplam içindeki payları özellikle işbaşı eğitim programının bir sonucu olarak her geçen yıl artmaktadır.

Tablo 43. Yaş Grubuna Göre Aktif İşgücü Piyasası Programlarından Faydalanan Sayısı

Kurs / Program Türü	YAŞ GRUBU											
	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65 +	Toplam
MEK	13.300	29.209	22.357	16.753	14.981	11.472	6.667	3.390	1.289	465	118	120.001
İEP	13.415	36.967	22.180	10.652	7.021	3.782	1.444	417	107	19	2	96.006
GEP	370	3.679	5.372	5.026	4.501	3.164	1.672	923	398	145	41	25.291
Toplam	27.085	69.855	49.909	32.431	26.503	18.418	9.783	4.730	1.794	629	161	241.298

31.08.2015/İŞKUR

Faaliyetlerden faydalananların yaş dağılımına bakıldığında; 20-24 yaş aralığındaki kişilerin toplam içindeki payının %29 ve 15-29 yaş aralığındaki gençlerin payının ise %60,9 olduğu görülmektedir.

Aktif işgücü piyasası politikaları çerçevesinde yürütülen faaliyetlerden yararlananlara, eğitime ya da programa katıldıkları süre boyunca günlük zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak üzere miktarı İŞKUR Yönetim Kurulunca belirlenen zaruri gider ödemesi yapılmaktadır. Ayrıca faaliyet süresince, iş kazası ve meslek hastalığı sigorta primi ile genel sağlık sigortası primleri Kurumumuz tarafından karşılanmaktadır.

5.2 MESLEKİ EĞİTİM KURSLARI

Mesleki eğitim kursları ile; işgücü piyasası ihtiyaçları doğrultusunda herhangi bir mesleği olmayan işsizlerin meslek sahibi olmaları, mesleği olan kişilerin beceri düzeylerinin geliştirilmesi, mevcut mesleklerin geçerliliğini yitirdiği durumlarda ise kişilerin yeni meslek sahibi olmaları, özellikle işgücü piyasasının dışında kalmış kadınlar, engelliler, gençler, uzun süreli işsizler gibi dezavantajlı gruplara öncelik verilerek bu kişilerin işgücü piyasasına entegre olmaları amaçlanmaktadır.

Düzenlenen eğitimler yoluyla kişilerin işgücü piyasası ihtiyaçlarına uygun birer meslek sahibi olmaları ve bu yolla istihdamın korunması ve artırılması hedeflenmektedir. Bu eğitim programları, işgücünün nitelikli hale gelmesi ve işgücü piyasasında mobilitenin arttırılması yoluyla yapısal işsizliğin azaltılmasına katkı sağlamaktadır.

2013 yılı ve sonrasında yapılan düzenlemeler kapsamında işgücü piyasası taleplerinin, uluslararası mesleki standart, yeterlilik ve belgelendirme sistemlerinin esas alındığı bir yapıya geçilmesiyle birlikte mesleki eğitim kurslarının uygulanması açısından niteliği ön plana çıkaran bir yapıya geçildiği görülmektedir.

Grafik 15. İŞKUR'un Açtığı Mesleki Eğitim Kurslarının Yıllar İtibarıyla Dağılımı

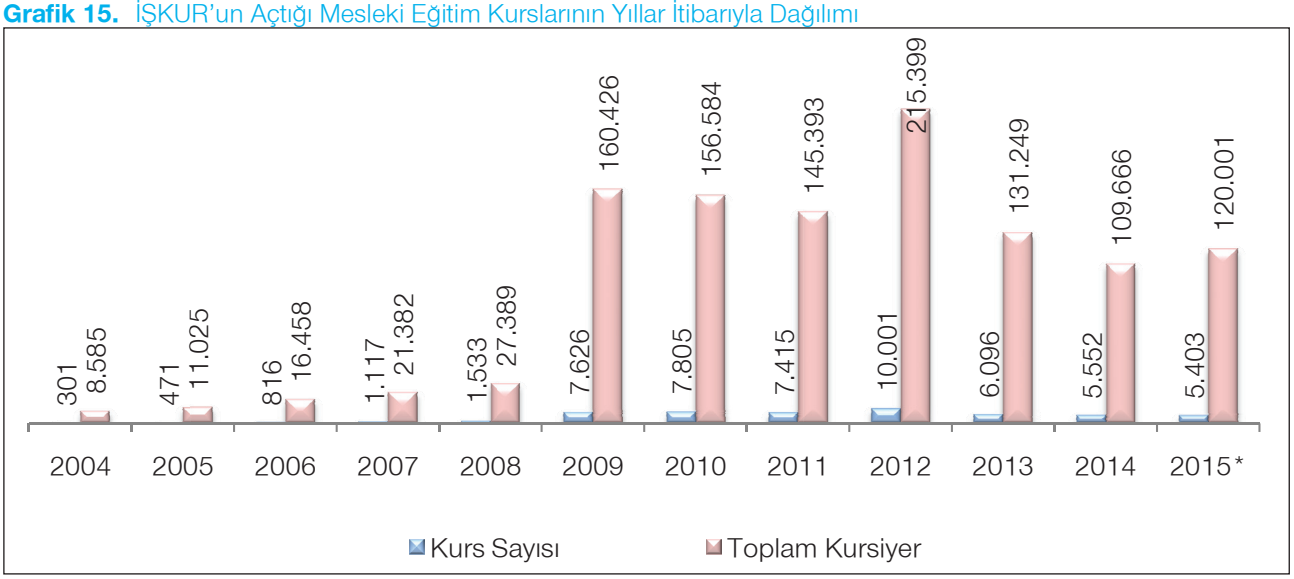

31.08.2015/İŞKUR

2008 yılı sonrasında gerek düzenlenen kurs gerekse de kursiyer sayısında önemli bir artışın yaşandığı görülmektedir. 2008 yılında 27.389 kişiye eğitim verilmiş iken bu sayı İşsizlik Sigortası Fonundan kaynak tahsis edilmesi ile birlikte 2009 yılında 160.426'ya ulaşmıştır. Kurumsal kapasitenin artırılması ve yapılan kapsamlı mevzuat değişikliği ile sunulan hizmetlerde nitelik artışı sağlanmış ve 2013 yılında 131.249, 2014 yılında 109.666 kişiye hizmet verilmiştir. 2015 yılı Ağustos ayı itibarıyla ise kurslara 120.001 kişi katılmıştır.

Grafik 16. Cinsiyete Göre Mesleki Eğitim Kurslarından Faydalananlar

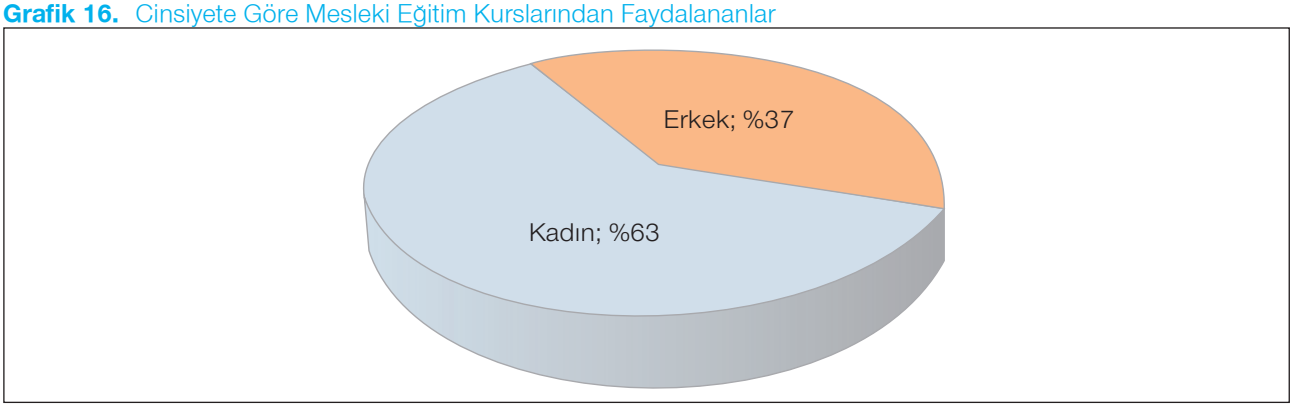

31.08.2015/İŞKUR

Kurslardan yararlananların cinsiyet bağlamında dağılımı incelendiğinde; işgücü piyasasına katılma oranları oldukça düşük düzeyde olan kadınların mesleki eğitim kurslarına erkeklere oranla daha fazla katılım sağladıkları görülmektedir. 2015 yılı Ağustos ayı itibarıyla mesleki eğitim kursuna katılan 120.001 kişinin 73.437'si kadınlardan, 46.564'ü erkeklerden oluşmaktadır. Oransal dağılıma bakıldığında ise kadınların %63 ile erkeklere oranla faaliyetlerden daha fazla faydalandığı görülmektedir.

Grafik 17. Eğitim Durumuna Göre Mesleki Eğitim Kursiyerleri

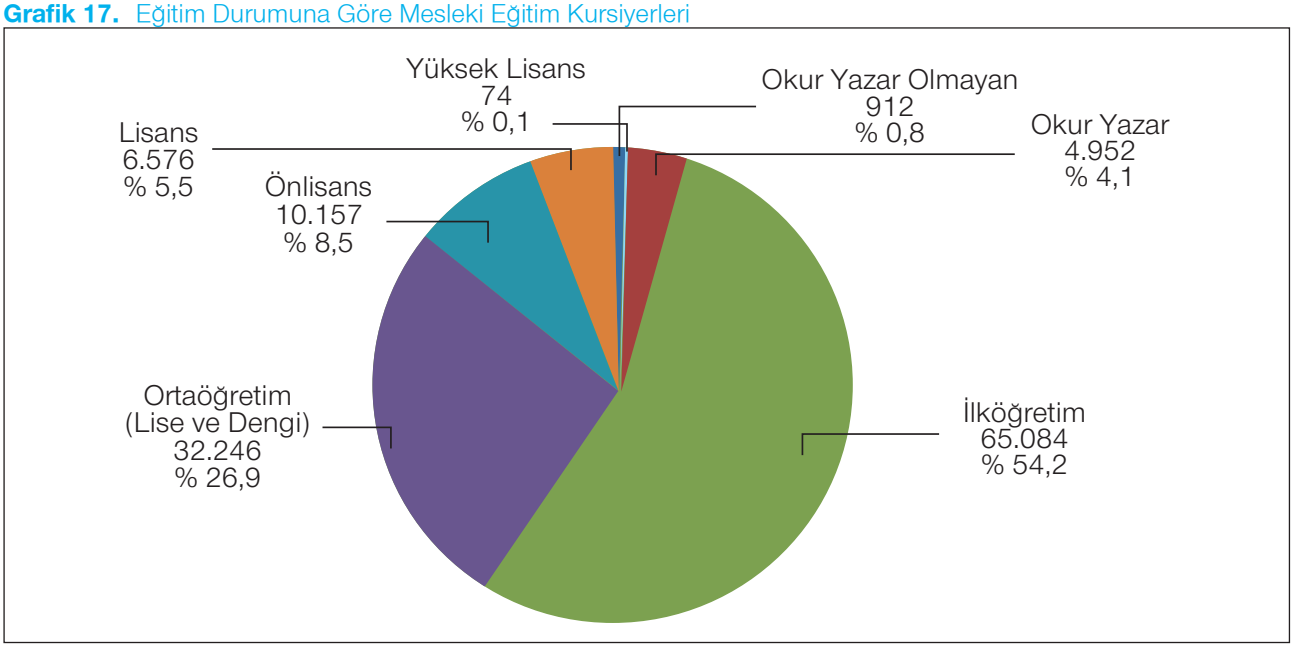

31.08.2015/İŞKUR

2015 Ocak - Ağustos döneminde her eğitim seviyesinde program uygulanabildiği görülmekle birlikte, diğer gruplara kıyasla dezavantajlı olan ilk ve orta öğretim mezunlarının kurslara daha yoğun ilgi gösterdikleri anlaşılmaktadır.

Tablo 44. Yaş Gruplarına Göre Mesleki Eğitim Kursiyerleri

Yaş Grubu	Kursiyer			
	Erkek	Kadın	Toplam	Oran(%)
15-19	5.925	7.375	13.300	11,1
20-24	12.503	16.706	29.209	24,3
25-29	10.281	12.076	22.357	18,6
30-34	6.512	10.241	16.753	14,0
35-39	4.756	10.225	14.981	12,5
40-44	3.073	8.399	11.472	9,6
45-49	1.923	4.744	6.667	5,6
50-54	969	2.421	3.390	2,8
55-59	434	855	1.289	1,1
60-64	140	325	465	0,4
65+	48	70	118	0,1
Toplam	**46.564**	**73.437**	**120.001**	**100**

31.08.2015/İŞKUR

2015 Ocak - Ağustos döneminde mesleki eğitim kurslarına katılanların yaş grupları itibarıyla dağılımına bakıldığında; 15-29 yaş aralığında yer alan gençlerin kurslardan daha fazla (%54,1) yararlandığı görülmektedir.

Mesleki eğitim kursları sonrasında sınavlara girerek başarı gösterenlere Milli Eğitim Bakanlığı veya üniversiteler tarafından düzenlenen resmi geçerliliği olan sertifikalar verilmektedir. Ayrıca eğitim verilen meslekte Mesleki Yeterlilik Kurumu Belgesi veriliyorsa kursiyerlerin bu sınavlara girmesi ve belge alması sağlanmaktadır. Başarılı olanların belge ve sertifika ücretleri de İŞKUR tarafından ödenmektedir.

Eğitimlere ilişkin eğitici giderleri, temrin giderleri ile kursiyer zaruri gideri ve iş kazası meslek hastalığı ile genel sağlık sigortası primleri İŞKUR tarafından karşılanmaktadır.

Tablo 45. Ana Sektörlere Göre Mesleki Eğitim Kurslarına Katılanlar

Kurs Türü	Sektörler			Toplam
	Hizmet	Sanayi	Tarım	
MEK/İstihdam Garantili	27.309	8.602	65	35.976
MEK/Özel Politika	21.278	1.548	7.082	29.908
MEK/İstihdam Garantisiz	22.429	1.836	386	24.651
UMEM Projesi/MEK	8.195	8.520	125	16.840
Çalışanların Mesleki Eğitimi	1.712	7.672	447	9.831
Engelli Kursu/Komisyon Kaynaklı	1.968	170	0	2.138
Hükümlü Kursu/Kurum Kaynaklı	420	131	0	551
Engelli Kursu/Kurum Kaynaklı	100	6	0	106
Toplam	**83.411**	**28.485**	**8.105**	**120.001**

31.08.2015/İŞKUR

Mesleki eğitim kurslarının sektörel dağılımı incelendiğinde; hizmet sektörünün ağırlığı (%65,3) görülmektedir. Sanayi sektörü ise %23,7 ile en çok kurs düzenlenen ikinci sektördür.

5.2.1 Çalışanların Mesleki Eğitimi

İŞKUR, çalışanların mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmek ve yeni teknolojilere uyum sağlamalarına yardımcı olmak amacıyla mesleki eğitim kursları düzenlemektedir. İşyerlerinde hizmet alımı ya da işbirliği kapsamında bir mesleki eğitim kursu açıldığında işyerinin çalışanları mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmek amacıyla bu kurslara katılabildiği gibi sadece çalışanlara yönelik olarak da işbirliği yöntemi ile mesleki eğitim kursu düzenlenebilmektedir. Tehlikeli ve çok tehlikeli işlerde çalıştırılan işçilere yönelik de ilgili mevzuat hükümleri kapsamında kurs düzenlenebilmektedir. Bu kurslara katılan kişiler eğitim sonunda sertifika sahibi olmaktadır.

Çalışanların mesleki eğitimi kurslarında herhangi bir gider ödenmemekle birlikte, yüklenicinin eğiticiyi kendi bünyesinden temin edememesi halinde eğitici gideri ödenebilmektedir. Mevzuat değişikliği ile birlikte kamu kurum ve kuruluşları veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıyla da protokol yapılması halinde çalışanlara yönelik mesleki eğitim kursları düzenlenebilmektedir.

Grafik 18. Çalışanların Mesleki Eğitimi Kursları (2009-2015)

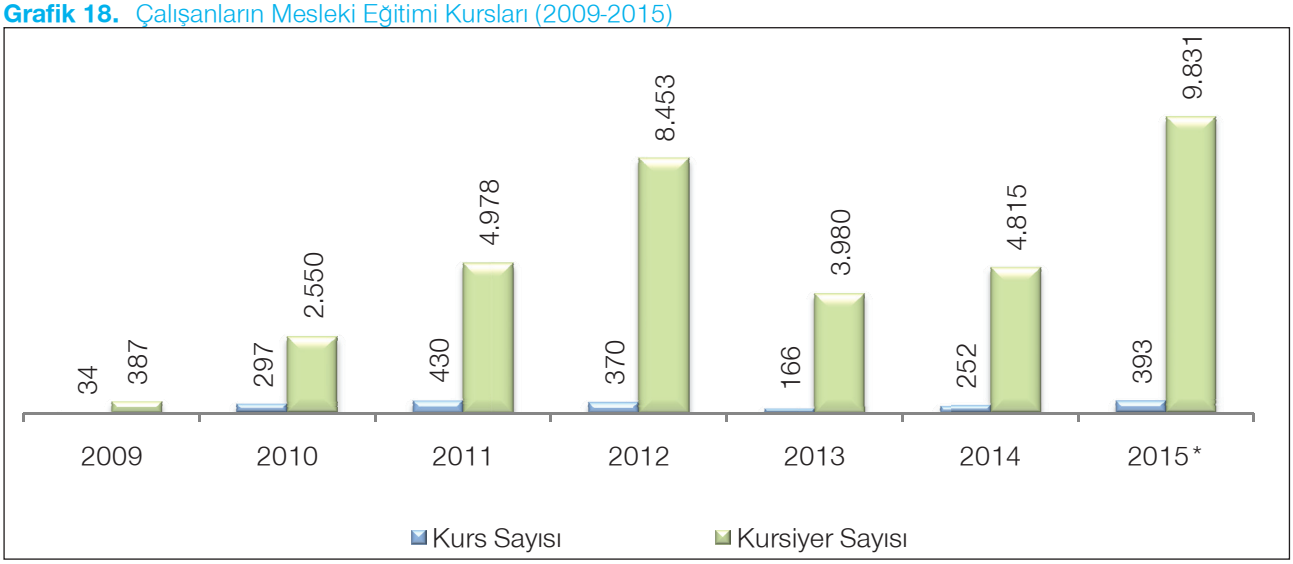

31.08.2015/İŞKUR

2012 yılına kadar olan dönemde çalışanların mesleki eğitimi kurslarından yararlanan kursiyer sayısı artarken 2013 yılında bir azalma olduğu ancak sonraki yıllarda istikrarlı bir şekilde artmaya devam ettiği görülmektedir.

5.2.2 Özel Politika Gerektiren Gruplara Yönelik Çalışmalar

4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu gereğince Kurum görevleri arasında sayılan "istihdamda özel politika gerektiren grupların istihdamını kolaylaştırıcı mesleki eğitim ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri vermek veya verdirmek, diğer işgücü yetiştirme ve uyum programlarını uygulamak" hükmü doğrultusunda dezavantajlı gruplara yönelik aktif işgücü piyasası programları da yürütülmektedir.

Özel politika gerektiren gruplara yönelik 2014 yılında 1.037 kurs ve program düzenlenmiş olup bu kurs ve programlardan 8.100'ü erkek, 11.232'si kadın olmak üzere toplam 19.332 kişi yararlanmıştır. 2015 yılının ilk sekiz ayı itibarıyla 9.863'ü erkek, 20.045'i kadın olmak üzere toplamda 29.908 kişi yararlanmıştır.

5.2.3 Engellilere Yönelik Faaliyetler

İŞKUR; engellilere mesleki bilgi ve beceri kazandırarak, iş sahibi olmalarını ve istihdama katkı sunmalarını sağlamaktadır. Engellilere yönelik bu çalışmalar, hem İŞKUR'un kendi kaynakları hem de engelli çalıştırmayan işverenlerden tahsil edilen idari para cezaları fonu kaynakları kullanılarak yürütülmektedir.

Engelli ve eski hükümlü çalıştırmayan işverenlerden kesilen para cezaları sosyal tarafların katılımıyla oluşturan özel bir komisyon tarafından bu kişilere yönelik olarak uygulanan faaliyetlerin finansmanında kullanılmakta olup, bu kapsamda engellilere yönelik aşağıdaki projeler desteklenmektedir:

- Engellilerin kendi işini kurmalarına yönelik projeler,
- Engellilerin iş bulmasını sağlayacak destek teknolojilerine ilişkin projeler,
- Engellilerin işe yerleştirilmesi, işe ve işyerine uyumunun sağlanmasına yönelik projeler,
- Engellilerin istihdam edilebilirliklerini artırmayı amaçlayan mesleki eğitim ve rehabilitasyon projeleri.

Bu kapsamda, 2014 yılında 182 proje başvurusu alınmış olup bunların 127'si komisyon tarafından kabul edilmiş ve bu projelere 4 milyon 372 bin TL kaynak tahsis edilmiştir.

2015 yılının ilk komisyonunda 87 Mesleki Eğitim Kursu, 51 Kendi İşini Kurma Projesi, 6 İşe ve İşyerine Uyum Projesi, 2 Destek Teknolojileri projesi olmak üzere toplamda 146 proje kabul edilmiş

olup bu projeler için 7.500.000 TL kaynak tahsis edilmiştir. 2015 yılı ikinci komisyonda görüşülmek üzere 587 proje başvurusu alınmış olup, bu projeler değerlendirme aşamasındadır.

5.3 İŞBAŞI EĞİTİM PROGRAMLARI

İşsizliğin en önemli nedenleri arasında işsizlerin yeterli mesleki beceri edinememesinin ve mesleki tecrübe eksikliğinin önemli bir yer tuttuğu gerçeğinden hareketle; 2009 yılında uygulamaya konulan işbaşı eğitim programları ile Kuruma kayıtlı işsizlerin yine Kuruma kayıtlı işyerlerinde, daha önceden edindikleri teorik bilgileri uygulama yaparak pekiştirmelerive mesleki deneyim kazanmalarıamaçlanmaktadır.

Mevcut düzenlemeler kapsamında;

- 4857 sayılı İş Kanunu veya 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4/a maddesine tabi olarak en az iki sigortalı çalışanı bulunan,
- Kuruma kayıtlı işverenler, dernekler, vakıflar, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, meslek birlikleri, sendikalar, ticaret ve sanayi odaları, noterler, kamunun payının %50'nin altında olduğu iktisadi teşekküller, vb. işverenler

işbaşı eğitim programlarından faydalanabilmektedir.

İşbaşı Eğitim Programı ile işverenler yeni işe alacakları kişileri önceden iş başında tanıma imkânı bulabilmekte, işsizler ve özellikle de üniversite öğrencileri işe girerken karşılarına çıkan "iş tecrübesizliği" engelini aşabilmektedir.

2015 yılı Nisan ayında açıklanan teşvik paketi kapsamında, işbaşı eğitim programı ile ilgili olarak yapılan düzenleme ile programa katılan kişilere verilen ücret, net asgari ücret düzeyine çıkarılmıştır.

23 Nisan 2015 tarih ve 29335 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6645 sayılı Kanun ile işbaşı eğitim programının tamamlanmasının ardından katılımcıların istihdam edilmeleri durumunda imalat sektöründe faaliyet gösteren işverenler için 42 ay, diğer sektörlerde faaliyet gösteren işverenler içinse 30 ay süreyle işveren tarafından ödenmesi gereken sigorta primlerinin İŞKUR tarafından karşılanması imkânı getirilmiştir. Bu sürelere ilave olarak 30 Haziran 2015 tarihine kadar başlatılan programlara katılan kişilerin istihdam edilmeleri durumunda ise sigorta primlerinin karşılanma süresinin 6 ay daha uzatılarak, 48 ve 36 ay olarak uygulanması sağlanmıştır. Ayrıca işverenlere, işbaşı eğitim programı süresince katılımcıya yapılan harcamaların vergiden indirilmesi imkânı getirilmiştir.

Grafik 19. İşbaşı Eğitim Programları (2010-2015)

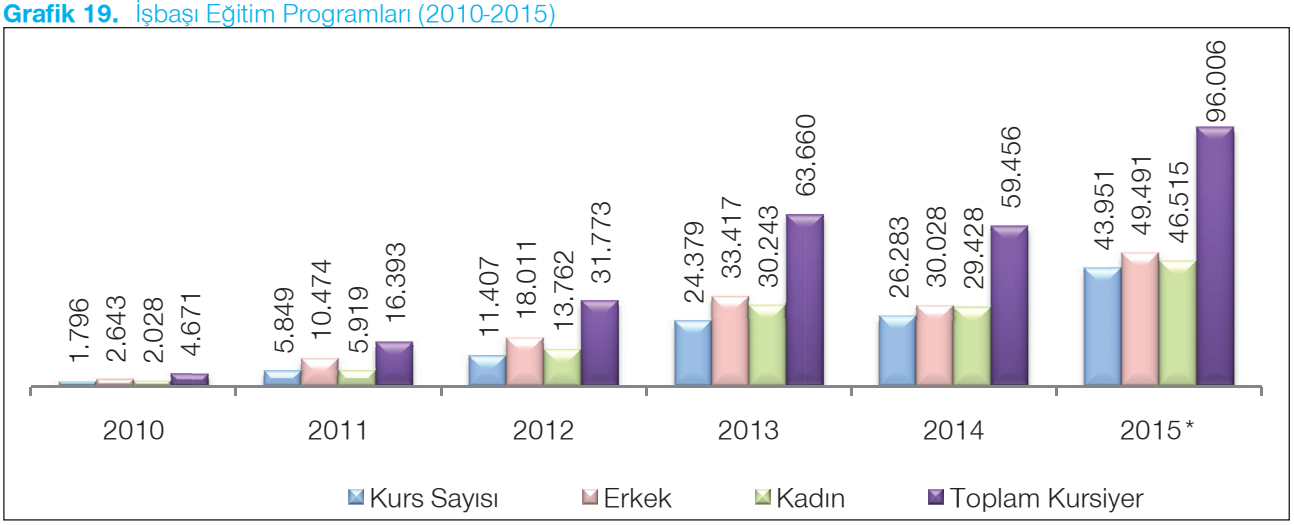

31.08.2015/İŞKUR

Programın ilk uygulandığı yıl olan 2009 yılında açılan 555 programdan 1.285 kişi yararlanmış iken, bu sayının yıllar itibarıyla artarak 2013 yılında 63.660 ve 2014 yılında 59.456 kişi olarak gerçekleştiği görülmektedir.

2015 yılı Ağustos ayı itibarıyla ise 96.006 kişinin programdan yararlandığı görülmektedir. Faydalanan sayısındaki artışta, 2014 yılı sonunda yapılan mevzuat değişikliği sonrası uygulamanın kolaylaştırılması ve işverenlere tanınan teşviklerin payı oldukça fazladır.

Tablo 46. En Fazla İşbaşı Eğitim Programı Düzenlenen İlk 10 Meslek (2015)

Meslek Adı	Program Sayısı	Katılımcı Sayısı
Satış Elemanı (Perakende)	1.410	4.539
Büro Memuru (Genel)	2.872	4.222
Satış Danışmanı	2.193	3.817
Ön Muhasebeci	3.014	3.319
Garson (Servis Elemanı)	200	2.531
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	1.362	2.391
Konfeksiyon İşçisi	1.700	2.283
Sekreter	443	2.275
Reyon Görevlisi	582	1.968
Makineci (Dikiş)	347	1.863

31.08.2015/İŞKUR

İşbaşı eğitim programları çerçevesinde en fazla program düzenlenen ilk 10 meslek arasında satış elemanı (perakende), büro memuru (genel), satış danışmanı, ön muhasebeci, garson (servis elemanı), çağrı merkezi müşteri temsilcisi, konfeksiyon işçisi, sekreter, reyon görevlisi ve makineci (dikiş) meslekleri yer almaktadır.

Grafik 20. Eğitim Durumuna Göre İşbaşı Eğitim Programı Katılımcıları (2015)

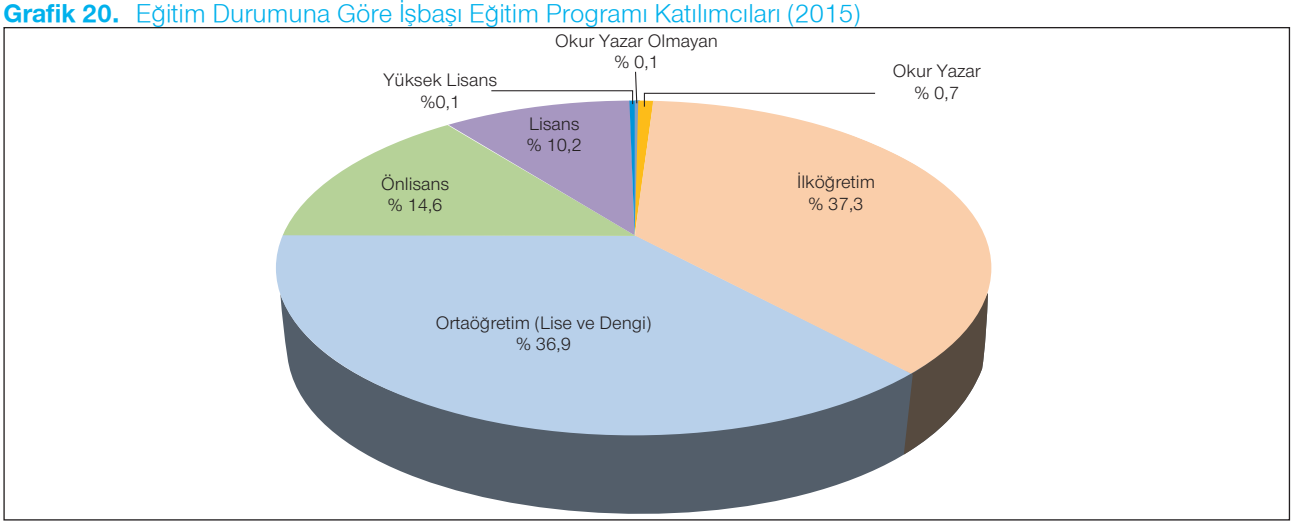

31.08.2015/İŞKUR

Programlara katılanların eğitim durumu incelendiğinde; her eğitim seviyesinde programın uygulanabildiği görülmekle birlikte, ilk ve orta öğretim mezunlarının programlara daha yoğun ilgi gösterdikleri anlaşılmaktadır.

Tablo 47. Yaş Gruplarına Göre İşbaşı Eğitim Programı Katılımcıları (2015)

Yaş Grubu	Katılımcı			
	Erkek	Kadın	Toplam	Oran (%)
15-19	7.786	5.629	13.415	14,0
20-24	18.958	18.009	36.967	38,5
25-29	12.089	10.091	22.180	23,1
30-34	5.338	5.314	10.652	11,1
35-39	2.933	4.088	7.021	7,3
40-44	1.534	2.248	3.782	3,9
45-49	626	818	1.444	1,5
50-54	171	246	417	0,4
55-59	50	57	107	0,1
60-64	5	14	19	0,02
Toplam	**49.491**	**46.515**	**96.006**	**100**

31.08.2015/İŞKUR

Yaş gruplarına göre işbaşı eğitim programlarından yararlanan kişi sayısına bakıldığında; bu kişilerin %75'inden fazlasının 15-29 yaş aralığında olduğu görülmektedir.

Tablo 48. Ana Sektörlere Göre İşbaşı Eğitim Programı Katılımcıları (2015)

Program Türü	Sektörler			Genel Toplam
	Hizmet	Sanayi	Tarım	
İşbaşı Eğitim Programı (İEP)	55.945	37.278	603	93.826
UMEM Projesi/İEP	1.150	981	49	2.180
Toplam	**57.095**	**38.259**	**652**	**96.006**

31.08.2015/İŞKUR

İşbaşı eğitim programına katılanların %59,5'i hizmet sektöründe, %39,9'u ise sanayi sektöründe yer almıştır.

5.4 GİRİŞİMCİLİK EĞİTİM PROGRAMLARI

2009 yılında yapılan düzenlemeler kapsamında aktif işgücü piyasası programlarına kendiişlerini kurarak ekonomiye katkı sağlamak isteyenlere yönelik düzenlenen girişimcilik eğitim programlarıeklenmiştir. Kuruma kayıtlı olanların kendi işlerini kurmalarına ve geliştirmelerine yardımcı olmak ve Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) Yeni Girişimci Desteğine başvurarak bu destekten yararlanmalarını sağlamak programlarıntemel amacını oluşturmaktadır.

Eğitim programları ile girişimci adaylarının kendi iş fikirlerine ilişkin olarak iş planı hazırlama ve uygulamaya yönelik gerekli bilgi ve deneyim kazandırılması yoluyla kişilerin işletme kurma fikrinin olgunlaşması sağlanmaktadır. Bu anlamda gerek işsizler gerekse işletmesini geliştirmek isteyenler eğitimlerden yararlanabilmektedirler. Söz konusu eğitimler; eğitimleri verebilecek gerekli yetkinliğe sahip üniversiteler, özel eğitim kurumları, meslek birlikleri ve odalar ile işbirliği halinde düzenlenebilmektedir. 2014 yılında mevzuatta yapılan değişiklikle program kapsamında girişimcilik eğitimi almış kişilere, iş kurma ve geliştirme konularında danışmanlık ve mentorluk hizmeti ile birlikte finansal destek olanaklarına erişimi kolaylaştırıcı hizmetler de verilmektedir.

Grafik 21. Girişimcilik Eğitim Programları (2010-2015)

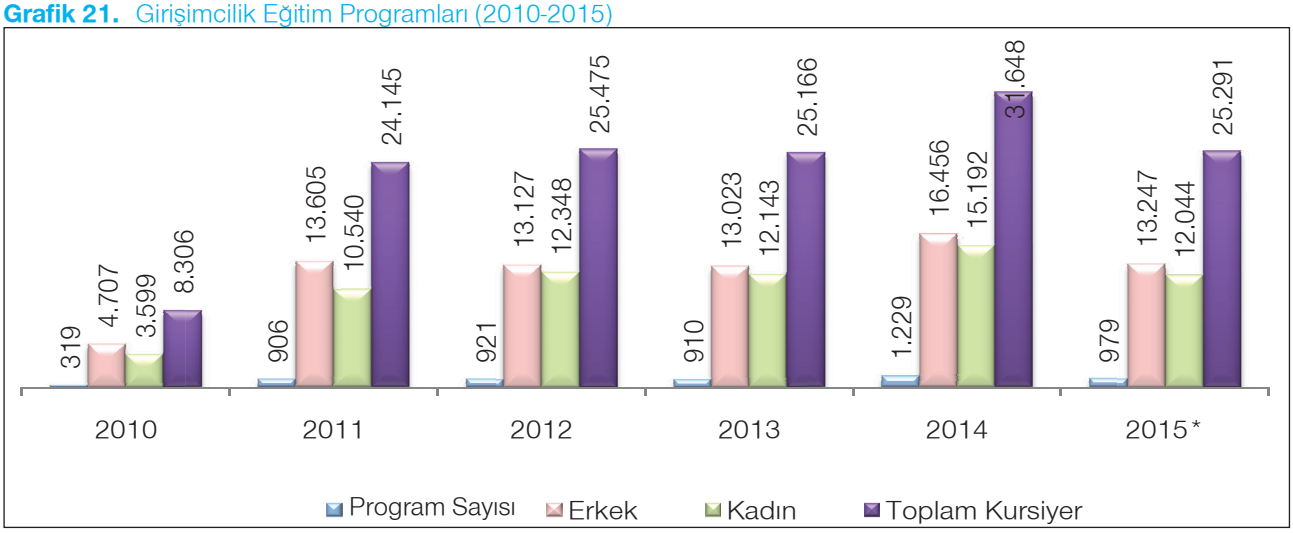

31.08.2015/İŞKUR

2010 yılı itibarıyla uygulanmaya başlanan girişimcilik eğitim programlarından söz konusu yılda 8.306 kişi yararlanmışken, bu sayı 2014 yılında 31.648'e ulaşmıştır. 2015 yılı Ağustos ayı itibarıyla da 25.291 kişi girişimcilik eğitim programlarından yararlandırılmıştır.

Tablo 49. Yaş Grubuna Göre Girişimcilik Eğitim Programı Katılımcı Sayısı (2015)

Yaş Grubu	Katılımcı			
	Erkek	Kadın	Toplam	Oran(%)
15-19	217	153	370	1,5
20-24	2.213	1.466	3.679	14,5
25-29	3.166	2.206	5.372	21,2
30-34	2.701	2.325	5.026	19,9
35-39	2.118	2.383	4.501	17,8
40-44	1.389	1.775	3.164	12,5
45-49	697	975	1.672	6,6
50-54	420	503	923	3,6
55-59	209	189	398	1,6
60-64	83	62	145	0,6
65+	34	7	41	0,2
Toplam	**13.247**	**12.044**	**25.291**	**100**

31.08.2015/İŞKUR

Yaş grupları itibarıyla katılımcıların dağılımına bakıldığında; 25-39 yaş aralığında yer alanların programlardan daha fazla yararlandığı görülmektedir.

Grafik 22. Eğitim Durumuna Göre Girişimcilik Eğitim Programı Katılımcıları (2015)

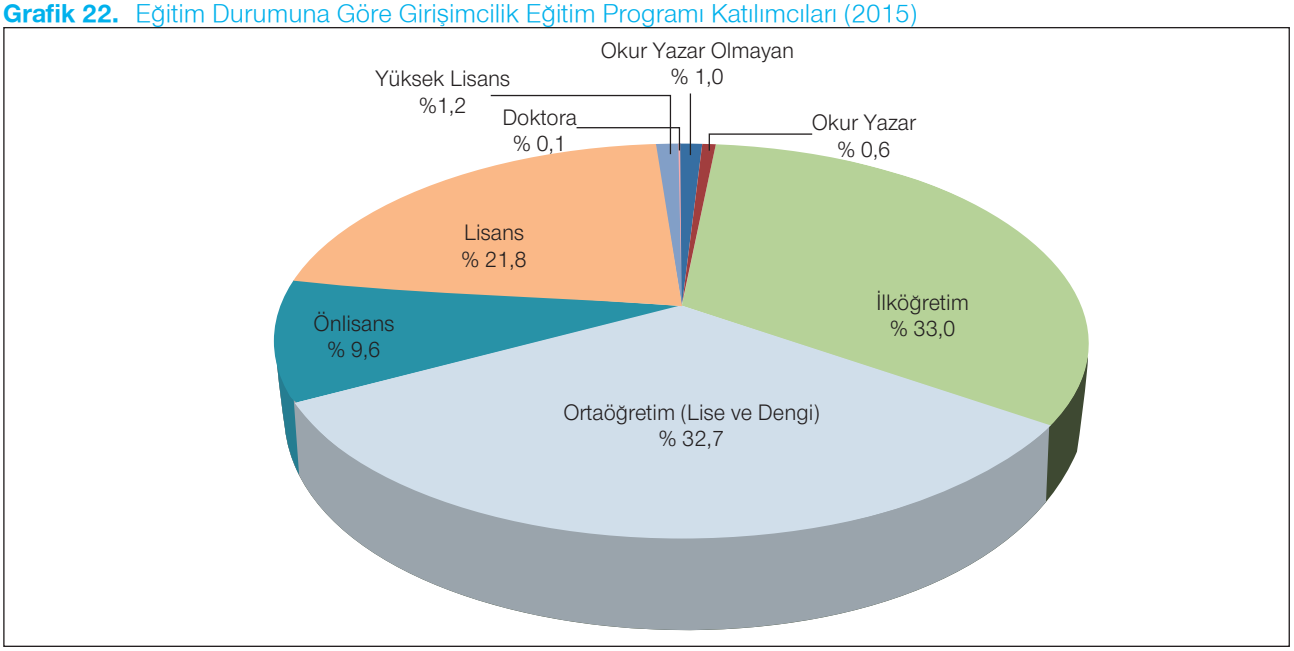

31.08.2015/İŞKUR

Programlara katılanların eğitim durumuna bakıldığında; her eğitim seviyesinde programın uygulanabildiği görülmektedir. Diğer gruplara oranla dezavantajlı olan ilk ve orta öğretim mezunlarının programlara yoğun ilgi gösterdikleri görülmekte, lisans mezunlarının da diğer programlara kıyasla katılım oranlarının daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir.

5.5 TOPLUM YARARINA PROGRAMLAR

Toplum Yararına Programlar (TYP), işsizliğin yoğun olduğu dönemlerde veya yerlerde doğrudan veya yüklenici eli ile toplum yararına bir iş ya da hizmetin gerçekleştirilmesi yoluyla özellikle istihdamında zorluk çekilen işsizlerin çalışma alışkanlık ve disiplininden uzaklaşmalarını engelleyerek işgücü piyasasına uyumlarını gerçekleştirmek ve bunlara geçici gelir desteği sağlamak amacıyla uygulanan programlardır.

TYP kapsamında düzenlenen tüm programlarda kamu yararı gözetilmekte ve TYP aşağıdaki alanlarda uygulanmaktadır:

- Çevre temizliği,
- Kamusal altyapının yenilenmesi,
- Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi okullarda çevre düzenlemesi,

- Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi okullarda bakım onarım ve temizlik işleri yapılması,
- Restorasyon, tarihi ve kültürel mirasın korunması,
- Ağaçlandırma,
- Park düzenlemeleri,
- Vadi ve dere ıslahı,
- Erozyon engelleme çalışmaları.

TYP'ye katılabilmek için aşağıdaki genel şartları taşımak gerekmektedir.

- Kuruma kayıtlı işsiz olmak,
- 18 yaşını tamamlamış olmak,
- Emekli, malul, dul ve yetim aylığı almamak
- Öğrenci olmamak (açık öğretim öğrencileri hariç),

Tablo 50. TYP Program ve Katılımcı Sayısı (2013-2015)

	2013	2014	2015*
Program Sayısı	4.722	5.191	4.768
Katılımcı Sayısı	197.182	216.108	263.257
Erkek	141.925	136.047	162.505
Kadın	55.257	80.061	100.752

31.08.2015/İŞKUR

2014 yılında program ve katılımcı sayılarında yaşanan artış ile daha çok işsize ulaşılmış, işsizlerin işgücü piyasası içinde tutularak bu kişilere geçici bir gelir desteği sağlanmıştır. 2015 yılınınilk 8 ayında toplam 4.768 program uygulanmış ve bu programlardan 162.505'i erkek, 100.752'si kadın olmak üzere toplam 263.257 işsiz faydalanmıştır.

ALTINCI BÖLÜM

DANIŞMANLIK VE MESLEKİ BİLGİ HİZMETLERİ

6.1 İŞ VE MESLEK DANIŞMANLIĞI

İş arayanların ve iş bulmak amacıyla meslek edinmek, mesleklerini geliştirmek ya da değiştirmek isteyenlerin özellikleri ile işin ve mesleğin gerektirdiği nitelik ve şartların karşılaştırılarak, bireyin istek ve durumuna en uygun işi veya mesleği seçmesi, seçtiği meslekle ilgili eğitim imkânlarından yararlanması, işe yerleştirilmesi, işe uyumunun sağlanması konusunda sistemli olarak yardım edilmesi iş ve meslek danışmanlığı olarak tanımlanmaktadır.

İŞKUR, 1991 yılında başlatılan iş ve meslek danışmanlığı hizmetlerini 2012 ve 2013 yıllarında kademeli olarak yaklaşık 4.000 iş ve meslek danışmanı istihdam ederek, daha geniş kitlelere ulaştırmış ve daha etkin bir şekilde sunar hale gelmiştir.

2012 yılından itibaren iş ve meslek danışmanlığı hizmetinde portföy sistemine geçilmiş, her iş ve meslek danışmanına iş arayan, işveren ve liselerden oluşan bir portföy atanmıştır. Böylelikle her iş arayan, işveren ve okulun bir iş ve meslek danışmanı olmuştur.

2015 yılı Ağustos ayı itibarıyla İŞKUR'da görev yapmakta olan 3.773 iş ve meslek danışmanının her birine ortalama 853 işsiz, 338 işveren düşmektedir.

Tablo 51. İş ve Meslek Danışmanlığı Faaliyetleri

Yıl	İşyeri Ziyareti Sayısı	Bireysel Görüşme Sayısı	Öğrencilere Yönelik Danışmanlık (Görüşme Yapılan Öğrenci Sayısı)
2015*	339.307	2.163.005	777.039
2014	410.734	2.564.340	981.238
2013	376.654	1.632.850	632.299
2012	183.373	841.493	277.393
2011	70.505	165.111	58.675
2010	42.025	19.724	53.795

31.08.2015/İŞKUR

İşyeri ziyareti sayısı, bireysel görüşme sayısı ve görüşme yapılan öğrenci sayısında artış yönlü trend yıllar itibarıyla devam etmektedir. Özellikle 2012 yılından itibaren daha çok iş arayan, işveren ve öğrenciye hizmet sunulmaya başlanmış, portföy yönetimi sistemi ile danışmanlık faaliyetlerine kurumsal perspektif kazandırılmıştır.

2010 yılında 19.724 bireysel görüşme yapılmışken, 2015 yılı Ağustos ayı itibarıyla bu sayı 2.163.005'e çıkmıştır.

2010 yılında 42.025 olarak gerçekleşmiş olan işyeri ziyareti sayısı 2015 yılı Ağustos ayında 339.307 olarak gerçekleşmiştir.

Aynı şekilde görüşme yapılan öğrenci sayısında da büyük bir artış gözlemlenmektedir. 2010 yılında 53.795 öğrenciyle görüşme yapılmışken 2015 yılı Ağustos ayında görüşme yapılan öğrenci sayısı 777.039 olarak gerçekleşmiştir.

6.2 İŞ ARAYANLARA YÖNELİK DANIŞMANLIK HİZMETLERİ

İş arayan portföyleri; danışanların yaş, öğrenim seviyesi, sosyal durum (genel, eski hükümlü, engelli), işgücü ve iş arama durumları ile sosyal yardım alıp almadığı dikkate alınarak sistem tarafından eşit şekilde danışmanlara dağıtılmıştır. Danışmanlar, iş arayan portföylerinde bulunan bireylerle iş danışmanlığı görüşmeleri yaparak, kişilerin kendilerini tanımalarına, meslekler ve mesleki eğitim yerleri hakkında bilgi edinmelerine, edindikleri bilgileri bireysel bazda değerlendirerek kendilerine uygun iş seçimi konusunda karar vermelerine ve istihdam eylem planı oluşturmalarına yardımcı olmaktadır.

Ayrıca iş arayanlara, iş arama becerilerinin geliştirilmesi süreci, becerilerin tanımlanması, işveren beklentileri, iş olanakları, iş talep formu, etkili özgeçmiş hazırlama yöntemleri, takdim mektubu, görüşme esnasında işveren tarafından beğenilmeyen davranışlar ve benzeri konuların anlatıldığı iş arama becerilerinin geliştirilmesi semineri verilmektedir.

İŞKUR'a başvuranlar arasında herhangi bir mesleği olmayan ya da mesleği olup da mesleğinde iş bulamayan, mesleki gelişime ihtiyaç duyan bireylerin farkındalıklarının sağlanmasına yönelik bireysel iş danışmanlığı görüşmesi ve grup görüşmeleri yapılmaktadır.

Grafik 23. Bireysel Görüşme Sayısı (2009-2015)

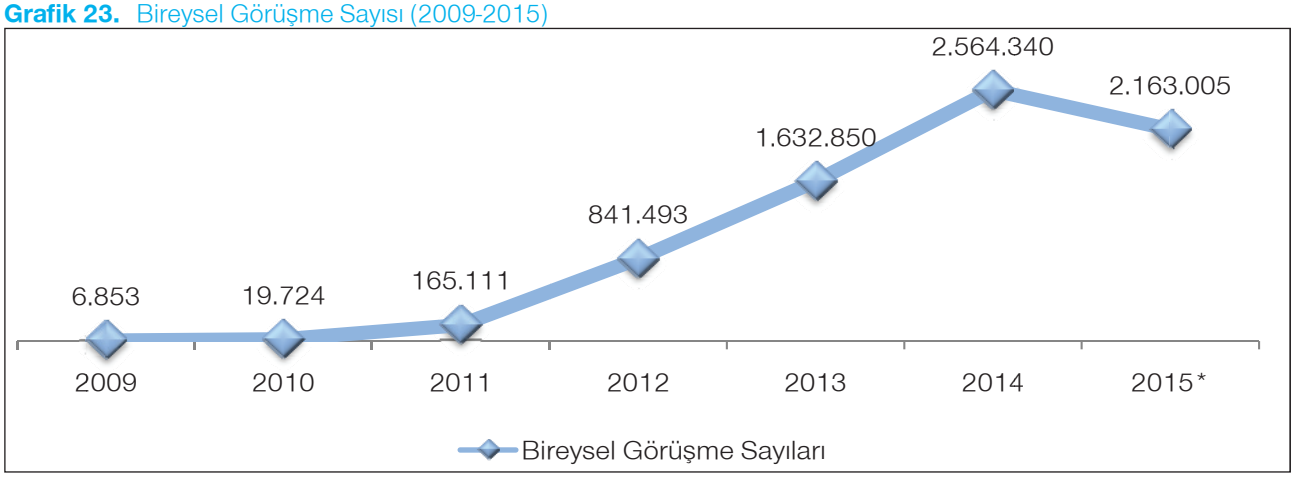

31.08.2015/İŞKUR

Grafik 24. Grup Görüşmesi ve İş Arama Becerileri Eğitimi Sayısı (2009-2015)

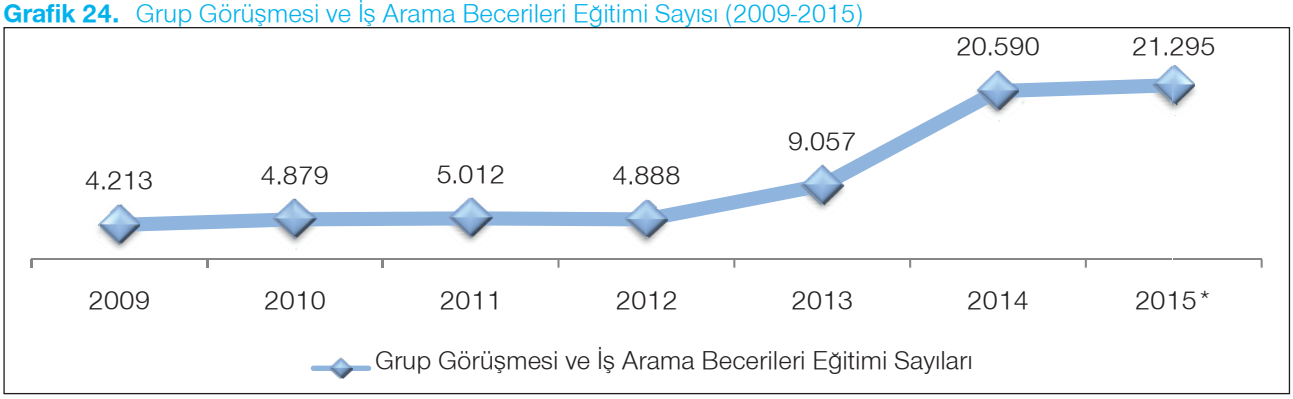

31.08.2015/İŞKUR

İş arayan danışmanlığı hizmetleri kapsamında verilen temel hizmetlerden olan bireysel görüşme ve grup görüşmesi ile iş arama becerileri eğitimi sayısında, 2012 yılından itibaren önemli bir artış görülmektedir. 2002-2011 yılları arasında toplam bireysel görüşme sayısı 218.175 iken, 2012 yılından 2015 yılı Ağustos ayına kadar gerçekleştirilen bireysel görüşme sayısı son 9 yıla kıyasla yaklaşık 33 kat artışla 7.201.688 olarak gerçekleşmiştir.

2015 yılının ilk 8 ayında iş arayanlarla 2 milyon 163 bin 5 bireysel görüşme, 21 bin 295 grup görüşmesi yapılmış ve iş arama becerileri eğitimi verilmiştir.

6.3 İŞVERENLERE YÖNELİK DANIŞMANLIK HİZMETLERİ

Her danışmanın işyerlerinin sektörü, büyüklüğü ve coğrafi konumu dikkate alınarak oluşturulmuş işveren portföyü bulunmaktadır. Danışmanların portföylerinde tüm sektörlerden ve her büyüklükten işyerinin eşit şekilde yer almasına özen gösterilmektedir. Portföylerde yer alan işverenler ziyaret edilerek işverenlere İŞKUR hizmetlerini tanıtma, işgücü talebi alma, İŞKUR ile ilgili iş ve işlemlerini gerçekleştirme konularında yardımcı olunmaktadır.

İŞKUR, sunduğu kurumsal danışmanlık faaliyeti ile, nitelikli elemana ihtiyaç duyan işveren taleplerini karşılayarak işgücü piyasasının arz ve talep yönünü buluşturan bir köprü görevi üstlenmektedir. Ayrıca, işverenlerin mevcut ihtiyaçlarını gidermenin yanı sıra gelecekte ihtiyaç duyacakları meslekleri de belirleyerek onlar için bir yol haritası çizmektedir.

Grafik 25. İşyeri Ziyareti Sayısı (2009-2015)

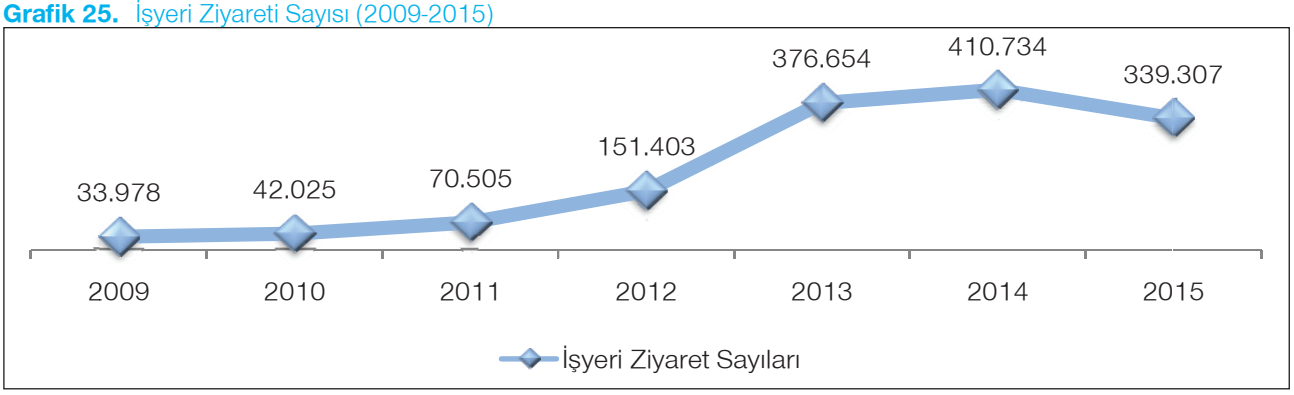

31.08.2015/İŞKUR

İşveren danışmanlığı kapsamında yapılan işyeri ziyaretleri yıllar itibarıyla önemli ölçüde artış göstermiştir. 2002-2011 yılları arasında toplam işyeri ziyareti sayısı 334.972 iken, 2012 yılından 2015 yılı Ağustos ayına kadar gerçekleştirilen işyeri ziyareti sayısı 1.310.068'dir.

2009 yılında 33.978 olan işyeri ziyareti sayısı, 2014 yılında 410.734'e, 2015 yılı ilk 8 ayında ise 339.307'ye ulaşmıştır.

İŞKUR, danışmanlık hizmetleri kapsamında sunulan hizmetlerin etkinliğini ölçmek adına, telefon mülakatı şeklinde anket uygulamaktadır. Bu çerçevede;

- 06.07.2015 – 01.09.2015 tarihleri arasında toplam 800 işverene anket uygulanmıştır. Ankete katılanların memnuniyet düzeyi %88 olarak tespit edilmiştir.
- 13.07.2015 - 07.08.2015 tarihleri arasında toplam 400 iş arayana anket uygulanmıştır. Ankete katılanların memnuniyet düzeyi %80 olarak tespit edilmiştir.

6.4 ÖĞRENCİLERE YÖNELİK DANIŞMANLIK HİZMETLERİ

İŞKUR; kendi özelliklerini, meslekleri ve eğitim olanaklarını tanımak ve mesleki yönelim konusunda bilgi sahibi olmak isteyen öğrencilerle meslek danışmanlığı boyutunda bireysel görüşmeler yapmaktadır.

Öğrencilerden oluşturulan gruplara, meslek seçiminin önemi ve meslek seçiminde dikkat edilecek noktaların anlatıldığı, meslekler hakkında bilgilendirmenin yapıldığı, mesleki eğitim olanaklarının ve bir üst eğitim-öğretim seçeneklerinin anlatıldığı grup çalışmaları yapılmaktadır.

Kurum tanınırlığının arttırılması, rehberlik ve danışmanlık faaliyetlerinin etkinliği ve ulaşılabilirliği adına 80 üniversitede "İŞKUR İrtibat Noktası" hizmet vermektedir. İŞKUR İrtibat Noktaları ile bireysel/grup halinde öğrencilere yüz yüze danışmanlık hizmeti verilmekte ve öğrencilere işgücü piyasası, Kurum faaliyetleri, iş arama becerileri, işverenle mülakat/görüşme teknikleri, özgeçmiş hazırlama, Avrupa Birliği düzleminde iş arama ile "Europass CV Oluşturma" gibi konularda bilgilendirme faaliyetlerinde bulunulmaktadır.

İŞKUR, mesleki rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinde kullanılmak üzere meslek seçme aşamasında olan öğrencilerin bilgi ve ilgi düzeylerini arttırmak amacıyla "Meslek Seçimine Destek" dergileri hazırlamaktır. 2013 yılında 700 bin, 2014 ve 2015 yıllarında ise birer milyon hazırlanan dergi, tüm meslek liseleri ile diğer liselerin son sınıf öğrencilerine, iş arama becerileri, Kurum faaliyetleri ve mülakat teknikleri gibi konularda seminerler verilerek dağıtılmaktadır.

İllerde gerçekleştirilen "Meslek Tanıtım Günleri"yle üniversite tercihleri öncesinde öğrencilere yardımcı olmak amaçlanmaktadır. İl Müdürlüklerince belirlenen program çerçevesinde, Türkiye'de en çok tercih edilen meslekler dâhil birçok mesleğin tanıtımı yapılmaktadır. Meslek Tanıtım Günleriyle yanlış meslek seçiminin bireysel ve toplumsal anlamdaki olumsuz etkilerinin giderilmesi, Kurumumuzun tanınırlığının artırılması ve kariyer yolunda gençlerimizin yalnız kalmaması amaçlanmaktadır. Bu hizmet vasıtasıyla, İŞKUR'un özel politika gerektiren gruplara yönelik hizmetlerine bir yenisi daha eklenmiştir. 2015 yılı Ağustos sonu itibarıyla yaklaşık 10.650 genç bu faaliyetlere katılmıştır.

Grafik 26. Okul Ziyareti Sayısı (2009-2015)

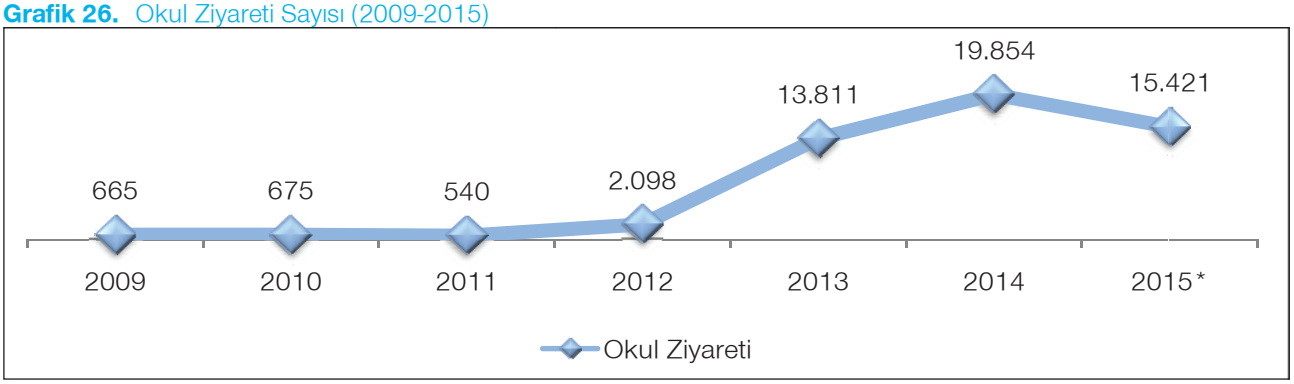

31.08.2015/İŞKUR

Grafik 27. Öğrencilere Yönelik Danışmanlık Sayısı (2009-2015)

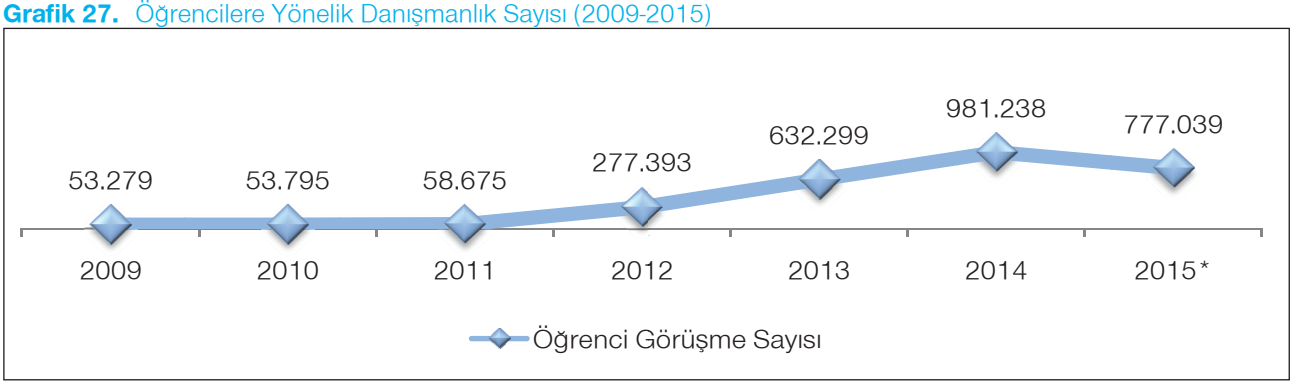

31.08.2015/İŞKUR

Okul ziyareti ve meslek yönlendirmesi yapılan öğrenci sayısında yıllar itibarıyla önemli seviyede artış görülmektedir. 2002-2011 yılları arasında toplam eğitim-öğretim kurumu ziyareti sayısı 3.065 iken, 2012 yılından 2015 yılı Ağustos ayına kadar gerçekleştirilen eğitim-öğretim kurumu ziyareti sayısı 50.864'tür.

2014 yılı için 19.854 olan okul ziyareti sayısı 2015 yılının ilk 8 ayında 15.421 olarak gerçekleşmiş, yine 2014 yılında 981.238 olan hizmet sunulan öğrenci görüşme sayısı 2015 yılının ilk 8 ayında 777.039'a ulaşmıştır.

6.5 MESLEK ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI

Yenilenen teknolojik yapı, üretim sistemlerinin gelişimi, mesleki iş bölümü ve uzmanlaşma alanlarındaki gelişmeler, işgücü piyasasında yeni meslekler ortaya çıkarttığı gibi mevcut mesleklerin standart tanım ve görevlerinin değişmesine de neden olmaktadır. İŞKUR tarafından hazırlanan, Türk Meslekler Sözlüğü'nün (TMS) günün koşullarına cevap verecek şekilde, kullanım etkinliği ve içerik olarak güncel halde tutulması ve işgücü piyasasına giren yeni mesleklerin sözlük kapsamına alınarak ve/veya güncellenerek sözlüğün içeriği zenginleştirilmektedir.

Ulusal Meslek Sınıflandırma Sistemimizi oluşturan TMS, Kurumumuz istihdam hizmetlerinin yanı sıra diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından kamusal uygulamalar için veri tabanı olarak da kullanılmaktadır. TMS, hem ülkemizin ulusal meslekler sözlüğü hem de ulusal meslek sınıflaması olması nedeniyle meslekler ile ilgili bilgilere ulaşmak isteyen kişi ve kurumlar için önemli bir referans kaynağıdır.

2015 Ağustos ayı sonu itibarıyla, TMS'de 6.567 iş/meslek tanımlaması yapılmış olup, ilgili kişi ve kurumların bilgi ve kullanımına sunulmuştur. Sözlükte tanımlanan mesleklerden aynı tarih itibarıyla 837'sinin, meslek seçme aşamasındaki gençlere mesleki rehberlik hizmeti sunmak, doğru yönlendirme ile işgücü piyasasında kalıcı olmalarını sağlamak amacıyla genellikle 14-18 yaş arasındaki öğrencilere yönelik olarak hazırlanan, mesleklerle ilgili daha ayrıntılı bilgilerin yer aldığı Meslek Bilgi Dosyaları bulunmaktadır. Bu amaçla her yıl yeni meslek bilgi dosyaları hazırlanmakta ve mevcut dosyalar işgücü piyasasındaki değişimler dikkate alınarak güncellenmektedir.

Meslek Bilgi Dosyaları Meslek Danışma Komisyonu (MEDAK)'nun onayından geçtikten sonra internet ortamında ve İŞKUR Meslek Bilgi Merkezlerinde hizmete sunulmaktadır.

6.5.1 Meslek Bilgi Dosyaları Meslek Danışma Komisyonu (MEDAK)

MEDAK 17.09.1992 tarihinde Meslek Danışmanlığı Hizmetlerinde İşbirliği Protokolü ile kurulmuş ve çalışmalarına başlamıştır. 26.10.2004 tarihli Mesleki Bilgi, Rehberlik ve Danışmanlık Hizmetleri Protokolü ve protokol doğrultusunda imzalanmış olan 18.03.2009 tarihli Mesleki Bilgi, Rehberlik ve Danışmanlık Hizmetleri Mutabakat Belgesi ile de kapsamı genişletilmiştir.

MEDAK üyesi kurum ve kuruluşlar:

- Milli Eğitim Bakanlığı,
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, (Türkiye İş Kurumu tarafından temsil edilmektedir.)
- Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı,
- Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı,
- Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı,
- Mesleki Yeterlilik Kurumu,
- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği,

- Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu,
- Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonu,
- Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu,
- Kalkınma Bakanlığı,
- Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı.

Kurumumuza kayıtlı işsizlerin ve öğrencilerin yetenek, kişilik ve mesleki eğiliminin tespitine yönelik olarak "İŞKUR Mesleki Yönelim Bataryası" kullanılmaktadır. Söz konusu batarya, Kurumumuza başvuran ve iş arama sürecinde olan kişilerin başarılı olabilecekleri işlere ve meslek kurslarına yönlendirilmesi, buna bağlı olarak istihdamda kalma sürelerinin arttırılması amacı ile yetenek, kişilik ve mesleki eğilimlerinin tespitine yönelik olarak kullanılmakta olup 2015 yılı Ocak-Temmuz döneminde 3.869 danışana meslek önerilerinde bulunulmuştur.

6.6 AVRUPA REHBERLİK MERKEZİ FAALİYETLERİ

34 ülkede hizmet veren Avrupa Rehberlik Merkezinin (Euroguidance) genel amacı; eğitim, öğrenim, iş, meslek ve rehberlik konularında bilgi vererek ilgili ülkelerin desteklenmesine katkıda bulunmak ve Avrupa genelinde dolaşımın en etkin şekilde gerçekleşmesine imkân sağlamaktır. Euroguidance, Avrupa genelindeki olanakların daha iyi anlaşılması için rehber danışmanlara ve bireylere yardım ederek hareketliliği desteklemekte ve PLOTEUS portalının geliştirilmesini, verilerin güncel tutulmasını sağlamaktadır.

Avrupa Rehberlik Merkezinin hedef kitlesinin birinci grubunu mesleki rehberlik ve danışmanlık hizmetleri alanında çalışanlar, meslek ve kariyer psikologları, psikolojik danışmanlar, öğretmenler, iş ve meslek danışmanları, akademisyenler, bu alanda çalışan, kurum ve kuruluşlar, ikinci grubunu ise öğrenciler ve iş arayanlar oluşturmaktadır.

Görev sürekli olup, çalışma planı Avrupa Komisyonu ile yıllık sözleşmeler yapılarak uygulanmaktadır. Euroguidance hizmetleri, 2009 yılından itibaren İŞKUR tarafından yürütülmektedir.

İŞKUR Euroguidance faaliyetleri kapsamında 2013 ve 2014 yıllarında Uluslararası İş ve Meslek Da-

nışmanlığı Kongresi düzenlemiştir. Yapılan kongreler ile mesleki rehberlik ve danışmanlık hizmetleri alanında; teorik ve uygulamalı akademik çalışmaların paylaşılması, özendirilmesi, alana bilimsel kaynak sağlanması, bu alandaki hizmetlerin akademik temelli sürdürülmesi amaçlanmıştır.

Yıldırım Beyazıt Üniversitesi işbirliği ile 2013 yılında Ankara'da düzenlenmiş olan I. Uluslararası İş ve Meslek Danışmanlığı Kongresine yurt dışından gelen davetli konuşmacıların yanı sıra, yurt içinden çeşitli kurum ve kuruluşlardan, üniversitelerden gelen yaklaşık 500 kişi katılım sağlamıştır. Kongre kapsamında "karar alma, meslek seçimi, meslek değiştirme, meslekte ilerleme, kariyer yönetim becerilerinin geliştirilmesi, kariyer gelişim sürecini etkileyen faktörler, bireysel yönelimler ve işgücü ihtiyaçları, kaynak ve yöntemler çalışan yeterlilikleri, hayat boyu rehberlikte kalite güvence sistemleri ve özel gruplar için (kadınlar, gençler, engelliler vb.) danışmanlık hizmetleri" temaları işlenmiştir. Kongre sonucunda öne çıkan en önemli başlık eğitim istihdam ilişkisinin güçlendirilmesi olmuştur. Bu çerçevede Kurumun yeni hizmet atılımlarından birisi olan Üniversite İrtibat Noktalarının değeri ortaya çıkmış, eğitimli gençlerin henüz eğitimleri bitmeden işgücü piyasasına hazırlanmalarını temin edecek yapının önemi ortaya konulmuştur.

2014 yılında Antalya'da düzenlenmiş olan II. Uluslararası İş ve Meslek Danışmanlığı Kongresine yurt içinden ve yurt dışından 30 farklı üniversiteden akademisyenler, kamu kurum ve kuruluşlarından temsilciler, davetli konuklar ve İŞKUR personeli olmak üzere 500'den fazla kişi katılım sağlamıştır. Kongrede "Türkiye'de Eğitim, Çalışma, İş Anlayışı ve Etiği, Özel Politika Gerektiren Gruplara Yönelik İş ve Meslek Danışmanlığı Hizmetleri, Bilişim Teknolojileri Destekli İş ve Meslek Danışmanlığı, Aktif Yaşlanma ve Yaşam Boyu Rehberlik, Sosyal Girişimcilik/Sorumluluk ve Çalışma Hayatı, Örgün ve Yaygın Eğitimde Kariyer Danışmanlığı ve Okuldan İşe Geçiş" temaları işlenmiştir. Kongre kapsamında özellikle kişi bazlı/profil temelli yani kişinin özelliklerine uygun danışmanlık hizmetlerinin işsizliği azaltmadaki ve istihdamın artırılmasındaki önemi bir kez daha teyit edilmiştir.

İŞKUR

YEDİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZLERİ, İŞGÜCÜ PİYASASI BİLGİ SİSTEMİ ÇALIŞMALARI

7.1 İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMALARI

Herhangi bir konuda isabetle karar almanın yolunun sağlıklı veriler üzerinden yapılan sağlıklı analizlerden geçtiği aşikârdır. Bu gerçek, temel politika belgelerinin hazırlığında kendini daha da belirgin hissettirmektedir.

Eğitim planlamasından, yatırım planlamasına; teşvik sistemlerinden, beşeri sermaye yatırımına; kariyer planlamasından, mesleki eğitim programlarına kadar bir dizi alanda temel politikaların belirlenip, politika belgelerinin hazırlanmasında işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespiti büyük bir öneme sahiptir.

4904 sayılı Kanun ile İŞKUR; "İşgücü piyasası verilerini, yerel ve ulusal bazda derlemek, analiz etmek, yorumlamak ve yayınlamak, ... , işgücü arz ve talebinin belirlenmesine yönelik işgücü ihtiyaç analizlerini yapmak, yaptırmak"la görevlendirilmiştir. Çok dinamik bir yapı gösteren işgücü piyasasındaki değişimleri takip ederek, işgücü piyasasında önemi azalan ve artan meslekleri tespit etmek söz konusu görevin doğal bir parçasıdır.

İşgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesine yönelik olarak İŞKUR tarafından 2007 yılından beri işgücü piyasası araştırmaları düzenli olarak yapılmaktadır.

İşgücü Piyasası Araştırmaları ile;

- İşgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek,
- İşgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek,
- İşgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek,
- İŞKUR dışındaki kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamak; mümkün olmaktadır.

Tablo 52. İŞKUR'un Uyguladığı İşgücü Piyasası Araştırmaları

Dönem	Kapsamı	Periyot	Sınıflamalar	Yöntem	Görüşme Yapılan İşyeri Sayısı	
2007	50+ Tüm İşyerleri	15 Ekim - 30 Kasım	ISCO 88- NACE REV.1.1	Yüz yüze	Toplam	**12.712**
2008	Tüm İşyerleri	15 Ekim - 5 Aralık	ISCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**71.001**
					10+ işyeri	**26.409**
					50+işyeri	**7.224**
2009/I	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	17 Nisan - 30 Mayıs	ISCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**275.099**
					10+ işyeri	**83.404**
					50+işyeri	**15.273**
2009/II	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	4 Kasım-13 Aralık	ISCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**255.938**
					10+ işyeri	**80.638**
					50+işyeri	**15.985**
2010/I	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	26 Nisan- 1 Haziran	ISCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**218.068**
					10+ işyeri	**73.418**
					50+işyeri	**14.476**
2010/II	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	28 Eylül- 28 Ekim	ISCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**198.479**
					10+ işyeri	**69.442**
					50+işyeri	**14.688**
2011/I	İŞKUR'a Kayıtlı Tüm İşyerleri	1 Nisan- 13 Mayıs	ISCO 88- NACE REV.1.1	Elektronik	Toplam	**159.862**
					10+ işyeri	**60.501**
					50+işyeri	**13.393**
2011/II	10 + Girişimler (TÜİK)	19 Aralık- 19 Ocak	ISCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**5.941**
					10+ Girişim	**3.283**
					50+Girişim	**1.606**
2012/I	10 + Girişimler (TÜİK)	2 Mayıs- 15 Haziran	ISCO 88- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam Girişim	**5.225**
2012/II	10 + İşyerleri (TÜİK)	10 Eylül-31 Ekim	ISCO 08- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**53.194**
2013/I	10 + İşyerleri (TÜİK)	15 Mayıs-30 Haziran	ISCO 08- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**87.719**
2013/II	10 +Girişimler (TÜİK)	11-29 Kasım	ISCO 08- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam Girişim	**10.540**
2014/I	10 + İşyerleri (TÜİK)	12 Mayıs-28 Haziran	ISCO 08- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam İşyeri	**110.509**
2014/II	10 + Girişimler (TÜİK)	17-28 Kasım	ISCO 08- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam Girişim	**8.040**
2015/I	2-9 İstihdamlı İşyerleri ile 10 + İşyerleri (TÜİK)	15 Mart-30 Nisan	ISCO 08- NACE REV.2	Yüz yüze	Toplam	**103.390**
					2-9 İstihdamlı İşyeri	**6.513**
					10+ İşyeri	**96.877**

31.08.2015/İŞKUR

Türkiye geneli için gerçekleştirilen ve alanında "Cumhuriyet tarihinin en büyük işgücü piyasası talep çalışması" olma özelliğini taşıyan araştırma 2015 yılında 15 Mart – 30 Nisan 2015 tarihleri arasında yapılmıştır.

75 ilde tamsayım 6 ilde örneklem yöntemi ile yürütülen çalışmada Türkiye genelinde 96.877'si 10+ istihdamlı, 6.513'ü 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerleri olmak üzere toplam 103.390 işyeri ziyaret edilmiştir.

TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık olarak kullanılarak sektörel kapsam dâhilinde yer alan 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerleri ve 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri, araştırmada örnekleme çerçevesi olarak kullanılmıştır. Araştırmanın kapsamında Türkiye genelinde Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre tarım, ormancılık ve balıkçılık (A); kamu yönetimi ve savunma, zorunlu sosyal güvenlik (O); hane halklarının işverenler olarak faaliyetleri (T) ve uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri (U) dışındaki 17 alt sektörde yer alan, 2-9 arası kişi istihdam eden ile 10 ve daha fazla çalışana sahip işyerleri örnekleme çerçevesi olarak kabul edilmiştir. Örnekleme birimi işyeri olarak belirlenmiş ve 17 sektör bazında 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri için il ve Türkiye, 2-9 arası kişi istihdam eden işyerleri için ise Türkiye geneli tahmini verilmiştir.

Çalışma kapsamında 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri için Türkiye geneli il düzeyinde tahmin üretilebilirken 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerleri için sadece Türkiye geneli için tahmin üretilebilmiştir. 2 ile 9 kişi arası istihdamlı işyerlerine de 10 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerine uygulanan işyeri bilgi formu uygulanmıştır. Çalışmanın metodolojisi açısından her iki büyüklükteki işyerleri için bir farklılık bulunmamaktadır.

Araştırma sonuçları ekseninde Türkiye geneli ve tüm iller için hazırlanan raporların ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına, üniversitelere, sivil toplum örgütlerine, araştırmacılara ve tüm kamuoyuna faydalı olması beklenmektedir. Söz konusu işgücü piyasası analizi raporlarına Kurum internet sitesi üzerinden erişim mümkündür.

7.2 AÇIK İŞ İSTATİSTİKLERİ ARAŞTIRMASI

Resmi istatistiklerin üretimine ve yayımına ilişkin temel ilkeler ile standartları belirlemek, ulusal ve uluslararası düzeyde ihtiyaç duyulan alanlarda güncel, güvenilir, zamanlı, şeffaf ve tarafsız veri üretilmesini sağlamak amacıyla 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'na dayanılarak beşer yıllık dönemler için Resmi İstatistik Programı (RİP) hazırlanmaktadır. Birinci RİP 2007-2011 yıllarını, ikinci RİP ise 2012-2016 yıllarını kapsamaktadır. TÜİK ve programda yer alan kurumlarla işbirliği içerisinde hazırlanan, ikinci beş yıllık uygulama dönemini kapsayan 2012-2016 RİP'inin kabul edilmesi; Kalkınma Bakanlığı'nın 21/12/2011 tarih ve 151 sayılı yazısı üzerine Türkiye İstatistik Kanunu'nun 3'üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu tarafından 23/12/2011 tarihinde kararlaştırılmış, 05/01/2012 tarih ve 28164 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

2012-2016 Yıllarını kapsayan ikinci program dönemi ile birlikte, açık işler konusundaki istatistiklerin kapsamının program döneminde Avrupa Birliği mevzuatı da dikkate alınarak genişletilmesi ve açık iş istatistiklerinin yılda dört kez anket yoluyla derlenmesi görevi İŞKUR'a verilmiştir. Başka bir deyişle, AB mevzuatının öngördüğü şekilde Türkiye genelini yansıtan açık iş istatistiklerinin derlenmesi görevi İŞKUR'a verilmiştir. Bu çerçevede, RİP ile İŞKUR'a verilen söz konusu görevin yerine getirilebilmesi amacıyla İŞKUR tarafından gerekli çalışmalar yapılmış olup, açık iş istatistiklerinin AB mevzuatına uygun biçimde derlenmesine yönelik olarak yeni bir araştırma tasarlanmıştır. Yeni araştırma tasarlanırken hem RİP'de yer alan görevin hem de 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu Kanunu ile ortaya konulan görevlerin yerine getirilmesi hedeflenmiştir. İŞKUR tarafından 2014 yılının son çeyreğinde başlatılan ve ilerleyen dönemlerde de devam ettirilecek olan "Açık İş İstatistikleri Araştırmasının" temel amacı; Türkiye'de işgücü piyasasının talep tarafındaki gelişmeleri yansıtabilecek, uluslararası standartlar ile uyumlu, kendi içerisinde tutarlılığı ve karşılaştırılabilirliği olan üçer aylık dönemler için açık iş istatistikleri derlemek ve derlenen veriler doğrultusunda Türkiye işgücü piyasasının makro analizine katkı sunmaktır.

İŞKUR tarafından tasarlanan Açık İş İşletme Bilgi Formu (AİBF)'nun işverenler ile gerçekleştirilen yüz yüze görüşmelerde uygulanması suretiyle yürütülen araştırma ile birlikte, ilgili çeyrek itibarıyla Türkiye geneline ilişkin olarak; sektörlere, mesleklere ve cinsiyete göre çalışan sayısına, sektörlere ve mesleklere göre açık iş sayısına ve açık işler için işverenler tarafından talep edilen beceri düzeylerine ilişkin veriler derlenmektedir.

2014 yılının son çeyreğinden itibaren gerçekleştirilen araştırmanın kapsamını; 2013 yılı TÜİK İş Kayıtları Sistemi altlık olarak kullanılmak üzere sektörel kapsam dâhilinde ilgili sektörde yer alan 10 ve daha fazla çalışana sahip girişimler/işletmeler oluşturmaktadır.

Araştırmanın coğrafi kapsamı; nüfus büyüklüklerine bakılmaksızın tüm il ve ilçe merkezlerinden oluşmaktadır. Araştırmanın sektörel kapsamını ise Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev 2 sınıflandırmasına göre; tarım, ormancılık ve balıkçılık (A), kamu yönetimi ve savunma; zorunlu sosyal güvenlik (O), hanehalklarının işverenler olarak faaliyetleri (T) ile uluslararası kuruluşlar ve temsilciliklerinin faaliyetleri (U) sektörleri dışında kalan 17 sektör oluşturmaktadır.

Açık İş İstatistikleri Araştırması'nda tabakalı rassal örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Bunun yanında, örnek hacminin dağıtımı sektörlere göre uzlaşık dağıtım yöntemi ile yapılmıştır.

2015 yılı İkinci Çeyrek Açık İş İstatistikleri Araştırması kapsamında, 18-29 Mayıs 2015 tarihleri arasında Türkiye genelinde örneklemde yer alan 9.700 işletme ziyaret edilmiştir. Araştırma kapsamında ziyaret edilen 7 bin 789 işletmeye uygulanan soru formu aracılığıyla Türkiye genelinde araştırma kapsamında yer alan 195 bin 45 işletmeye yönelik veri derlenmiştir.

Tablo 53. Dönemler İtibarıyla Sektör Bazında Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı

Ekonomik Faaliyet	Açık İş Sayısı			Açık İş Oranı (%)		
	2014/IV	2015/I	2015/II	2014/IV	2015/I	2015/II
İmalat	76.990	56.501	64.002	2,8	2,1	2,4
Toptan ve Perakende Ticaret	33.562	25.535	35.486	2,4	1,7	2,3
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	21.085	11.022	32.629	2,4	1,3	4,4
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	10.776	10.462	17.430	3,0	2,8	3,8
İnşaat	14.424	10.288	11.077	1,5	1,3	1,3
Ulaştırma ve Depolama	9.227	4.727	5.881	2,2	1,1	1,5
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	5.992	3.465	3.585	2,8	1,7	1,8
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	3.549	2.871	3.650	1,5	1,2	1,2
Bilgi ve İletişim	3.846	1.813	2.086	3,4	1,7	1,9
Eğitim	2.929	1.673	2.326	1,3	0,6	0,9
Diğer Hizmet Faaliyetleri	2.153	1.535	1.473	3,1	2,3	2,0
Gayrimenkul Faaliyetleri	1.346	1.061	758	3,1	2,5	1,9
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	1.466	898	1.052	0,7	0,6	0,6
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	1.173	354	655	1,7	0,6	1,1
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlence ve Spor	354	325	500	1,2	1,1	1,6
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Ür. ve Dağ.	451	160	141	1,0	0,3	0,4
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yön. ve İyileş. Faal.	292	148	311	0,6	0,3	0,6
Genel toplam	**189.616**	**132.838**	**183.039**	**2,3**	**1,7**	**2,3**

31.08.2015/İŞKUR

7.3 İŞGÜCÜ PİYASASI BİLGİ SİSTEMİ

İşgücü piyasasına yönelik veri üreten kurum ve kuruluşların verilerini tek çatı altında toplayan İşgücü Piyasası Bilgi Sisteminin altyapı oluşturma çalışmalarına devam edilmektedir. İŞKUR, TÜİK, ÇSGB, MEB, SGK, TOBB, YÖK ve Kalkınma Bakanlığı verilerini İŞKUR çatısı altında İşgücü Piyasası Bilgi Sistemi ile tek noktada kamuoyu ile paylaşmayı hedefleyen bilgi sisteminin tamamlanmasının ardından kamuoyunun kullanımına açılması hedeflenmektedir.

7.4 İŞGÜCÜ PİYASASI BİLGİ DANIŞMA KURULU

İşgücü piyasası ile ilgili bilgi ihtiyaçlarının tespit edilmesi, derlenmesi ve dağıtılması faaliyetlerinin izlenmesi ve geliştirilmesi, işgücü piyasasına ilişkin ortak veri tabanının oluşturulması, çeşitli kurum ve kuruluşlarca oluşturulmuş ve oluşturulacak veri tabanlarının uyumlaştırılması ve geliştirilmesi, veri üretiminde norm ve standart birliğinin sağlanması için ilgili kurum ve kuruluşlar arasında sürekli diyalog ve işbirliği ortamı oluşturmak amacıyla; kamu kurum ve kuruluşları ile sosyal taraflarını katılımı ile Kurum bünyesindeki "İşgücü Piyasası Bilgi Danışma Kurulu" ile Kurulda alınan kararları yürütmekle görevli "İşgücü Piyasası Bilgi Danışma Kurulu Yürütme Komitesi" çalışmalarını sürdürmektedir.

Bilgi Danışma Kurulu Mart ve Kasım aylarında olmak üzere altı ayda bir olağan; Yürütme Komitesi ise Bilgi Danışma Kurulu toplantılarının öncesinde şubat ve ekim aylarında olağan olarak toplanmaktadır. Bilgi Danışma Kuruluna ve Yürütme Komitesine Kurum Genel Müdürü veya görevlendireceği Genel Müdür Yardımcısı Başkanlık etmekte ve gerekli gördüğünde olağanüstü toplantıya çağrı yapabilmektedir. Söz konusu toplantılara ilişkin bilgiler Kurum internet sitesinde yayınlanmaktadır.

7.5 AYLIK VE YILLIK İSTATİSTİK BÜLTENLERİ

Kurum tarafından sunulan hizmetlerin takibi amacıyla, her ay düzenli olarak "Aylık İstatistik Bülteni" yayımlanarak Kurum internet sitesi üzerinden kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Kurum faaliyetlerine yönelik istatistiki bilgiler aylık olarak derlenmekte ve istatistik yıllığı olarak yayımlanmaktadır.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

PASİF İŞGÜCÜ PİYASASI PROGRAMLARI

8.1 GENEL OLARAK PASİF İŞGÜCÜ PİYASASI PROGRAMLARI

İşini kaybedenlere, işsiz kaldıkları dönemde gelir desteği sağlayarak işsizliğin sebep olduğu sosyal risklerin etkisini kısmen azaltmak adına kullanılan araçlar, pasif istihdam programlarını oluşturmaktadır. Bunlardan en önemlisi olan işsizlik sigortası; kendi istek ve kusuru dışında işini kaybedenlerin, uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayarak, kendilerinin ve aile fertlerinin zor duruma düşmelerinin önlenmesine, yeni nitelikler kazanabileceği aktif programlardan yararlanmalarına ve yeni iş bulmalarına destek olmaktadır.

İŞKUR tarafından 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu hükümleri çerçevesinde işsizlik ödeneği, kısa çalışma ödeneği ve ücret garanti ödemeleri ile 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun hükümleri çerçevesinde iş kaybı tazminatı ödemelerine ilişkin çalışmalar yürütülmektedir.

8.2 İŞSİZLİK SİGORTASI FONU VE YÖNETİMİ

İşsizlik sigortası hizmetleri, 2000 yılında 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu ile uygulanmaya başlanmıştır. İşsizlik sigortası sisteminin kurulmasında, işsizliğin olumsuz sosyal ve ekonomik etkilerinden vatandaşların korunması ve sosyal adaletin sağlanması anlayışı ön planda tutulmuştur.

İşsizlik sigortası hizmetleri, İşsizlik Sigortası Fonu tarafından finanse edilmektedir. Fon, çalışanların prime esas aylık brüt kazançlarından kesilen (%1 sigortalı, %2 işveren ve %1 devlet payı) primlerden oluşmaktadır. Bu primlerin toplanmasından Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), diğer her türlü hizmet ve işlemlerin yapılmasından İŞKUR görevli, yetkili ve sorumludur.

1 Ocak - 31 Ağustos 2015 tarihleri arasında, Fonun girişler toplamı; 5 milyar 232 milyon TL işçi ve işveren primi, 1 milyar 744 milyon TL, devlet katkısı, 248 milyon 683 bin diğer gelirler, 4 milyar 472 milyon TL faiz geliri olmak üzere, toplam 11 milyar 698 milyon TL olarak gerçekleşmiştir.

31 Ağustos 2015 tarihi itibarıyla İşsizlik Sigortası Fonu toplam varlığı, çıkışlar toplamı olan 33 milyar 100 milyon TL düşüldükten sonra 89 milyar 23 milyon TL'dir.

Tablo 54. İşsizlik Sigortası Fonu Gelir-Gider Tablosu (Bin TL)

	2011	2012	2013	2014	2015*
Toplam Gelir	**10.177.629**	**11.599.858**	**12.734.320**	**15.308.254**	**11.697.598**
İşçi ve İşveren Primi	3.892.121	4.629.221	5.804.429	6.713.134	5.232.854
Devlet Katkısı	1.297.374	1.543.074	1.934.810	2.237.711	1.744.285
Diğer Gelirler	62.844	152.535	194.966	199.268	248.683
Faiz Gelirleri	4.925.291	5.275.028	4.800.116	6.158.140	4.471.777
Toplam Gider	**2.602.802**	**3.951.133**	**3.545.117**	**4.266.797**	**4.067.470**
İşsizlik Ödeneği	794.003	969.721	1.276.981	1.662.697	1.444.097
Kısa Çalışma Ödeneği	4.260	3.012	826	74	207
Aktif İşgücü Programları	345.897	1.096.394	1.139.797	1.358.883	1.464.001
Ekonomik Kalkınma ve Sosyal Gelişme Gideri	995.284	1.335.177	75.667	0	0
Ücret Garanti Fonu ödemesi	9.389	8.667	15.056	21.934	12.454
Diğer Giderler	453.970	538.162	1.036.790	1.223.209	1.146.711
Gelir / Gider Farkı	**7.574.827**	**7.648.725**	**9.189.203**	**11.041.457**	**7.630.128**
Toplam Fon Varlığı(**)	**53.513.706**	**61.162.431**	**70.351.633**	**81.393.090**	**89.023.218**

31.08.2015/İŞKUR, **Toplam Fon Varlığına Ücret Garanti Fonu dâhildir.

31 Ağustos 2015 tarihi itibarıyla toplam fon varlığının %2,2'si kuponsuz tahvil, %91,3'ü kuponlu tahvil, %6,6'sı mevduattan oluşmaktadır.

Grafik 28. Fon Portföyünün Yatırım Araçları İtibarıyla Dağılımı

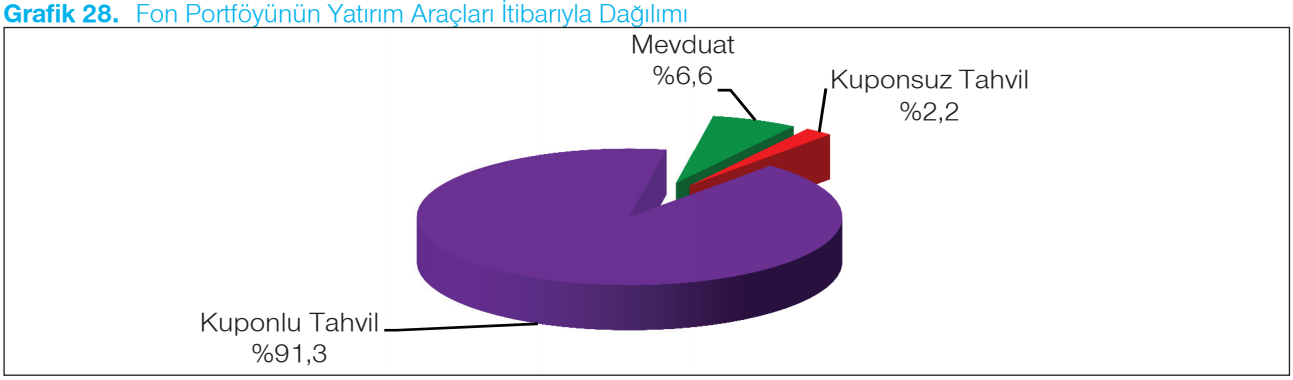

31.08.2015/İŞKUR

4447 sayılı Kanunun 50. maddesi ile Geçici 7,9,10,12 ve 13. maddelerine istinaden SGK'ya; 2009 yılında 74.633,84TL aktarılmış, 2010 yılında ise aktarım yapılmamış, 2011 yılında 225.308.097,20TL, 2012 yılında 142.582.603,06TL, 2013 yılında 522.161.767,48 TL, 2014 yılında 648.489.043,75TL aktarılmıştır.

2015 yılında ise 4447 sayılı Kanunun 50. maddesi ile Geçici 7, 9, 10, 12 ve 13. maddelerine istinaden SGK'ya, 4447 sayılı Kanunun Geçici 3. maddesine istinaden ise MYK'ya toplam 388.133.819,72TL aktarılmıştır.

8.3 İŞSİZLİK ÖDENEĞİ

İşsizlik sigortası; çalışabilecek yeterlilikte olup, kendi kasıt ve kusuru olmadan işini kaybedenlerin uğradıkları gelir kaybını belli süre ve ölçüde karşılayan, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren zorunlu sigorta koludur.

İşsizlik sigortası kapsamında;

- İşsizlik ödeneği ve genel sağlık sigortası primlerinin ödenmesi,
- İş ve meslek danışmanlığı, meslek geliştirme, edindirme, yetiştirme eğitimi ve işe yerleştirme,

hizmetleri sunulmaktadır.

İşsizlik ödeneği, işten ayrılmadan önceki son dört aylık prime esas brüt kazancın ortalamasının %40'ı olarak hesaplanmakta olup, aylık brüt asgari ücretin %80'ini geçemez. 2015 yılının 2. dönemi için hesaplanan miktar, aylık brüt asgari ücretin %40'ı (505,53 TL) ile %80'i (1.011,07 TL) arasında değişmektedir.

İşsizlik sigortası primi 2000 yılı Haziran ayında kesilmeye başlanmış olup, 2002 yılı Mart ayında ilk işsizlik ödeneği ödenmiştir. Mart 2002'den 2015 yılı Ağustos ayı sonuna kadar 4 milyon 132 bin kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. Hak sahiplerine yaklaşık 9 milyar 878 milyon TL ödeme gerçekleştirilmiştir.

Tablo 55. İşsizlik Ödeneği Verileri (2008-2015)

Yıllar	Başvuru	Hak Eden	Ödeme Miktarı(Milyon TL)
2008	381.405	331.496	517,05
2009	597.545	473.302	1.114,27
2010	459.406	331.258	807,41
2011	499.212	322.209	791,05
2012	609.519	370.974	966,18
2013	732.921	430.332	1.272,49
2014	901.575	512.654	1.657,72
2015*	712.713	391.662	1.439,78

31.08.2015/İŞKUR

8.4 KISA ÇALIŞMA ÖDENEĞİ

Genel ekonomik, sektörel veya bölgesel kriz ile zorlayıcı sebeplerle işyerindeki haftalık çalışma sürelerinin geçici olarak önemli ölçüde azaltılması veya işyerinde faaliyetin tamamen veya kısmen geçici olarak durdurulması hallerinde, işçilere çalışamadıkları süreler için kısa çalışma ödeneği ödenmektedir.

Kriz dönemleri ile zorlayıcı bir sebebin varlığı halinde işini kaybetme riski yaşayanların istihdamda kalmasını hedefleyen bu uygulama, hizmet akdi devam etmekle birlikte çalışma süresi azalan işçilere gelir desteği sağlayarak istihdamın korunması ve işsizliğin artmasının önüne geçilmesi konusunda önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca firmaların işgücü maliyetleri azaltılmakta, istihdamın devamlılığı sağlanmakta ile gelecekteki muhtemel işe alım maliyetlerinin de önüne geçilmektedir.

Kısa çalışma ödeneğinden yararlanılabilmesi için, işyerinin genel ekonomik, sektörel veya bölgesel kriz ile zorlayıcı sebeplerden etkilendiğinin tespiti ve çalışanların da prim ödeme bakımından işsizlik ödeneğine hak kazanma şartlarını taşıması gerekmektedir. Kısa çalışma ödeneği, çalışılmayan süreler için işçilere ödenmekte olup, miktarı sigortalının son on iki aylık prime esas kazançları dikkate alınarak hesaplanan günlük ortalama brüt kazancının %60'ıdır. Hesaplanan bu miktar aylık asgari ücretin brüt tutarının %150'sini geçememektedir. 2015 yılının 2. dönemi için hesaplanan kısa çalışma miktarı, 758,30 TL ile 1.895,75 TL arasında değişmektedir.

Kısa çalışma ödeneğinin süresi 3 aydır ve bu süre işsizlik ödeneği süresinden düşülür. Süreyi 6 aya kadar uzatmaya ve ödenen sürelerin işsizlik ödeneğinden mahsup edilip edilmeyeceğini belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Tablo 56. Kısa Çalışma Ödemelerinden Yararlanan Sayısı (2005-2015)

	Ödeme Yapılan Kişi (Hak Eden)	Ödeme Miktarı(Milyon TL)
2005	21	0,01
2006	217	0,1
2007	40	0,02
2008	-	-
2009	190.071	162,47
2010	27.156	39,14
2011	5.814	4,24
2012	2.855	3,01
2013	970	0,82
2014	66	0,07
2015*	47	0,21
Toplam	**227.257**	**210,1**

31.08.2015/İŞKUR

2003 yılında mevzuatımıza giren kısa çalışma ödeneğinin ilk uygulamaları 2005 yılında görülen kuş gribi vakaları nedeniyle olmuştur. Ardından 2008 yılının sonunda başlayan ve 2009-2010 yıllarına da sirayet eden küresel ekonomik krizin sosyo-ekonomik etkilerini azaltabilmek için kısa çalışma uygulaması etkin bir şekilde kullanılmıştır. Ayrıca Van depremi, Hatay ilinde yaşanan terör saldırısı ve yangın, sel baskını vb. zorlayıcı sebeplerden etkilenen işyerlerinde çalışanlar için de kısa çalışma uygulanmıştır.

8.5 ÜCRET GARANTİ FONU

Ücret Garanti Fonu, işverenin; konkordato, aciz vesikası, iflas veya iflasın ertelenmesi nedenleri ile ödeme güçlüğüne düştüğü hallerde, işçilerin iş ilişkisinden kaynaklanan ve ödenmeyen üç aylık ücret alacaklarını karşılamak için oluşturulmuştur.

İşverenlerce işsizlik sigortası primi olarak yapılan ödemelerin yıllık toplamının %1'inden oluşan Ücret Garanti Fonu, İşsizlik Sigortası Fonu içinde değerlendirilmekte olup, 31.08.2015 tarihi itibarıyla 306.799.322 TL'dir.

Tablo 57. Ücret Garanti Fonundan Yararlanan Sayısı (2005-2015)

	Ödeme Yapılan Kişi(Hak Eden)	Ödeme Miktarı (Milyon TL)
2005	1.269	3,4
2006	1.134	1,6
2007	2.223	3,6
2008	827	1,1
2009	12.371	22,3
2010	12.905	22,1
2011	5.807	9,4
2012	3.210	8,7
2013	5.668	15
2014	8.196	21,6
2015*	4.292	12,41
Toplam	**57.902**	**121,2**

31.08.2015/İŞKUR

2009 ve 2010 yılında Ücret Garanti Fonu'ndan ödeme yapılan kişi sayısı genel ekonomik krizin işgücü piyasasına etkisi dolayısıyla oldukça yüksek olmuştur. Sonraki yıllarda ise ödeme yapılan kişi sayısı önemli ölçüde azalmıştır. 2005 yılından 31.08.2015 tarihine kadar yaklaşık 58 bin kişiye 121 milyon TL ödeme yapılmıştır.

8.6 İŞ KAYBI TAZMİNATI

4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun çerçevesinde, özelleştirme kapsamına alınan kuruluşlarda iş sözleşmesine dayalı olarak ücret karşılığı çalışanlardan; bu kuruluşların özelleştirmeye hazırlanması, özelleştirilmesi, küçültülmesi veya faaliyetlerinin kısmen veya tamamen durdurulması, süreli veya süresiz kapatılması veya tasfiye edilmeleri nedeniyle, hizmet akitleri, tabi oldukları iş kanunları ve toplu iş sözleşmeleri gereğince tazminata hak kazanacak şekilde sona erenlere iş kaybı tazminatı ödenmektedir.

İş kaybı tazminatı kapsamında kişilere;

- İş kaybı tazminatı ve sosyal güvenlik primlerinin ödenmesi,
- İş ve meslek danışmanlığı, meslek geliştirme, edindirme, yetiştirme eğitimi ve işe yerleştirme,

hizmetleri verilmektedir.

4046 sayılı Kanuna göre, özelleştirilen işyerinde hizmet akdi kesintisiz en az 550 gün devam edenler 90 gün, 1100 gün devam edenler 120 gün, 1650 gün devam edenler 180 gün, 2200 gün devam edenler 240 gün İş Kaybı Tazminatı almaya hak kazanmaktadır.

Ödeme miktarı ise günlük net asgari ücretin iki katıdır. Engelliler için ise bu tutar, günlük net asgari ücretin dört katı olarak belirlenmiştir.

Tablo 58. İş Kaybı Tazminatı Ödemeleri (2008-2015)

Yıllar	Hak Eden	Ödeme Miktarı (Milyon TL)
2008	671	4,92
2009	654	7,11
2010	9.485	68,01
2011	1.856	8,09
2012	532	6,63
2013	3.353	11,16
2014	1.214	13,21
2015*	813	4,62

31.08.2015/İŞKUR

8.7 MADEN KAZALARI SEBEBİYLE YAPILAN ÖDEMELER

8.7.1 Soma Maden Kazası Sonucu Yapılan Ödemeler

Manisa'da taş kömürü madenciliği ve linyit madenciliği alanında faaliyet gösteren;

- Eynez maden ocağı işletmesinde 13/05/2014 tarihi itibarıyla, sigortalı olanlara veya bunların hak sahiplerine hak sahipliği oranlarına göre, son aylık net ücretleri esas alınarak 6 ay süre ile İşsizlik Sigortası fonundan ödeme yapılmıştır.

- Eynez, Atabacası ve Işıklar maden ocağı işletmelerinde 13/05/2014 tarihi itibarıyla, sigortalı olanlara; işyerinin kapalı olduğu dönemle sınırlı olmak üzere, 6331 sayılı Kanunun 25 inci maddesinin 6 ncı fıkrasında belirtilen ve işveren tarafından ödenmeyen ücretler 6 ay süre ile İşsizlik Sigortası fonundan karşılanmıştır. Yapılan bu ödemenin işverenden tahsil edilmesi ile ilgili süreç başlatılmıştır.

Tablo 59. Soma Maden Kazası Sonucu Yapılan Ödemeler

4447 SAYILI KANUN GEÇİCİ 12/A						
Ödeme Yapılan Kişi Sayısı			Ödeme Miktarı (Milyon TL)			
Vefat Sonucu Hak Sahibi	Çalışanlar	Toplam Kişi Sayısı	Vefat Sonucu Hak Sahibi	Çalışanlar	Ödemeye İlişkin Giderler	Toplam Ödeme Miktarı
761	2.640	3.401	2,01	21,98	0,07	24,06

31.08.2015/İŞKUR

Tablo 60. Soma Maden Kazası Sonucu Yapılan Ödemeler

4447 SAYILI KANUN GEÇİCİ 12/B		
Dönem	Ödeme Yapılan Kişi Sayısı	Ödeme Miktarı (Milyon TL)
Haziran Dönemi (Eynez, Atabacası, Işıklar)	5.382	9,45
Temmuz Dönemi (Eynez, Atabacası, Işıklar)	5.354	10,19
Ağustos Dönemi (Eynez, Atabacası, Işıklar)	5.305	10,75
Eylül Dönemi (Eynez, Atabacası, Işıklar)	5.186	10,67
Ekim Dönemi (Eynez)	2.572	5,38
Kasım Dönemi (Eynez, Atabacası)	3.387	7,24
Toplam	**27.186**	**53,68**

31.08.2015/İŞKUR

8.7.2 Ermenek Maden Kazası Sonucu Yapılan Ödemeler

4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa eklenen Geçici 13 üncü madde ile Karaman ili Ermenek ilçesi Güneyyurt beldesi Cenne mevkiinde 28/10/2014 tarihinde maden kazasının meydana geldiği işyerinde aynı tarih itibarıyla sigortalı olanlar ile bunlardan hayatını kaybedenlerin hak sahiplerine hak sahiplikleri oranlarına göre, altı ay süre ile brüt asgari ücretin iki katı tutarında İşsizlik Sigortası Fonundan aylık ödeme yapılması kararlaştırılmıştır. 31.08.2015 tarihi itibarıyla 4 aylık ödeme gerçekleştirilmiştir.

Tablo 61. Ermenek Maden Kazası Sonucu Yapılan Ödemeler

4447 SAYILI KANUN GEÇİCİ 13/1						
Ödeme Yapılan Kişi Sayısı			Ödeme Miktarı (Milyon TL)			
Vefat Sonucu Hak Sahibi	Çalışanlar	Toplam Kişi Sayısı	Vefat Sonucu Hak Sahibi	Çalışanlar	Ödemeye İlişkin Giderler	Toplam Ödeme Miktarı
61	155	216	0,16	1,53	0,005	1,70

31.08.2015/İŞKUR

Aynı maddenin ikinci fıkrasında, aynı mevkide faaliyette bulunan ve maddenin yayımı tarihinden önce 6331 sayılı Kanunun 25 inci maddesi gereği kapalı olan diğer işyerlerinde çalışan ve 28/10/2014 tarihi itibarıyla sigortalı olanlara; ödenmeyen net ücretlerinin, işyerlerinin kapalı olduğu dönemle sınırlı olmak ve üç ayı geçmemek üzere Fondan ödenmesi kararlaştırılmıştır. İkinci fıkra kapsamında mevkide faaliyet gösteren işverenlerle irtibata geçilmiştir. İşverenler tarafından çalışanlarının ücret alacaklarının bulunmadığı bildirildiğinden bu kapsamda ödeme yapılmamıştır.

İŞKUR

DOKUZUNCU BÖLÜM

ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR VE AVRUPA BİRLİĞİ İLE İLİŞKİLER

9.1 ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR

Kurumumuz, uluslararası alanda gerçekleştirdiği faaliyetler kapsamında; Dünya Kamu İstihdam Kurumları Birliği (WAPES), Avrupa Birliği (AB), Güneydoğu Avrupa Ülkeleri Kamu İstihdam Kurumları Merkezi (CPESSEC), Birleşmiş Milletler (BM), Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Dünya Bankası (WB), Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT), Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) gibi birçok uluslararası kuruluşun yanı sıra, birçok ülkenin kamu istihdam hizmetlerini yürüten muadil kurum ve kuruluşlarla birebir ilişkiler ve çalışmalar yürütmekle beraber, diğer kamu kurumlarının yaptığı çalışmalara da görev alanı bağlamında katkı sunmaktadır.

İŞKUR; vizyonu, geniş perspektifli uluslararası çalışmaları ve kurumsal kapasitesiyle sadece AB ülkeleri arasında değil, dünya çapındaki ülkelerin sayılı kurumları arasındaki yerini almış ve etki alanını tüm dünya kamu istihdam kurumları olarak belirlemiştir.

9.1.1 Dünya Kamu İstihdam Kurumları Birliği (WAPES)

Kamu İstihdam Kurumlarının uluslararası anlamda en büyük temsil kurumu olan WAPES'e 2003 yılında üye olan Kurumumuz, 2012 yılı için Yönetim Kurulu Üyesi olarak seçilmiştir. Söz konusu Birliğe tüm dünya çapında 85 üye ülke bulunmaktadır. Birliğin yönetimi 16 ülkeden oluşmaktadır. Birlik, üye ülkelerin istihdam kurumlarında yaşanan son gelişmeleri ve güncel çalışmaları değerlendirmekte ve yeni öneriler sunmaktadır. Birliğin yönetiminde yer alarak yapılan çalışmalara yön verme ve örnek çalışmalarımızı uluslararası alanda diğer ülkelerle paylaşarak küresel istihdam sorununun çözümüne katkı sağlamaktayız.

2014 yılının Mayıs ayında WAPES Avrupa Bölge Toplantısına Antalya'da ev sahipliği yapıp, akabinde "Genç Girişimciliği ve Sosyal Girişimcilik: Kamu İstihdam Kurumları'nın Rolü & En İyi Uygulamalar" konulu çalıştayı ile dünyanın çeşitli bölgelerinden gelen Kamu İstihdam Kurumu temsilcilerini misafir edip bilgi paylaşımında bulunulmuştur.

4-8 Mayıs 2015 tarihlerinde İstanbul'da düzenlemiş olduğumuz WAPES'in 10. Dünya Kongresinde İŞKUR büyük bir diplomasi faaliyeti yürütmüş ve neticede ülkemize bu organizasyonu kazandırarak üç yıllık Dönem Başkanlığına seçilmiştir. Dünya genelinde toplam 85 üyesi bulunan WAPES'in, her üç yılda bir gerçekleştirilen ve en prestijli etkinliği olan WAPES Dünya Kongresi'nin 10'uncusuna, 58 ülkeden 300'e yakın katılımcıya İŞKUR ev sahipliği yapmıştır. Gerçekleşen seçimlerde İŞKUR, ilk turda 41 ülkenin oyunu alarak seçimleri kazanmış ve Genel Müdürümüz Dr. Nusret Yazıcı 2015-2018 dönemi Dünya Kamu İstihdam Kurumları Birliği Başkanı seçilmiştir.

9.2 AVRUPA BİRLİĞİ İLE İLİŞKİLER

Kurumumuzun yürüttüğü faaliyetler arasında Avrupa Birliği ile ilişkiler ve uluslararası finansman kaynaklarıyla uygulanan projeler önemli bir yer tutmaktadır.

AB'ye katılım süreci kapsamında üyelik müzakerelerini sürdüren ülkemiz, uyumlaştırma sürecinin tamamlanabilmesi için önemli siyasi, ekonomik ve sosyal reformları hayata geçirmektedir. Bu süreç içerisinde kapsamlı bir şekilde üzerinde durulan istihdam stratejileri ve sosyal politikalar, diğer bütün alanlarla ilişkili olduğundan ülkemiz ve Kurumumuz için büyük önem arz etmektedir.

Kurumumuz, AB ile ilişkiler çerçevesinde uyum sürecini hızlandıracak ve ülkemizin istihdam politikalarını etkinleştirecek çalışmalarını; gerek ÇSGB koordinasyonunda gerekse bizzat yürüttüğü ve sorumlu olduğu görevleri vasıtası ile sürdürmektedir. Bu doğrultuda AB'ye uyum çalışmaları kapsamında istihdam, çalışma hayatı ve işgücü piyasası alanındaki gelişmeler ve direktifler takip edilerek gerekli iş ve işlemler gerçekleştirilmekte; Kurumumuzun uzmanlık ve bilgi birikimi süreçlere dâhil edilmeye çalışılmaktadır. Bu noktada İŞKUR, kurumsal vizyonu ile örtüşen ve akıllı, sürdürülebilir ve kapsayıcı büyümeyi hedefleyen Avrupa 2020 Stratejisi kapsamındaki çalışmalarına da hız vermiş, gerekli eylem planlarının hazırlanması için AB ile yürüttüğü çalışmalarını yoğunlaştırmıştır.

9.2.1 Genel Koordinasyon ve Müzakerelere İlişkin Çalışmalar

AB'ye katılım sürecinde Kurumumuzun görev ve sorumluk alanı çerçevesindeki tüm iş ve işlemler Kurumumuzca takip edilmekte olup Bakanlığımız ile yakın işbirliği içerisinde çalışılmaktadır.

AB Komisyonu tarafından hazırlanan Türkiye Düzenli İlerleme Raporlarına ilişkin Kurumumuz katkısı, raporların öncesinde ve sonrasında titizlikle ele alınmakta, ihtiyaç duyulan bilgi ve belgeler derlenip yorumlanarak talep edilen düzeyde hazırlanmaktadır.

AB süreçlerine ilişkin çeşitli strateji belgelerine ve eylem planlarına Kurumumuz görev ve sorumluluk alanı çerçevesinde gerekli katkı sunulmaktadır. AB üyelik müzakereleri çerçevesinde özellikle Fasıl 2: İşçilerin Serbest Dolaşımı ve Fasıl 19: Sosyal Politika ve İstihdam kapsamında gerek görülen çalışmalar Kurumumuzca yürütülmektedir.

9.2.2 İstihdam ve Sosyal Reform Programı (ESRP) Çalışmaları

AB mevzuatına uyum süreci kapsamında Kurumumuz koordinasyonunda hazırlanmakta olan ve kısa vadeli işgücü piyasası politika önceliklerini içeren Ortak Değerlendirme Belgesi (JAP) ile sosyal içerme alanında Bakanlığımız koordinasyonunda hazırlanmakta olan Ortak Sosyal İçerme Bel-

gesi (JIM), AB'nin yeni yaklaşımları ve hedefleri de dikkate alınarak İstihdam ve Sosyal Reform Programı (EmploymentandSocial Reform Programme - ESRP) adı altında birleştirilerek yeni bir strateji belgesi olarak hazırlanması AB Komisyonu tarafından kararlaştırılmıştır.

Program ile ekonomik ve sosyal gelişmeye ilişkin temel sorun alanları tanımlanacak, büyümeye katkı sağlayacak politika reformları ve tedbirleri belirlenecek, ülkemiz istihdam ve sosyal politika alanında Avrupa 2020 Stratejisine ve yönetişim sürecine yakınlaştırılacaktır. IPA fonlarının kullanımı ile mevcut politikaların ilişkilendirilmesi, uygun olan alanlarda AB müktesebatına uyumun desteklenmesi hususları da program kapsamında bulunmaktadır.

Bu çerçevede ESPR'ye ilişkin Ekim 2013'te başlayan çalışmalar, Bakanlığımız AB ve Mali Yardımlar Dairesi Başkanlığı tarafından koordine edilmekte olup Kurumumuz görev ve sorumlulukları kapsamında gerekli katkı verilmektedir.

9.2.3 Teknik Destek ve Bilgi Değişimi (TAIEX)

Teknik Destek ve Bilgi Değişimi (TAIEX), Avrupa Komisyonu Genişleme Genel Müdürlüğüne bağlı Kurumsal Yapılanma Birimi tarafından aday ülkelere AB müktesebatının üstlenilmesi ve mevzuat uyumu çalışmalarında kısa süreli teknik destek verilmesini amaçlayan mekanizmadır. Bu mekanizmanın aktif bir şekilde kullanılabilmesi ve muhtemel fonları, Kurumumuza ve ülkemize kazandırılarak bilgi değişimi ve aktarımını sağlanması amaçlanmaktadır.

9.2.4 2014 Yılı İŞKUR - TAIEX Çalışmaları

TAIEX kapsamında 2014 yılında gerçekleştirilmesi öngörülen faaliyetlerin planlanması için Kurumumuzunteknik ihtiyaçları doğrultusunda talepleri alınmış olup, öncelikli olarak 2 TAIEX talebi için başvuruda bulunulmuştur.

İŞKUR'un iletmiş olduğu TAIEX talepleri kabul edilmiş ve faaliyetlerin organizasyon çalışmaları ile birimler arası detaylandırma çalışmaları başlatılmıştır.

9.2.5 2015 Yılı İŞKUR - TAIEX Çalışmaları

Stratejik planların hazırlanmasına yönelik iyi uygulamalar konusunda 2014 yılında gerçekleştirilen uzman talebi kapsamında 16-18 Şubat 2015 tarihlerinde Fransız İstihdam Kurumu (Pole Emploi) uzmanları tarafından, eğitim ve bilgilendirme toplantıları gerçekleştirilmiştir. Uzman talebi faaliyetine farklı Daire Başkanlıklarından 20 İŞKUR personeli katılım sağlamıştır.

"Aktif İşgücü Programlarına Yönelik En İyi Uygulamalar" konulu TAIEX çalıştay faaliyeti için hazırlık çalışmalarında önemli bir aşama kaydedilmiştir.

2015 yılı hazırlık çalışmaları ise devam etmekte olup, bu kapsamda 2015 yılı TAIEX faaliyetlerine yönelik Kurumumuz birimlerinin önerileri talep edilmiş ve bu kapsamda öncelikli olarak 3 TAIEX faaliyeti için başvuru yapılması planlanmıştır.

9.2.6 Türkiye Ulusal Ajansı Çalışmaları

Avrupa Birliği Bakanlığı AB Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Türkiye Ulusal Ajansı), temel olarak AB'nin eğitim ve gençlik programlarını ülke içinde duyurma, bu programlara katılım çalışmalarını koordine etme, yürütme ve izleme, Avrupa Komisyonu'na rapor halinde sunma, program uygulamaları hakkında Avrupa Komisyonu ile gerekli görüşmeleri yapma ve uygulama sözleşmelerini imzalama görevlerini üstlenmiştir. Genel Müdürümüz Sayın Dr. Nusret Yazıcı, Avrupa Birliği Bakanlığı'nın ilgili kuruluşu olarak çalışmalarını devam ettiren Türkiye Ulusal Ajansı Yönlendirme Komitesi Üyesidir.

Bu kapsamda Yönlendirme Komitesi toplantılarına katılım sağlanmakta, Yönlendirme Komitesi görevleri dâhilinde; Ulusal Ajans Bütçesi, Çalışma Planı ve diğer hususlarda Komite Üyesi sıfatıyla Kurumumuz adına görüş bildirilmekte ve diğer yükümlülükler yerine getirilmektedir. Kurumumuzca Türkiye Ulusal Ajansı çalışmaları kapsamında olası işbirlikleri çalışılmakta, bu konularda ilave görüşmeler, toplantılar ve eğitimler düzenlenmektedir.

9.3 DİĞER ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR

Uluslararası projeler, çalışma ziyaretleri, basılı, web tabanlı bilgi, konferans, seminer ve eğitim kursları aracılığıyla çeşitli faaliyetler yürütülerek, eğitim ve istihdam sektörlerindeki hedef gruplara kaynak sağlamak ve bu gruptaki kişilerde farkındalık oluşturmak hedeflenmektedir.

Türkiye, gelişmiş ve gelişmekte olan 20 ülkeyi ekonomik büyüklük ölçütüyle bir araya getiren ve temsil niteliği yüksek olan G20'nin, küresel ekonomik işbirliği ve eşgüdüm açısından en uygun platform olduğunu değerlendirmekte ve G20'nin çalışmalarına aktif katkı sağlamakta ve 2015 dönem başkanlığını yürütmektedir. Ülkemiz 2014-2016 yılları arasında "troyka" denilen üçlü yönetim yapısı içinde yer almaktadır. 2015 dönem başkanlığı sürecinde; ÇSGB uhdesinde yürütülen "G20 İstihdam Çalışma Grubu (EWG) Başkanlığı" görevi kapsamında, özellikle kurumumuz hizmetlerini ilgilendirmesi bakımından, Türkiye İstihdam Planı'nın revize edilmesi, İstihdam Planı izleme sürecinin bir parçası olarak her üye ülkenin hazırlayacağı "Öz Değerlendirme Raporu" çalışmasının ülke-

miz için yürütülmesi, Bakanlar Deklarasyonu ve eklerinin üyelerin EWG toplantılarında uzlaştıkları öncelikler doğrultusunda hazırlanması çalışmalarına katkı ve katılım sağlanmaktadır.

Dünya Bankası ile Kurumumuz arasında hayata geçirilmesi planlanan "Sosyo-Duygusal Beceriler Projesi" daha yüksek istihdam edilebilirlik için işgücü piyasasında işsizlerin motivasyonunu artırma amacıyla ilk defa ülkemizde gerçekleştirilecektir. Kurumumuz, bahse konu proje ile Dünya Bankasıyla Türkiye'deki işsizlerin iş arama sürecini araştıran akademik bir çalışmada yer almaktadır. Bu çalışma, iş aramakta olan kişilerin bu süreçte karşılaştıkları sorunları ve bu sorunlarla baş etme yollarını araştırmaktadır.

İŞKUR, üyesi olduğu Güneydoğu Avrupa Ülkeleri Kamu İstihdam Kurumları Merkezi (CPESSE-C)'in 2016 yılında Başkanlığını devralacaktır. Bu bağlamda bölge ülkelerinin istihdam politikalarının tartışıldığı ve iyi uygulama örneklerinin paylaşıldığı Yönetici ve Uzman Konferanslarına katılım sağlanmakta olup, son olarak 24-25 Eylül 2015'de Slovenya'nın başkenti Ljubljana'da düzenlenen 14. Yönetici ve 13. Uzman Konferanslarına WAPES Başkanı ülke olarak katılım sağlanmıştır.

Kurumumuz ve İslam Ülkeleri İstatistik Ekonomik Sosyal Araştırma ve Eğitim Merkezi (SESRIC) işbirliğinde İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT)'ye üye ülkelerin kamu istihdam kurumları ilk toplantısı 29-30 Nisan 2014'te Ankara'da gerçekleşmiştir. Bu kapsamda, işgücü, istihdam ve sosyal koruma konularında işbirliği hususlarında daha etkin olunabilmesi için İİT Kamu İstihdam Kurumları Ağı (OIC-PESNET) kurulmuştur. İşgücü piyasası politikalarının uygulanması ve istihdam politikalarına yön veren kamu kurumları OIC-PESNET için ulusal odak noktası olarak belirlenmiştir.

SESRIC, ilgili ulusal, bölgesel ve uluslararası kurumlar arasındaki işbirliğini pekiştirmek amacıyla İİT'ye üye ülkelerle İŞKUR önderliğinde kurulan OIC-PESNET kapsamında ilgili kurumların kapasitelerini ve ihtiyaçlarını belirlemek ve karşılamak için "Kapasite Geliştirme Programları" kapsamında eğitim programları ve seminerler düzenlemektedir. İŞKUR tarafından "Gençler İçin İş Yaratma ve Beceri Geliştirme Eğitimi Hizmetleri", konulu eğitim programı 1-2 Aralık 2014 tarihlerinde, Azerbaycan 'da gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Birleşik Arap Emirlikleri, Sudan, Senegal, Ürdün, Pakistan, Kamerun ve Gambia gibi ülkelerle de Kapasite Geliştirme Programları kapsamında eğitim programları düzenlenmesi öngörülmektedir.

Bununla birlikte, çalışma hayatı ve işgücü piyasalarını tanıtmak, kuruluşundan bu yana edindiği tecrübeleri diğer ülke ve uluslararası kurumlara aktarmak, gerçekleştirmiş olduğu faaliyetleri ve bu faaliyetlerinin sonuçlarını tüm aktörlerle paylaşmak amacıyla, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Tacikistan, Türkmenistan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin katılımıyla 17-18 Eylül

2015 tarihlerinde ülkemizde "Türk Cumhuriyetleri Kamu İstihdam Kurumları Çalıştayı" adıyla bir çalışma gerçekleştirilmiştir.

Kurumumuzun ulusal çapta gerçekleştirdiği çalışmaları uluslararası arenada paydaşlarına duyurabilmesi ve istihdam alanındaki gelişmelerin tüm ülkelerce takip edilebilmesine olanak sağlanabilmesi için Kurumumuzun İngilizce internet sitesi içeriği Dış İlişkiler ve Projeler Dairesi Başkanlığımızca geliştirilmekte, çevirileri yapılmakta ve sürekli güncel tutulmaktadır.

Kurumumuzun çalışmaları, uluslararası paydaşlara sosyal medya üzerinden de duyurulmakta olup oluşturulan Twitter hesabı sürekli takip edilmekte ve güncel tutulmaktadır.

Ülkemizi profesyonel bir anlayış ile temsil etmek, Türkiye'nin istihdam hayatını Dünya çapında tanıtmak, Kurumumuz hizmetlerinin kamuoyu ile paylaşılmasını temin etmek, kuruluşumuzdan bu yana edindiğimiz tecrübeleri diğer ülkelere ve uluslararası kurumlara aktarmak ve yıl içerisinde Kurumumuzun gerçekleştirmiş olduğu faaliyetleri ve bu faaliyetlerin sonuçlarını tüm aktörlerle paylaşmak amacıyla, İngilizce olarak yayımlanan "İŞKUR INTERNATIONAL" dergimiz, 2015 yılı Mayıs ayında yayın hayatına başlamıştır. Dergimizin dijital versiyonu ayrıca hazırlatılmış olup internet sitesinde yayınlanarak tüm paydaşlarımızla paylaşılması sağlanmıştır.

Görüldüğü üzere İŞKUR uluslararası alanda, istihdamla ilgilenen kuruluşlara aktif olarak katılım sağlayarak, kuruluşların toplantılarına ev sahipliği yaparak ve bu toplantılarda görüş alışverişinde bulunarak, gerek ülkemizin ve gerekse de diğer ülkelerin istihdam politikalarına katkı sağlamaktadır.

2014 yılı içinde; Kurumumuzdan 66 kişi 17 ülkeye resmi ziyarette bulunurken, 7 ülkeden 34 kişi Kurumumuzu ziyaret etmiştir.

2015 yılı içinde ise; Kurumumuzdan 43 kişi 13 ülkeye resmi ziyarette bulunurken, 2 ayrı ülkeden 3 kişi Kurumumuza ziyarette bulunmuştur.

İŞKUR

ONUNCU BÖLÜM

PROJELER VE DİĞER ÇALIŞMALAR

10.1 TAMAMLANMIŞ PROJELER

10.1.1 Genç İstihdamının Desteklenmesi Operasyonu

AB'ye Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) kapsamında AB ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilen ve 2010-2013 yılları arasında NUTS II bölgesindeki 43 ilde uygulanan Genç İstihdamının Desteklenmesi Operasyonunun bütçesi 26 milyon Avrodur. Teknik destek ve hibe bileşenlerinden oluşan Operasyonun hedef grubu, eğitim seviyesi göz önünde bulundurulmaksızın 15-29 yaş aralığındaki gençlerdir.

Operasyonun temel amacı; gençlerin meslek edinme, kariyer hedefleri ve girişimcilik gibi konularda bilinçlendirilmesi, mesleki ve işbaşı eğitimler yoluyla istihdam edilebilirliklerinin artırılmasıdır. Bu temel hedefe ulaşabilmek için, girişimcilik eğitimlerinin düzenlenmesi, kendi işini kuracak genç girişimcilere rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin verilmesi, gençler için okuldan işe geçişi kolaylaştıracak staj imkânlarının arttırılması, gençlerin mesleki yeterliliklerinin arttırılması ve çıraklık programlarından yararlanan gençlerin sayısının arttırılmasına yönelik faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Hibe bileşeni bünyesinde desteklenen projeler kapsamında 2.497 genç istihdam edilmiş, 6.176 genç bir mesleki sertifika almış, 5.655 genç özel danışmanlık ve rehberlik hizmetinden faydalanmıştır.

10.1.2 Kamu İstihdam Hizmetlerinin Geliştirilmesi Operasyonu

IPA kapsamında AB ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilen Operasyonun genel amacı; İŞKUR'un, ÇSGB'nin, İİMEK ve sosyal tarafların istihdam hizmetlerinin kalite ve etkinliğinin geliştirilmesi yoluyla istihdamın artırılmasıdır. Mal alımı ve teknik destek bileşenlerinden oluşan Operasyonun bütçesi 12,5 milyon Avro olup 2011-2014 yılları arasında 38 ay süreyle Genel Müdürlük ve 12 NUTS II bölgelerinde yer alan 43 ilde uygulanmıştır. Operasyon kapsamında aşağıda yer alan 7 temel hedefe ulaşılması için pek çok faaliyet yürütülmüştür:

- 43 ilde İŞKUR İl Müdürlüklerinin kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi,
- İŞKUR'un İşgücü Piyasası Bilgi Sistemlerinin geliştirilmesi,
- 43 ilde İŞKUR'un danışmanlık hizmetlerinin geliştirilmesi,
- Aktif işgücü piyasası politikalarının etkisinin izlenmesi için bir model geliştirilmesi,
- 43 ilde İİMEK' lerin işlevlerinin iyileştirilmesi,
- İŞKUR hizmetlerine erişimin arttırılması,
- İstihdam konularında ÇSGB, İŞKUR ve sosyal ortakların politika geliştirme kapasitesinin arttırılması.

10.2 DEVAM EDEN PROJELER

10.2.1 Kadın İşletmelerine Finansman ve Danışmanlık Desteği Programı

IPA kapsamında AB ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortaklaşa finanse edilen Kadın İşletmelerine Finansman ve Danışmanlık Desteği Programının yürütücüsü Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (AİKB) ve faydalanıcısı Türkiye İş Kurumu'dur. Projenin amacı;

- Kadınlara ait veya kadınların yönettiği işletmelerin sürdürülebilir nitelikte büyümeleri ve istihdam yaratmaları için finansal araçlara erişimlerinin desteklenmesi,
- Kadın işletmelerine yönelik sürdürülebilir kredi mekanizmalarının geliştirilmesi için programa katılan ulusal bankaların teknik destek yoluyla desteklenmesi,
- Kadın işletmelerinin know-how, networking gibi finansal olmayan iş geliştirme araçlarına erişimlerinin desteklenmesidir.

2014 – 2021 yılları arasında uygulanacak olan projenin bütçesi 38 milyon Avro olup uygulama bölgesi 81 ildir. Projenin hedef grubu:

- Çoğunluk hisselerine kadınların sahip olduğu KOBİ'ler
- Kadınların yönetici olduğu KOBİ'ler
- Kadınlara ait veya kadınların yönettiği işletmelerin finansal ihtiyaçlarının karşılanması için kapasite geliştirme faaliyetlerinden yararlanacak olan programa katılan ulusal bankalardır.

Proje Faaliyetleri

Faaliyet 1: Kadın KOBİ'lere Kredi

AİKB tarafından tahsis edilen 300 milyon Avro, programa katılan 6 ulusal banka aracılığıyla kadınlara ait veya kadınların yönettiği KOBİ'lere uygun koşullu kredi olarak kullandırılacaktır.

Faaliyet 2: Kredi Kayıp Riskinin Karşılanması

Programa katılan ulusal bankaları hedef gruptaki KOBİ'lere uygun koşullu kredi vermek amacıyla teşvik etmek üzere finanse edilen portföye ait kayıp riskinin %10'luk kısmı operasyon kapsamında karşılanacaktır. Bu risk paylaşımı düzenlemesi kadın girişimcilerin finansmana erişimini kolaylaştıracaktır. Kredi kayıp riskinin karşılanması için oluşturulan bu fonun 2021 yılı itibarıyla kullanılmayan tutarı, kadın istihdamının geliştirilmesi için İŞKUR tarafından kullanılacaktır.

Faaliyet 3: Programa Katılan Ulusal Bankalara Yönelik Teknik Destek

Kadınlara ait veya kadınlar tarafından yönetilen KOBİ'lerin finansal ihtiyaçlarına yönelik kredi verme mekanizmasının oluşturulması ve yaygınlaştırılması için personel eğitimleri, uygun organizasyonel yapıların, süreçlerin ve finansal ürünlerin geliştirilmesi ve operasyonun tanınırlığı konularında programa katılan ulusal bankalar desteklenecektir.

Faaliyet 4: Hedef KOBİ'lere Yönelik Küçük İşletme Destekleri

Faaliyet kapsamında; pazarlama, organizasyon, bilgi ve iletişim teknolojisi, kalite yönetimi, enerji etkinliği, çevre yönetimi gibi alanlarda kapsamlı danışmanlık desteği, işletme becerileri eğitimleri, koçluk ve mentorluk hizmetleri sunulacaktır. Böylece hedef KOBİ'lerin orta ve uzun vadede sürdürülebilir büyümeleri desteklenecektir.

Projenin Beklenen Sonuçları

- Operasyon sonucunda 21.000 yeni istihdam yaratılması beklenmektedir.
- Programa katılan ulusal bankalar aracılığıyla yaklaşık 12.000 kredinin hedef KOBİ'ler tarafından kullanılması beklenmektedir.
- Kayıp riskinin karşılanması ve teknik destek faaliyetleri ile programa katılan ulusal bankaların, hedef KOBİ'lerin finansman ihtiyaçlarını karşılayan ürünler geliştirmesi hedeflenmektedir.
- Kadınlara ait veya kadınların yönettiği KOBİ'lere yönelik küçük işletme destekleri ile finansal olmayan iş geliştirme araçlarına erişimlerinin artırılarak sürdürülebilir büyümelerinin desteklenmesi hedeflenmektedir.

Projedeki İlerlemeler

- Programın uygulamasından sorumlu kuruluşlar AİKB, ÇSGB AB ve Mali Yardımlar Dairesi Başkanlığı ve İŞKUR'un katılımı ile proje başlangıç toplantısı 22 Ağustos 2014 tarihinde gerçekleştirilmiştir.
- Programın ulusal tanıtım konferansı ÇSGB Bakan Yardımcısı Halil Etyemez, İŞKUR Genel Müdürü Dr. Nusret Yazıcı, Sözleşme Makamı, AİKB ve programa katılan ulusal banka temsilcileri ile çok sayıda kadın işveren ve basın mensubunun katılımı ile 22 Ekim 2014 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.
- 8 Mart Dünya Kadınlar Günü vesilesiyle program kapsamında sunulacak olan mentorluk hizmetlerinin tanıtımı 5 Mart 2015 tarihinde Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

- İşletme becerileri eğitimleri kapsamında Gaziantep, Diyarbakır ve Batman'da liderlik ve pazarlama eğitimleri gerçekleştirilmiştir. Diğer illerde gerçekleştirilecek eğitimler için planlama çalışmaları devam etmektedir.

- Programın yerel açılış ve tanıtım çalışmaları kapsamında 21 Mayıs 2015 tarihinde Gaziantep'te, 28 Mayıs 2015 tarihinde Kayseri'de ve 11 Haziran 2015 tarihinde Eskişehir'de yerel paydaşlar ve basın mensuplarının katılımı ile yerel açılış konferansları düzenlenmiştir.

- Hedef KOBİ'lerin yararlandığı ve programın küçük işletme destekleri bileşeni kapsamında uluslararası pazarlama, insan kaynakları yönetimi, stratejik yönetim, bilgi ve iletişim teknolojileri gibi alanlarda sunulan danışmanlık hizmetleri devam etmektedir.

- Proje kapsamında İş Hayatında Kadınlar Seminerlerinin 2015 yılı son çeyreğinde yaklaşık 20 ilde gerçekleştirilmesi için çalışmalar devam etmektedir.

10.2.2 Kadınlar İçin Daha Çok ve İyi İşler: Türkiye'de İnsana Yakışır İş İçin Kadınların Güçlendirilmesi Projesi

Projenin ana hedefi Türkiye'de kadın istihdamının güçlendirilmesine destek olmaktır. Bu anlamda, ulusal düzeyde, İŞKUR ve İİMEK toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın istihdamı alanında teknik kapasitesi geliştirilecek ve ulusal düzeyde ilgili tüm paydaşların katılımı ile bir "Kadın İstihdamı ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı" oluşturulacaktır. Yerel düzeyde ise, bir yandan kadın istihdamını artıracak aktif işgücü piyasası programları düzenlenerek işsiz kadınların ekonomik olarak güçlenmesine destek olunacaktır.

Proje Kapsamında Gerçekleştirilen Faaliyetler

- Temmuz 2013'te uygulama dönemi başlayan projenin bütçesi 3,5 milyon Dolar olup İstanbul, Ankara, Konya ve Bursa illerinde yürütülmektedir.

- Kadın istihdamının artırılması ve yaygınlaştırılması için; aktif işgücü piyasası programları ile kadınlar için insana yakışır iş olanaklarının sağlanmasını ve çalışma standartları alanında farkındalık yaratmayı hedefleyen proje ile oluşturulacak olan ulusal düzeyde bir Kadın İstihdamı ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı geliştirilmeye başlanmıştır.

- Bu doğrultuda, ilgili kurum ve kuruluşlardan seçilen temsilcilerle ulusal teknik ekip oluşturulmuş, akademik düzeyde toplantılar gerçekleşmiş ve kadınlara yönelik işgücü piyasası analizleri ile ilgili çalışmalar yapılmıştır.

- 12 Şubat 2014 tarihinde Ankara'da düzenlenen bir konferans ile projenin açılışı gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte 13 Mart 2014'te Konya'da, 18 Mart 2014'te Bursa'da ve 19 Mart 2014'te İstanbul'da tanıtım toplantıları yapılmıştır.
- ILO Genel Merkezi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Bölümü ve ILO Uluslararası Eğitim Merkezi (ITC-ILO) ile işbirliği içerisinde 2-6 Eylül 2014 tarihlerinde İtalya Torino'da Ulusal Teknik Ekip üyelerine yönelik uluslararası bir eğitim semineri gerçekleştirilmiştir. Bu eğitimin devamı niteliğinde olan İstihdam Politikaları ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği konulu bir çalıştay 11-14 Kasım 2014'te Abant'ta düzenlenmiştir.
- Yine bu kapsamda ulusal teknik ekip üyeleri ile birlikte 1-6 Aralık 2014 tarihleri arasında İsveç çalışma ziyareti gerçekleştirilmiştir
- Proje illerinde, kamu istihdam hizmetlerinin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği perspektifi ile değerlendirilmesine yönelik ILO uzmanı ve araştırma görevlileri ile birlikte yürütülecek çalışma kapsamında 29 Ocak 2015'te üst düzey toplantı yapılmıştır.
- 29 Mart-3 Nisan 2015 tarihinde İİMEK üyelerinin toplumsal cinsiyet eşitliği boyutu ile farklı yerel istihdam politikalarının incelenmesi amacıyla Güney Kore'ye çalışma ziyareti düzenlenmiştir.

Taslak Eylem Planına ilişkin çerçeve metin oluşturulmuş, maddeler üzerinde ilerlenerek eylem planı geliştirilmiş ve son halini almıştır.

10.2.3 Yerelde İş Oluşturma Kapasitesinin Araştırılması Projesi

İŞKUR – OECD ortaklığında 2015 yılı içerisinde yürütülen Proje ile işgücü politikalarının ve kamu istihdam hizmetlerinin, kaliteli iş yaratma süreçleri üzerindeki etkilerinin tanımlanması amaçlanmaktadır. Proje, istihdam politikalarının ve kamu istihdam hizmetlerinin, işgücü piyasalarının ihtiyaçlarını nasıl daha iyi karşılayacağına, ekonomik gelişme ile nasıl koordine edileceğine, yeni ekonomik fırsatlar doğrultusunda nasıl daha esnek olabileceğine ve beceri kullanımı ile nasıl daha üretken olacağına dair danışmanlık hizmeti sunmaktadır. Proje kapsamında ayrıca düşük nitelikli işgücünün, niteliklerini nasıl geliştireceklerinin ve işgücü piyasasına nasıl dâhil olacaklarının yolları da araştırılmaktadır.

Yerelde sürdürülebilir iş yaratmaya katkı kapasitesinin ölçülmesi için 4 temel alan açısından ülkemizin içinde bulunduğu durumun ortaya konulması beklenmektedir. Bu alanlar ise şu şekildedir;

- Yerel ekonomik gelişme için daha iyi ve uyumlu politika ve programlar
- Beceriler yoluyla katma değer sağlanması

- Yerel istihdam sektörlerini ve kaliteli işlere yatırımları hedefleyen politikalar
- Sosyal içerme

Proje sonuçlarının hem ülkemiz işgücü piyasasındaki bilgi asimetrisinin azaltılmasında faydalı olması hem de G20 dönem başkanlığımız sürecinde ülkemiz katkısı olarak sunulması hedeflenmektedir.

Projede gelinen aşamada ise kısaca aşağıdaki faaliyetler yerine getirilmiştir;

- OECD ile yapılan görüşmelerde Kurumumuz görüşlerinin daha etkin hale getirilebilmesi amacı ile Kurumumuz bünyesinde ''Koordinasyon ve Çalışma Grubu'' oluşturulmuştur.
- Ülkemizdeki yerelde iş yaratma kapasitesinin belirlenmesi amacına yönelik olarak Yerel İş Yaratma Üzerine OECD İncelemeleri: Türkiye Yerel İstihdam Hizmetleri Sualnamesi'nin 81 ilde uygulanması kararlaştırılmıştır. Söz konusu anketin uygulama versiyonuna son şekli verilmiş, uygulanmak amacıyla İl Müdürlüklerimize gönderilmiştir.
- Projede görevli yerel uzman ve uluslararası uzman belirlenerek çalışmalara başlamıştır.
- Proje metodolojisinde öngörülen şekilde sosyal ortaklara yapılması planlanan gösterge tablosu anketinin uygulanacağı ve çalışma ziyaretlerinin yapılacağı iki il olarak Kocaeli ve Trabzon belirlenmiştir.

10.2.4 Sektörel Yatırım Alanlarında Genç İstihdamının Desteklenmesi Operasyonu

IPA kapsamında AB ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortaklaşa finanse edilen Sektörel Yatırım Alanlarında Genç İstihdamının Desteklenmesi Operasyonunun amacı:

- Gençlerin mesleki ve genel becerilerini ve niteliklerini uygun sektörlerle uyumlu şekilde geliştirmek,
- Gençlerin uygun sektörlerde kendi işlerini kurmaları için girişimcilik bilgilerini ve becerilerini artırmak,
- İyi nitelikte rehberlik ve danışmanlık hizmetleri ile okuldan işe geçişi kolaylaştırmak ve gençlerin iş deneyimlerini, meslek ve kariyer bilgilerini staj yoluyla artırmak temel bileşenleri altında tasarlanacak faaliyetler desteklemektir.

Bütçesi yaklaşık 20 milyon Avro olarak planlanan ve hibe bileşeninden oluşan Operasyon kapsamında 200 bin – 400 bin Avro arasındaki hibe projeleri desteklenecek olup Operasyonun hedef grubu, eğitim seviyesine bakılmaksızın 15-29 yaş arasındaki tüm işsiz gençler ve eğitimine devam eden gençlerdir. 2015 yılı son çeyreğinde hibe projelerinin değerlendirme sürecinin sona ererek projelerin başlaması öngörülmektedir.

10.3 HAZIRLIK AŞAMASINDAKİ PROJELER

10.3.1 İş ve Meslek Danışmanlığı Hizmetlerinin Geliştirilmesi Operasyonu

İŞKUR'un uyguladığı iş ve meslek danışmanlığı hizmetlerinin geliştirilebilmesi amacıyla IPA 2014 – 2020 programlama dönemi kapsamında proje hazırlık çalışmaları yürütülmektedir.

Proje ile İŞKUR'un sunduğu iş ve meslek danışmanlığı hizmetlerine ilişkin mevcut kurumsal kapasitelerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

10.3.2 Sosyo-Duygusal Beceriler Projesi

Dünya Bankası ile Kurumumuz ortaklığında hayata geçirilmesi planlanan Sosyo-Duygusal Beceriler Projesi, Türkiye'de daha yüksek istihdam edilebilirlik için işgücü piyasasında işsizlerin motivasyonunu artırma amacıyla ilk defa ülkemizde gerçekleştirilecektir. Hazırlık çalışmaları devam eden proje kapsamında Kurumumuz, Dünya Bankası'yla Türkiye'deki işsizlerin iş arama sürecini araştıran akademik bir çalışmada yer alacaktır. Bu çalışma, iş aramakta olan kişilerin bu süreçte karşılaştıkları sorunları ve bu sorunlarla baş etme yollarını araştırmaktadır.

10.4 PROJE HAVUZU ÇALIŞMALARI

ÇSGB AB ve Mali Yardımlar Dairesi Başkanlığı bünyesinde IPA 2014 – 2020 dönemi İstihdam, Eğitim ve Sosyal Politika Sektörü Operasyonel Programı kapsamında yeni operasyonların programlanması için proje havuzu çalışmaları yürütülmektedir.

2014-2020 Programlaması Proje Havuzu Çalışmaları kapsamında yürütülmesi öngörülen faaliyetlere ilişkin Kurum içi ve dışı paydaşlarla toplantılar gerçekleştirilmiş, bu toplantılarda söz konusu döneme ilişkin bilgilendirme yapılmış ve programlama içerisinde Kurumumuzun öncelikli ihtiyaçlarına ve üst düzey katma değer yaratacak projelere yönelik genel kapsamlı proje fikirleri geliştirilmiştir.

Proje Havuzu hazırlık çalışmaları yürütülürken Kurum kapsamında katılımı artırmak, alternatif proje önerileri alarak daha kapsamlı ve verimli bir çalışma yürütmek için çalıştay, eğitim, proje geliştirme toplantıları ve teknik destek çalışmalarımıza ek olarak Başkanlığımızca "İyi Bir Proje Fikrim Var" proje yarışması hayata geçirilmiştir.

Geliştirilen fikirler çerçevesinde proje önerileri genel kapsamlı başlıklar altında birleştirilmiş ve yeni proje önerileri sözleşme makamı olan ÇSGB AB ve Mali Yardımlar Dairesi Başkanlığına gönderilmiştir.

10.5 İŞBİRLİĞİ KAPSAMINDA KATKI SUNULAN PROJELER

Diğer kurum ve kuruluşlarca yürütülen projelere Kurumumuz görev ve sorumlulukları çerçevesinde katkı sağlanmaktadır. Bu doğrultuda Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın yararlanıcısı olduğu TUYUP (Turizm Sektöründe İşverenlerin ve Çalışanların Uyum Yeteneklerinin Artırılması Projesi), Milli Eğitim Bakanlığı'nın yararlanıcısı olduğu METEK (Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitimin Kalitesinin Güçlendirilmesi Projesi), Türkiye Belediyeler Birliği'nin yararlanıcısı olduğu İSKEP (Dezavantajlı Bireylerin Entegrasyonuna Yönelik İstihdam ve Sosyal Destek Hizmetleri Koordinasyon ve Uygulama Modeli Operasyonu), Sosyal Güvenlik Kurumu'nun faydalanıcısı olduğu KİTUP 2 (Etkin Rehberlik ve Denetim Yoluyla Kayıtlı İstihdamın Teşviki Projesi 2) gibi projelere Kurumumuz görev ve sorumlukları çerçevesinde katkı sunulmaktadır.

10.6 DİĞER PROJE VE ÇALIŞMALAR

10.6.1 Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Merkezleri (UMEM) Projesi

Türkiye'de vasıfsız işgücü arzı fazla iken, firmalar nitelikli eleman bulma sıkıntısı çekmektedir. İşgücünün, firmalar tarafından aranan yeterliliklere sahip olmaması, işgücü piyasasında yapısal bir işsizlik sorununa yol açmaktadır. Bu kapsamda işgücü piyasasında arz-talep uyuşmazlıklarından kaynaklanan işsizliğe çözüm getirmek amacıyla ÇSGB, İŞKUR, TOBB, TOBB ETÜ ve Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü arasında imzalanan protokol neticesinde "Uzmanlaşmış Meslek Edindirme Merkezleri (UMEM) Beceri'10 Projesi" başlatılmıştır. Projenin başlangıç aşamasında 81 ilde 111 endüstri meslek lisesi pilot okul olarak belirlenmiştir. Bu okulların donanımı ilin işgücü piyasası ihtiyaçları doğrultusunda yenilenmiş, eğiticileri de eğitimden geçirilmiştir.

İlk etapta sadece sanayi sektörüne yönelik olarak başlatılmış olan UMEM Beceri'10 projesinin kapsamı, 2012 yılının Mart ayında imzalanan Ek Protokol ile hizmetler ve tarım sektörlerini de içine alacak şekilde genişletilmiştir. Bu kapsam genişlemesiyle birlikte, oda ve borsaların koordinasyonunda hizmet ve tarım sektörlerinde faaliyet gösteren firmalardan alınacak talepler doğrultusunda, söz konusu sektörlere yönelik kurslar açılmaya başlamıştır. Ayrıca, proje kapsamındaki pilot okul sayısı da 213'e yükselmiştir. Proje kapsamında sanayi, hizmet ve tarım sektörlerinde teorik ve işbaşı eğitim birlikte verilmektedir.

Projenin uygulama aşamasında işgücü piyasasının dinamik yapısı nedeniyle değişen koşullar, ortaya çıkan ihtiyaçlar ve yapılan mevzuat değişiklikleri doğrultusunda Protokollerin ve Uygulama Genelgelerinin revize edilmesi ihtiyacı doğmuştur. Bu doğrultuda 08.05.2014 tarihinde UMEM

Beceri'10 Projesi Sanayi, Hizmet ve Tarım Sektörleri Uygulama Protokolü (Protokol) imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Proje kapsamında pilot okul uygulaması kaldırılmış ve kurslar; MEB'e bağlı resmi mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumlarından her biri ile Organize Sanayi Bölgeleri'nde faaliyet gösteren özel mesleki ve teknik liselerinde, TOBB ile oda/borsalar ve iştirakleri tarafından kurulan eğitim merkezlerinde, Yüksek Öğretim Kuruluna bağlı üniversitelerin bünyesinde bulunan fakülte ve yüksek okullarda veya işyerlerinde düzenlenmeye başlamıştır.

Projenin faaliyetleri genel anlamda beş ana başlıkta toplanmıştır:

- **İşverenlerden işgücü talepleri toplanması:** Tüm Türkiye'de işverenler taleplerini o ilin Ticaret Sanayi Odasına bildirir veya Proje sayfasına girer.
- **Eşleştirme:** Talep doğrultusunda okullarda veya işyerlerinde kurslar başlatılmadan önce işveren ile kursiyerin işbaşı eğitim yapacağı işyeri eşleştirmesi yapılır.
- **Kursların başlaması:** Kurslar okullarda veya işyerlerinde düzenlenebilir. Okulda mesleğin teorik kısmını alan kursiyerler sonrasında yapılan sınavdan başarılı olursa işbaşı eğitime başlar. İşyerinde düzenlenen kurstan sonra işbaşı eğitim yapılmamaktadır.
- **İşbaşı eğitim:** Kursiyerler eşleştirme yapılan işyerinde işbaşı eğitime katılıp uygulamalı olarak tecrübeli çalışanlardan/eğiticilerden mesleği öğrenirler.
- **İstihdam:** Programı başarıyla tamamlayan kursiyerlerin %50'si talebi alınan işyerinde istihdam edilirler.

Proje çerçevesinde yürütülen mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programlarından oluşan faaliyetlerden projenin uygulanmaya başladığı 2011 yılından itibaren 192.951 kişi yararlanmıştır.

Tablo 62. UMEM Verileri (2011-2015)

Yıl	Açılan Kurs/ Program	Kursiyer/Katılımcı		
		Erkek	Kadın	Toplam
2011	4.961	27.755	10.967	**38.722**
2012	5.814	35.757	19.627	**55.384**
2013	5.061	31.557	24.148	**55.705**
2014	1.981	11.998	12.122	**24.120**
2015*	1.682	9.843	9.177	**19.020**
Toplam	**19.499**	**116.910**	**76.041**	**192.951**

31.08.2015/İŞKUR

Proje çerçevesinde yürütülen mesleki eğitim kursları ve işbaşı eğitim programlarına erkeklerin daha fazla katılım sağladığı görülmektedir.

Grafik 29. UMEM Beceri'10 Projesi Kursiyerlerinin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

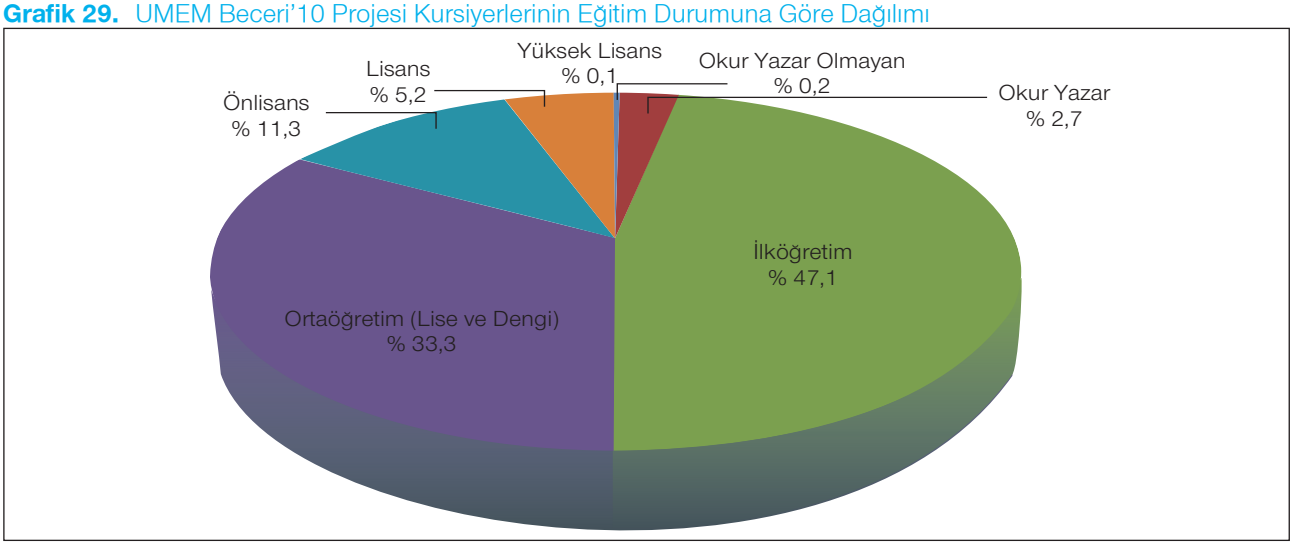

31.08.2015/İŞKUR

Proje kapsamında eğitimlere katılan kişilerin eğitim durumlarına bakıldığında; ilk ve orta öğretim mezunları ağırlıkta iken ön lisans mezunlarının da kısmen yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 63. Yaş Gruplarına Göre UMEM Beceri'10 Projesi Kursiyer Sayısı (2015)

Yaş Grupları	Erkek	Kadın	Toplam	Oran
15-19	1.674	1.230	2.904	15,3
20-24	3.620	2.702	6.322	33,2
25-29	2.483	1.716	4.199	22,1
30-34	1.095	1.199	2.294	12,1
35-39	572	1.026	1.598	8,4
40-44	267	735	1.002	5,3
45-49	100	355	455	2,4
50-54	19	130	149	0,8
55-59	13	55	68	0,4
60-64	0	29	29	0,2
Toplam	**9.843**	**9.177**	**19.020**	**100**

31.08.2015/İŞKUR

Katılımcıların yaş dağılımına bakıldığında %55'ten fazlasının 20-29 yaş aralığındaki kişilerden oluştuğu görülmektedir.

10.6.2 Uyuşturucu Bağımlılığı İle Mücadele Kapsamında Yürütülen Çalışmalar

İŞKUR tarafından işsizlikle mücadele ve istihdamın korunması bağlamında; madde bağımlısı tedavisi gören veya rehabilitasyon sürecindeki kişilere yönelik meslek edindirme amaçlı mesleki eğitim kursları, mesleki tecrübe amaçlı olarak işbaşı eğitim programı, kendi işini kurmak isteyenler için girişimcilik eğitimleri alanlarında hizmet verilmektedir. Uyuşturucu bağımlılığı ile mücadelede İŞKUR faaliyetlerini tanıtan broşürler ve posterler bastırılıp 81 il müdürlüğüne gönderilerek konunun önemi ve çözümü noktasında farkındalık yaratılmıştır. Ayrıca konuya ilişkin yapılan çalışmalar aylık olarak takip edilmekte ve değerlendirilmektedir.

10.6.3 Yatırım Projeleri

Kurumumuz tarafından yürütülen aktif işgücü hizmetlerine ilişkin olarak Kalkınma Bakanlığı'na sunulan "Bireysel Gönderme Yöntemi İle Bilgi ve İletişim Sektöründe Nitelikli İşgücü İhtiyacının Karşılanması Projesi" ve "Aktif İşgücü Programlarının Etki Değerlendirmesi" Projesi, 2015 ve 2016 yıllarını kapsayacak şekilde kabul edilmiş ve 2015 yılı Yatırım Programı'nda yer almıştır.

10.6.4 Bireysel Gönderme Yöntemi ile Bilgi ve İletişim Sektöründe Nitelikli İşgücü İhtiyacının Karşılanması Projesi

Kurumumuz tarafından yürütülen aktif işgücü hizmetlerine ilişkin olarak Kalkınma Bakanlığına sunulan Bireysel Gönderme Yöntemi ile Bilgi ve İletişim Sektöründe Nitelikli İşgücü İhtiyacının Karşılanması Projesi, 2015 ve 2016 yılları için kabul edilmiş ve 2015 yılı yatırım programında yer almıştır. Projenin genel amacı, bilişim sektörünün yıllardır her türlü ortamda dile getirdiği güncel teknolojik gelişmeleri bilen ve takip eden, uluslararası geçerliliği olan sertifikalara sahip nitelikli işgücünün temin edilmesidir.

Projenin uygulanması ile hedef kitlenin ve hizmet sağlayıcılarının önceden belirlenmiş kriterler dikkate alınarak belirlenmesi sağlanacak, bireysel gönderme yöntemi ile eğitimlerin verilmesi ile kursiyerlerin eğitim almak istedikleri firmayı kendi tercihleri doğrultusunda seçmesi mümkün olabilecektir. Ayrıca kursiyerlerin bilişim alanında uluslararası geçerliliği olan sertifikalar alması sağlanarak sektörün ihtiyaç duyduğu mesleklerde yetişmiş nitelikli eleman sağlanmış olacaktır. Projenin başarılı olması halinde Kurum tarafından düzenlenen mesleki eğitim kurslarının tümünün en geç 2 yıl içinde bireysel gönderme yöntemi ile uygulanması için gerekli altyapının hazırlanması sağlanacaktır. Proje kapsamında İstanbul ilinde bin kişiye eğitim verilmesi planlanmaktadır.

10.6.5 Aktif İşgücü Programlarının Etki Değerlendirmesi Projesi

Aktif İşgücü Programlarının Etki Değerlendirmesi Projesi ile aktif işgücü piyasası programları kapsamında uygulanan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları, girişimcilik eğitim programları ve diğer kurs, program ve uygulamaların etki değerlendirmesinin yapılarak kurs/programların yeniden tasarlanması amaçlanmaktadır

Aktif işgücü piyasası programları çerçevesinde yürütülen kurs, program, proje ve uygulamaların tümünü kapsayan bir etki değerlendirme çalışması ile her birinin kendi içinde analizinin yapılması ve hizmet sağlayıcılar, kursiyerler vb. tüm faktörlerin dikkate alınarak işgücü piyasası üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi planlanmaktadır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Sanayi devrimiyle başlayan ve özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası hızlanan endüstrileşme süreci emek ve sermayenin önemini artırmıştır. Bu süreçle birlikte, modern anlamda işgücü piyasaları doğmuş ve günümüze kadar büyük bir hızda gelişme göstermişlerdir.

Küreselleşme nedeniyle ulusal ekonomik sınırların esnekleşmesiyle birlikte emek yoğun sektörler ucuz işgücünün daha fazla olduğu ülkelerde yoğunlaşırken, özellikle gelişmiş ekonomilerde nitelikli işgücüne olan talep daha da artmıştır. Söz konusu gelişmeler, piyasa ekonomisinin egemen olduğu ülkelerin çalışma ilişkilerinde birçok değişim meydana getirmeye devam etmektedir.

Kamu istihdam kurumlarının, işgücü piyasasında üstlendiği sorumluluk ve ifa ettiği fonksiyonlar itibarıyla önemi günden güne artmaktadır. Nitekim; işgücü piyasasında arz ve talep yönlü araştırmalar, "nitelik eksikliği" sorununa çözüm bulmayı amaçlayan aktif işgücü piyasası politikaları, işsizliğin sosyo-ekonomik etkilerini azaltmaya yönelik uygulanan pasif işgücü piyasası politikaları ve istihdamı artırmak amacıyla uygulanan teşvik mekanizmaları kamu istihdam kurumlarının işlevleri arasında yer almıştır.

Ülkemizde, kamu istihdam hizmetleri 1946'dan beri yürütülmektedir. 2003 yılında geçirdiği yapısal dönüşüm ile birlikte, küresel ekonomik gelişmeleri ve işgücü piyasalarındaki değişimi yakından takip eden İŞKUR, hizmetlerini hızlı ve etkin şekilde sunma kabiliyetine kavuşmuştur. Yeniden yapılanma ile birlikte, geleneksel kamu istihdam hizmetlerinin yanı sıra değişim ve gelişimlere uygun olarak birçok farklı istihdam hizmeti de sunulmaya başlanmış, işgücü talebine olan duyarlılık artırılarak iş arayanların istihdam edilebilirliklerine dönük çalışmalar öncelikli hedefler arasında yer almıştır. Aktif işgücü hizmetleri kapsamında; işbaşı eğitimleri, girişimcilik eğitim programları ve mesleki eğitim kursları yoluyla kişilerin istihdam edilebilirliklerini artırıcı çalışma ve faaliyetler etkinleştirilerek sunulmaktadır.

İŞKUR, "iş ve meslek danışmanlığı" hizmeti ile hem iş arayanlara hem de işverenlere yönelik hizmet kalitesini geliştirmektedir. İstihdamında zorluk çekilen gruplar başta olmak üzere tüm iş arayanlar ile bire bir görüşmeler yapılmakta ve bireysel eylem planları yoluyla bireylerin daha hızlı ve uygun işlere yönlendirilmesi sağlanırken, işveren ziyaretleri yoluyla da işverenlerin işgücü piyasası ile ilgili her tür talebi karşılanmaya, iş arayanlar ile işgücü talepleri en uygun şekilde eşleştirilmeye çalışılmaktadır.

Yerel düzeyde daha etkin ve ihtiyaç odaklı hizmet sunumu için, İİMEK'in kurumsal kapasitesini artırmaya dönük çalışmalara devam edilmektedir. Bu kapsamda, İİMEK işbirliği ile tüm illerde işgücü piyasası analizleri yapılmakta ve ayrıntılı analizlerle yerel piyasalardaki işgücü talepleri doğru şekilde belirlenmektedir.

İŞKUR bu hizmetlerinin yanı sıra; istihdam fuarları, kariyer günleri ve ilgili kurumlarda oluşturulan hizmet noktaları gibi uygulamalarla da işgücü piyasasında farkındalık oluşturmaktadır.

Ayrıca; iş bulmakta zorluk çeken grupları toplum yararına programlar ve ilave istihdam teşvikleri ile işgücü piyasasında tutmaya çalışırken bir yandan da kısa çalışma uygulamalarıyla mevcut çalışanların işlerini kaybetmesi engellenmektedir.

İşsizlikle mücadele edilerek istihdamın artırılması bağlamında çok yönlü, kapsayıcı ve sürdürülebilir bir süreç ülkemizde yürütülmektedir. Farklı etkilere yüksek duyarlılığı olan işgücü piyasalarında, işsizlik olgusunun ve neden olduğu toplumsal, ekonomik ve kültürel etkilerin kontrol altında tutulmasının ancak yüksek koordinasyon ve işbirliği gerektiren kapsayıcı politikalarla sağlanabileceği mümkün görünmektedir. Bu politikaları uygulama noktasında en temel aktörler arasında yer alan İŞKUR, ulusal ve uluslararası gelişmeleri yakından takip ederek daha çok bireyin insana yaraşır iş imkânlarına kavuşturulması yönünde çalışmalarını sürdürecektir.

KAYNAKÇA

VII. Genel Kurul Raporu, İŞKUR

10. Kalkınma Planı (2014-2018)

Aylık İstatistik Bültenleri, İŞKUR

EUROSTAT

ILO

ILO Dünya İstihdam ve Sosyal Eğilimler Raporu, 2015

İstatistik Yıllıkları, İŞKUR

İŞKUR 2013-2017 Dönemi Stratejik Planı

İşsizlik Sigortası Fonu Aylık Bültenleri, İŞKUR

OECD

OECD İşgücü Piyasasının Genel Görünümü Raporu, 2015

Orta Vadeli Program (2015-2017)

TÜİK

Ulusal İstihdam Stratejisi

Uluslararası Para Fonu, 2015

EK: VII. İŞKUR GENEL KURUL KARARLARI

1	Ulusal İstihdam Stratejisi sosyal taraflarla görüş birliği sağlanarak uygulamaya geçirilmelidir.
2	Dünya ve Türkiye ekonomisi koşullarına uygun bir ''Büyüme Stratejisi'' oluşturulmalı, bu strateji ulusal ekonomik politikalar ve ulusal istihdam politikalarıyla bütünlük içerisinde ele alınmalıdır. Büyüme Stratejisi istihdam odaklı sanayileşme ve ekonomik büyümeye, istihdamı artıracak ve işsizliği önleyecek politikalara, ileri ve öncü teknolojilere, rekabet gücünü ve yatırım yapma kapasitesini artırmaya, insana yakışır istihdamı geliştirmeye ve bölgesel gelişmişlik farklılıklarını azaltmaya dayalı olmalıdır.
3	Ekonomide giderek önemi artan "Yeşil İşler"de ortaya çıkacak meslekler ve var olan mesleklerdeki gelişmeler dikkate alınarak örgün ve yaygın eğitimde uygun programlar hayata geçirilmelidir.
4	İşsizlik Sigortası Fonuna işçi-işveren ve devlet tarafından ödenen primler, sağlanan hizmetlerde gerilemeye yol açmadan oransal olarak düşürülmelidir.
5	İşsizlik Sigortası Fonu, sosyal tarafların ortaklaşa verdiği kararlar dikkate alınarak amacına uygun kullanılmalıdır.
6	İşsizlik ödeneğinden yararlanma koşulları kolaylaştırılarak, ödenek miktarı artırılmalı ve süresi ödenen primlerle doğru orantılı olarak uzatılmalıdır.
7	İşsizlik Sigortası Fon kaynaklarının değerlendirilmesi için etkin alternatif yöntemler araştırılmalıdır.
8	Sosyal tarafların görüşleri dikkate alınarak Ulusal İstihdam Stratejisine bağlı "Ulusal Kadın İstihdam Stratejisi" hazırlanmalıdır. Bu strateji, toplumsal cinsiyet eşitliği kavramının ana akımlaştırılması temelinde; kadın istihdamının ve girişimciliğinin eğitim, danışmanlık ve finansal açıdan güçlü kurumsal mekanizmalarla desteklenmesine odaklanmalıdır.
9	Kadınların işgücü piyasasına katılımlarını kolaylaştırmak için iş ve aile yaşamının uyumlaştırmasına yönelik politikalar oluşturulması ve faaliyetler yürütülmesi amacıyla işçi, işveren, merkezi ve yerel yönetimler, STK'lar arasında işbirliğine dayalı bir model geliştirilmelidir. Bu konudaki ILO sözleşmeleri dikkate alınmalıdır.
10	Şiddet mağduru kadınlar, konukevinde kalanlar, kocası ölmüş-hükümlü-tutuklu kadınlar, boşanmış kadınlar ile eski hükümlü kadınların ekonomik yaşama katılımları desteklenmeli, istihdam edilebilirliklerinin artırılması yönünde çalışmalara devam edilmelidir.
11	Sosyal tarafların görüşleri dikkate alınarak Ulusal İstihdam Stratejisine bağlı "Ulusal Genç İstihdam Stratejisi" hazırlanmalıdır. Bu strateji, gençlerin aktif işgücü piyasası programlarına, istihdama ve girişimcilik olanaklarına kolaylıkla ulaşmalarını sağlayarak işgücü piyasasına kayıtlı, sağlıklı ve hızlı bir şekilde geçişlerine odaklanmalıdır.
12	Engelli istihdamının geliştirilmesi amacıyla, engelli istihdamı dolayısıyla ortaya çıkacak ilave maliyetleri karşılayacak ve yasal zorunluluğu bulunmadığı hâlde engelli istihdam eden işyerlerini kapsayacak yeni destek mekanizmaları geliştirilmelidir.
13	Kamu ve özel sektör işyerlerindeki boş engelli kadrolarının doldurulması için gerekli her türlü tedbir alınmalıdır.
14	Engellilerin istihdamında başarılı sonuçlar sağlayan ve uluslararası uygulamaları olan korumalı istihdam, destekli istihdam vb. alternatif istihdam yöntemleri araştırılmalı, ülkemiz koşullarına uyarlanarak uygulanmalı ve mevzuat gereği engelli sayılmayacak ölçüde engeli bulunanların istihdam edilebilmelerine yönelik aktif işgücü piyasası programları geliştirilmelidir.
15	Engellilere yönelik mesleki eğitim kurs programları, engel gruplarına göre talep ve ihtiyaçlar dikkate alınarak yeniden düzenlenmelidir.
16	Engellilere yönelik sunulan hizmetlere ilişkin istatistiki veriler geliştirilmeli ve çeşitlendirilmelidir.
17	Sosyal dışlanma riski taşıyan grupların istihdamlarını destekleyici politikalar geliştirilmesi yoluyla sosyal içermesi sağlanmalıdır.
18	Sosyal yardım sistemi ile işgücü piyasası arasında; koordinasyona dayalı, çalışabilir durumda olanların istihdama kazandırılmasına yönelik çalışmalar geliştirilerek, teşvik edici/zorlayıcı yönleri bulunan etkin bir mekanizma oluşturulmalıdır.

19	Güvenceli esneklik biçimlerinin uygulama şartları sosyal taraflar arasında görüşülerek belirlenmelidir.
20	İşgücü piyasasındaki sorunlar ile mücadelenin etkin şekilde gerçekleştirilmesi için; demokratik temsil, katılım ve üçlü diyalog mekanizmasına dayalı sosyal modellerin geliştirilmesi, ulusal-yerel ve sektörel düzeyde işlevsel olması sağlanmalıdır.
21	Kısa, orta ve uzun vadeli istihdam politika önerilerinin değerlendirileceği bir "İstihdam Şurası" üç yılda bir toplanmalıdır.
22	Teşvik ve kredi uygulamalarında, istihdam temelli ve rekabet gücünü artırmaya odaklanan bir yaklaşım izlenmelidir.
23	Mevcut teşvik uygulamalarının etki analizleri yapılarak çıkacak sonuçlara göre daha sade, etkin ve eşgüdümlü bir teşvik mekanizması oluşturulmalıdır. Teşvik uygulamalarının izleme-değerlendirme-revizyon döngüsüyle sürekli geliştirilmesi sağlanmalıdır.
24	Dünyadaki iyi uygulama örneklerinden de yararlanılarak, aktif işgücü piyasası programlarının işgücü piyasasının ihtiyaçları doğrultusunda, etkin, kaliteli ve istihdam odaklı yürütülmesi, çeşitlendirilmesi ve kapsayıcı olması sağlanmalıdır.
25	Aktif işgücü piyasası programlarının etkinliğinin izlenmesine yönelik bir mekanizma oluşturulmalı ve faaliyetler bu sonuçlara göre yeniden tasarlanmalıdır.
26	İŞKUR aracılığı ile mesleki eğitim alan kursiyerlerin mikro ölçekli işletmelerde istihdam edilmeleri daha fazla özendirilmelidir.
27	Aktif işgücü piyasası programları uygulayan kamu kurumu ve STK'larla ortak hareket edilmesi ve kaynakların etkin kullanılması bakımından bütüncül yaklaşımlar benimsenmelidir.
28	İŞKUR tarafından oluşturulan işgücü piyasası ihtiyaç analizi modeli geliştirilmeli ve analiz sonuçları ulusal ve yerel istihdam politikalarının temelini oluşturmalıdır.
29	Ulusal düzeyde ve il düzeyinde işgücü piyasasına ilişkin kapsamlı, nitelikli ve güncel verilere tüm kesimlerin erişebilmesini sağlayan İşgücü Piyasası Bilgi Sistemi çalışmaları tamamlanarak uygulamaya konmalıdır.
30	EUROSTAT(Avrupa Birliği İstatistik Ofisi) kriterlerine uygun Açık İş Oranı İŞKUR tarafından ulusal düzeyde hesaplanıp periyodik olarak EUROSTAT ve diğer yararlanıcıların kullanımına sunulmalıdır.
31	İstihdam ve Mesleki Eğitim İlişkisinin Güçlendirilmesi Eylem Planı çerçevesinde yürütülmekte olan çalışmalar ilgili tarafların katılım ve desteğiyle sürdürülmelidir.
32	İşgücü piyasasının ihtiyaçlarına uygun, beceri düzeyi ve işgücü verimliliği yüksek bireyler yetiştirmek için işgücü piyasasındaki kurumlar ile örgün ve yaygın eğitim kurumları arasında işbirliği geliştirilmelidir.
33	Hayat boyu rehberlik çerçevesinde (İŞKUR bünyesinde) kurulacak olan "Ulusal Rehberlik ve Danışmanlık Ulusal Forumu" ile ülke genelinde mesleki rehberlik ve danışmanlık alanında işbirliği sağlanmalıdır.
34	İşsizlikle mücadelede yerel aktörlerin ve potansiyelin daha fazla harekete geçirilmesi için İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları etkinleştirilmeli, kapasiteleri artırılmalı, Kurul çalışmalarının izlenmesine ve değerlendirilmesine yönelik mekanizmalar iyileştirilmelidir.
35	İŞKUR'un mali, fiziki ve insan kaynakları kapasitesi ile teknolojik altyapısı nitelik ve nicelik bakımından güçlendirilerek Kurumun tanınırlığı ve erişilebilirliği artırılmalıdır.
36	Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından yürütülen Ulusal Yeterlilik Sistemi kapsamında gerçekleştirilen çalışmalar yaygınlaştırılmalıdır. Bu çerçevede, Ulusal Meslek Standartları ve Ulusal Yeterlilikler konularında işverenler ve işgücü bilinçlendirilmeli, Mesleki Yeterlilik Belgesi sahibi kişiler için uygulanan teşvik kapsamı genişletilerek belgeli işgücü sayısının artması sağlanmalıdır.
37	İş arayanların Ulusal Yeterlilik Sistemi ve Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi kapsamındaki yeterlilikler arası ilerleme yolları ve kariyer seçenekleri hakkında bilgilendirilmeleri, ilgili kurum/kuruluşların koordinasyonunda sağlanmalıdır.
38	İŞKUR Genel Kurulu Politika Önerilerine ilişkin gerçekleşmelerin ilgili taraflarla birlikte belirli sürelerle izlenmesi sağlanmalıdır.

İŞKUR